

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AMERİKAN KÜLTÜRÜ VE EDEBİYATI
ANABİLİM DALI**

AMERİKAN SİYASİ YAPISI ve KADININ TEMSİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ebru DAMKACI

DANIŞMANI: Yrd. Doç. Dr. Seçil SARAÇLI

İZMİR 2010

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼ ne sunduğum *Amerikan Siyasi Yapısı ve Kadının Temsili* adlı y¼ksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda g¼sterdięimi onurumla doğrularım.

Ebru DAMKACI

İmza

TUTANAK

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 26/04/2010 tarih ve 3071 sayılı kararı ile oluşturulan jüri Amerikan Kültürü ve Edebiyatı anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi EBRU DAMKACI'nın aşağıda (Türkçe / İngilizce) belirtilen tezini incelemiş ve aday 13/05/2010 günü saat 14.30'da 90 dk. süren tez savunmasına almıştır.

Sınav sonunda adayın tez savunmasını ve jüri üyeleri tarafından tezi ile ilgili kendisine yöneltilen sorulara verdiği cevapları değerlendirerek tezin başarılı/başarısız/düzeltilmesi gerekli olduğuna oybirliğiyle /oyçokluğuyla karar vermiştir.

BAŞKAN
Yrd. Doç. Dr. Seçil SARAÇLI

Başarılı ☒

Başarısız ☐

Düzeltilme (Üç ay süreli) ☐

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Nesrin YAVAŞ

Başarılı ☐

Başarısız ☐

Düzeltilme (Üç ay süreli) ☐

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Aylin ATILLA

Başarılı ☒

Başarısız ☐

Düzeltilme (Üç ay süreli) ☐

Tezin Türkçe Başlığı : Amerikan Siyasi Yapısı ve Kadının Temsili

Tezin İngilizce Başlığı : American Political System and Representation of Woman

TEŞEKKÜR

Herşeyden önce yol göstericim sevgili hocam Yrd. Doç. Seçil Saraçlı'ya teşekkür etmek istedim. Onun sabrı, bilgisi, yorumları, güveni ve verdiği destek olmasa bu tez meydana çıkmazdı.

Tıpkı Amerikan toplumu gibi Türk toplumunda da özellikle erkeklerin destek yerine köstek olduğu 'kız kısmı okumaz' tiplemesinin tersine beni vazgeçme noktasına gelip, şevkimin kırıldığı noktalarda dahi, babamın tüm eğitimim boyunca herkesten çok maddi ve manevi desteklemesi ve daha sonra eşimin adeta bu rolü üstlenip eğitim ve kariyerimde bana inancı ve güveni ile bu tezin gerçekleşmesinde öncü kişiler olmaları bakımından kendimi çok şanslı hissediyor ve her ikisine de teşekkür ediyorum.

Hayatım boyu bana bir kadının toplumdaki yeri sadece evi değildir aksine kadın toplumda her alanda yer alabilir, bu siyaset dahi olsa mesajını, kendi yaşantısıyla örnek olarak sunan, beş kız çocuğu içinde herbirine aynı ölçüde gösterdiği güvenliğini sevgisini ve desteğini her zaman arkamda hissettiğim, bana olan inancı ve sevgisinin işimin ters gittiği her noktada bir şekilde önümü açtığına inandığım sevgili anneme de çok teşekkür ediyorum.

Bugüne kadar her sıkıştığım da yanımda olan, benim işlerimi kendi işleri gibi titizlikle gönülden takip eden sevgili kardeşlerim Esra, Tuba, Büşra ve Ayşe Altay'a bana olan destekleri için çok teşekkür ediyorum.

En derin teşekkürü sona sakladım, Bu tezi üç erkeğe armağan etmek istiyorum. Hayatıma neşe ve umut kaynağı çok değerli oğullarım Yavuz Emre, Enes Faruk ve sevgili eşime günler, geceler, aylarca bu çalışma ile onlardan aldığım zamana gösterdikleri sabır için çok teşekkür ediyorum ve bu tezi onlara adıyorum.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

I. AMERİKAN DEMOKRASİSİ VE AMERİKAN SEÇİMLERİNİN İŞLEYİŞİ

I.1. Başlangıç	6
I.2. Anayasa ve Demokrasinin Gelişimi.....	8
I.3. Tarihten Günümüze Siyasi Partiler.....	10
I.4. Güçler Ayrılığı (Separation of Powers).....	13
I.4.1. Yasama: Kongre (Temsilciler Meclisi ve Senato).....	18
I.4.2. Yargı: Anayasa Mahkemesi ve Federal Mahkemeler.....	19
I.4.3. Yürütme: Başkan (President).....	20
I.5. Başkanlık Seçimleri.....	23
I.6. Doğrudan Demokrasi (Referandum).....	35
I.7. Başkanlık Seçim Kampanyalarının Finansı.....	35

II. BU İŞLEYİŞİN İÇİNDE KADINLARIN GEÇİRDİĞİ AŞAMALAR

II.1. Amerikan Seçimlerinde Kadınların Kısa Tarihi.....	39
II.1.1. Koloni Dönemi- 1920 Dönemi.....	40
II.1.2. 1920- 1970 Dönemi.....	49
II.1.3. 1970- 2008 Dönemi.....	59
II.2. Amerikan Politikasında Kadınların Karşılaştığı Engeller	
II.2.1. Amerikan Politikasında Kadınların Karşılaştığı Toplumsal Engeller.....	76
II.2.2. Amerikan Politikasında Kadınların Karşılaştığı Yapısal Engeller.....	86
II.2.3. Kadın Cinsiyetine Karşı Önyargı ve Medya.....	92

III. GÜNÜMÜZ AMERİKAN POLİTİKASINDA KADININ YERİ

III.1. Sarah Palin'in Durumunun İncelenmesi.....	98
III.2. Hillary Clinton'ın Durumunun İncelenmesi.....	106

IV. SONUÇ: AMERİKA KADIN BAŞBAKAN İÇİN HAZIR MI?.....

V. EKLER	116
VI. KAYNAKÇA	121
ÖZGEÇMİŞ	138
ÖZET	139
ABSTRACT	140

Giriş

1788 yılında anayasal olarak 13 eyalet tarafından kurulan Amerika Birleşik Devletleri ilk ve en eski anayasaya sahip demokratik ülkedir. Günümüze kadar olan süreç içerisinde yapılan 27 anayasa değişikliği ile demokrasisini geliştiren Amerika, dünya devletleri arasında yasama-yürütme-yargısını en iyi şekilde ayırmış ve dengelemiş ülkelerden biri olarak görülmektedir. Bunun sonucu olarakta kuruluşundan günümüze, demokrasinin en yerleşik olduğu ve kesintisiz benimsendiği ülke olarak tanımlanabilir.

Amerika demokrasisi, yapısı itibariyle gelişmiş ülke demokrasilerinden farklılıklar göstermektedir. Eşit güçte iki meclisli yasamaya sahip olması ve bu iki meclis üyelerinin çok farklı şekillerde ve farklı süre için seçilmesi, yürütme olarak kuvvetli yetkilere sahip başkanlık makamı ile tamamen başkanın atadığı bakanlardan oluşması, aynı kişinin hem yasamada hem yürütmeye görev alamaması, neredeyse kurulduğu günden bugüne seçim sisteminin bir sonucu olarak Amerika siyasetinin sadece aynı iki partinin kontrolünde olması, yıllar içinde seçim sonuçlarına bakıldığında ve Avrupa ve diğer bazı gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında Amerika'lı seçmenin daha dindar ve muhafazakar olması bu farklılıkların başlıcaları olarak ifade edilebilir.

Bu farklılıklardan bazıları aynı zamanda Amerika'lı kadının Amerika siyaseti içindeki yükselişinin gelişmiş ülke demokrasilerinden farklı olmasına neden olmuştur. Ne yazık ki, Amerika toplumunun genel inanışları ve kadına bakışı, kadının siyaset içerisinde hak ettiği yeri almasına büyük engel teşkil etmiş ve 1920'li yıllarda oy kullanma hakkını elde eden kadınlar ancak 1970'li yıllarda gerçek anlamda siyasetin içinde yer almaya başlamışlardır. Yapısal ve toplumsal değişimler, kadının siyasetteki yerini gitgide arttırmış ve ancak 1990'li yıllara gelindiğinde birçok bakanlık ve bakanlık düzeyindeki görevlere kadınlar atanmıştır.

Günümüzde hala Kongre'nin sadece % 15'ini kadınların oluşturuyor olması ve hiçbir kadının ne başkan ne de başkan yardımcısı olarak göreve gelmemiş olması,

demokrasinin temsili açısından bir eksiklik olarak görülmektedir. Nüfusun yarısını oluşturan Amerika'lı kadın, devlet içerisinde ulusal düzeyde sadece % 15 oranında temsil edilmektedir ve kurulduğu günden bugüne geçen yüzelli yıla yakın süreçte, devletin en üst iki kademesine hiçbir temsilci gönderememiştir.

Bu temsil eksikliğinin nedenleri araştırıldığında, kadının toplum içindeki algılanış biçimi, toplumun kadına biçtiği roller, medyanın kadın adayları seçmenlere tanıtım biçimi ve seçim sisteminin getirdiği yapısal sorunlar (başarılı olmak için gerekli olan bağış toplamak gibi) öne çıkmaktadır. 1970 ve sonrası kadın hareketleri kadının toplum içindeki yerini, özellikle de çalışma alanındaki yerini geliştirmeye yönelik katkı sağlamış ve kadının politik yaşamdaki yerini artırmıştır. Bunun sonucu olarak 1990 yılları ve sonrasında toplumun kadına bakışının değişimi ile kadın başkanın önündeki toplumsal engellerin bir çoğu ve diğer engellerin bir kısmı azalmış olsa da, günümüzde hala kadın başkan önündeki engellerin bir çoğu etkisini devam ettirmektedir. Örneğin, 2000 yılında Elizabeth Dole, Cumhuriyetçi Parti'den başkanlık için adaylığını koymayı düşünmüş olduğu halde, iyi ve etkili bir seçim kampanyası yürütmenin gereklerinden biri olan yeterli miktarda bağışı toplayamadığından dolayı adaylık fikrinden vazgeçmiştir (Gutgold 116). Bu da, sistemin gerekliliği olan yeterli miktarda bağış toplamanın hala kadın adaylar önündeki en büyük engellerden biri olarak devam ettiğini göstermektedir.

Ayrıca 2000 senatörlük seçimlerinde ve 2008 başkanlık önseçimlerinde Hillary Clinton'ın medya tarafından gündeme getiriliş biçimi, hem Hillary Clinton'ın hem kadın adayların seçilmesindeki medya engelini varlığının devamını göstermektedir. Günümüze kadar seçilmesi en muhtemel kadın başkan aday olarak gösterilen Hillary Clinton, 2008 yılındaki adaylık seçimini kaybetmiş olsa da hala ismi 2016 başkanlık seçimleri için geçmektedir. İlk defa 2008 yılı başkanlık seçimleri ile ulusal üne kavuşan Sarah Palin ise, medyada kendisine karşı oluşturulan olumsuz kampanyaya rağmen Cumhuriyetçi Parti'nin 2012 seçimlerinde en kuvvetli üç başkan adayları arasında gösterilmektedir.

Kadın başkanın önünde görülmeyen “camdan bir engel” olduğu görüşü yakın tarihe kadar yaygın olsa da, son 2008 başkanlık seçimiyle kadın adaylar kuvvetli adaylar olarak ortaya çıkmıştır. Hillary Clinton ve Sarah Palin’in bir seçim kaybetmelerine rağmen önümüzdeki başkanlık seçimleri için en kuvvetli adaylar arasında gösteriliyor olmaları, belki de kadınların başkanlık seçimi için önlerindeki görünmeyen “camdan engel”in aşıldığını ve Amerika’nın yakın zamanda kadın bir başkan seçmeye hazır olduğunu göstermektedir.

Kadın bir başkan, Amerikan siyasetinde kadınlar için bir eşik olarak gösterilen “başkan olma” engelini aşmış olacağından, toplumsal anlamda kadına bakışı değiştirecek ve daha çok kadının siyasette yer almasının önünü açmış olacaktır. Önünde bir başkan örneğini görecektir olan kadınlar siyasete ve siyaset içinde yüksek yerlere gelmeye daha istekli olacaktır. Bu istek artışı siyasette yer alan kadın sayısının artmasına neden olacaktır. Bu durum Amerikan siyasetinde ve onun bir yansıması olarak Amerikan toplumunda iki türlü değişikliğe neden olacaktır. Daha çok kadının siyasette yer almasının sonucu olarak toplum kadını bu alanda daha çok kabullenecek ve kadın siyasetçiye olan toplumsal bakış ve medyanın kadın adaylara karşı takındığı ayırıcı tutum ortadan kalkmış olacak. İkinci olarak kadınların erkek siyasetçilere göre daha çok ilgilendikleri ve başarılı oldukları Amerikan siyasetinde bugüne kadar ihmal edilmiş veya başkanlık seçimlerinde çok öne çıkmamış eğitim, sağlık, kadın hakları, yaşlılar gibi konuların daha çok gündeme gelmesini sağlayacaktır. Bu değişimlerin doğal sonucu olarak da hem siyasetteki kadına toplumsal bakış değişmiş olacak hem de sosyal konulara verilecek olan siyasi önem bu konularda birçok yeniliği ve değişimi de beraberinde getirecektir. Sosyal konularda yenilikler ve değişimler de kültürel ve toplumsal bir değişim yaşanmasına yol açacaktır. Örneğin, kadınların çalışma hayatlarına, doğum izinlerine, erkekler ile olan maaş farklarının giderilmesine yönelik çalışmalar zamanla daha çok kadının çalışma hayatına girmesine ve yükselmesine neden olacaktır ki, bu da beraberinde kadının daha çok toplumsal alanda yer edinmesine ve söz hakkı olmasını sağlayarak bir kültürel değişimi beraberinde getirecektir.

Bu çalışmada Amerikan siyasetinde günümüze kadar geçirdiği evreleriyle kadının yeri, değişimi tarihsel ve kültürel boyutları ile daha iyi anlamak ve gelecekteki etkileri üzerine bir tez geliştirmek amaçlanmıştır ve bu doğrultudaki gelişmelerin Amerikan kültürünü genel anlamda ne şekilde etkileyeceği tartışılacaktır. Konuya genel itibarıyla hakim olabilmek için ilk bölümde Amerikan demokrasisi ve Amerikan seçimlerinin işleyişinin değişik alt başlıklar altında tarihsel gelişimi nasıldır, dünü ve bugünü nedir sorularını yanıtlayarak teze başlanması uygun bulunmuş. İkinci bölümde, ise kadınların Amerikan siyasetinde verdikleri mücadelenin tarihsel gelişimi dönüm noktaları dikkate alınarak üç dönem şeklinde ele alınması planlanmıştır. İkinci bölüm altında aynı zamanda anket sonuçları ile Amerikan toplumunun kadın başkana bakışının tarihsel gelişiminin de incelenmesi ve bugüne kadar kadın başkan seçilememiş olmasının altında yatan nedenler, bu nedenlerin günümüze kadar olan değişimleri toplumsal, yapısal ve medya başlıkları parametreleri gözönüne alınarak irdelenecektir. Üçüncü bölümde ise bu engellerin bugünkü durumları 2008 başkanlık seçimleri başkan yardımcısı adayı olan Sarah Palin ve başkan adayı olan Hillary Clinton örnekleri üzerinden incelenip bağlantılı olarak geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunulması hedeflenmiştir.

Tarihsel yaklaşım kuramı olayları tarihsel bağlamda bulunduğu şartları da göz önüne alarak ve daha çok tarihsel yorumdan kaçınıp tarihsel gerçekleri kullanarak yorumlama metodudur (Myers 28). Bu metod aynı zamanda yorumlayan kişinin kendi öz geçmişini, tarihini ve olaylara olan (varsa) önyargılarını da göz önünde bulundurur (Myers 30). Kısaca bu kuram, yorumlayan kişinin kendi bakış açısını da ortaya koyduğu tarihsel gerçeklere dayalı bir yorumlamayı gerektirir. Amerikan tarihinde kadın hakları mücadelesi, toplumsal ve sosyal güçteki paylarının geri kazanılma çabasıdır. Tarihsel yaklaşım kuramının önemini vurgulayan Michel Foucault “gücün” eşit paylaşımının toplumsal adaleti ve bunun sonucu olarak dengeli bir toplum oluşumunu beraberinde getireceğini belirtmiş ve yapmış olduğu eleştirel çalışmalarda, toplumsal olayları anlamada toplum içindeki “güç” dağılımına ve bu gücün nasıl kullanıldığına büyük önem vermiştir (alıntı, Dino “Terms Used”). Bundan dolayıda tarihsel yaklaşım kuramı kullanılarak yapılan çalışmalarda “gücü” temsil eden yapının ve bu gücün toplum içinde

paylaşımı için verilen mücadelenin tespiti, belli bir dönemdeki sosyal ve kültürel değişimleri anlamakta önemli bir yer tutmaktadır. Bu tez çalışmasının konusu açısından bakıldığında Amerikan toplumunda gücün en büyük temsilcisi başkanlık makamıdır tespiti yapılabilir. Kadınların yüz yıl önce oy verme hakkıyla başlayan ve hala başkan seçilmek için verilen uğraş ile devam eden siyasi alandaki hak mücadeleleri de bu güce ulaşmak için verilen çabayı göstermektedir. Kurulduğu günden bugüne kadar kadınların bu “gücü” şimdiye kadar hiç paylaşamamış olması “sosyal adaletsizliktir”. Başkanlık gücünün kadınlar ve erkekler tarafından paylaşıyor olması yukarıda belirtildiği üzere toplumsal ve kültürel değişimi ve beraberinde de “sosyal adaleti” getirecektir. Amerikan toplumunda kadın hakları mücadelesinin bir parçası olan başkanlık makamını paylaşım çabasını daha iyi anlayabilmek için öncelikle tüm “güç” dengelerini (yasama, yargı ve yürütme), gücün Amerikan siyasetindeki dağılımını ve başkanlık makamına seçilmenin gerekliliklerini tarihsel ve toplumsal gerçekler ışığında anlamak gerekmektedir. Ayrıca, 2008 Amerika başkanlık seçimleri sırasında hem görsel ve yazılı Amerikan basınında hem de Amerikan kamuoyu anketlerinde Hillary Clinton’ın, Barack Obama’ya göre çok daha fazla deneyimli olmasına rağmen başkanlığa seçilmemesi “kadın” olmanın ataerkil bakış dahilinde şekillenmiş bir toplumda hala “erk”e sahip olmanın önünde bir engel teşkil ettiğini tespit etmiş olmamızın da bu tezi hazırlamamızda rolü vardır. Konuyu tarihsel yaklaşım kuramı ışığında, tarihsel gerçekleri destekleyen anketler ve medya haberleri kullanarak mümkün olduğunca tarafsız bir şekilde ortaya koymayı amaçlıyoruz.

Kısaca bu tez çalışması tarihsel eleştiri metodlarını kullanılarak Amerika’daki gücün en büyük temsilcisi olan başkanlık makamı, bu makamın gücünü paylaştığı diğer kurumlar, başkanlık seçimleri ve kadınların başkanlık makamını elde etmek için verdikleri yüzyıllık siyasette yer edinme mücadelesi, bu mücadelenin önündeki engeller ve bu engellerin günümüzdeki varlığı, özellikle 2008 Amerikan başkanlık seçimlerindeki gelişen tarihsel olaylar ve tartışılan gerçekler ışığında incelenecektir.

I. AMERİKAN DEMOKRASİSİ VE AMERİKAN SEÇİMLERİNİN İŞLEYİŞİ

I.1. Başlangıç

Amerika Birleşik Devleti'nin kurulmasına yönelik ilk adım, hem eyaletler arası anlaşmazlıkları gidermek, hem de İngiltere'nin göstermiş olduğu baskılara ortak bir tavır sergilemek için 1774 yılında Philadelphia şehrinde bir araya gelen ilk Kıtasal Meclis (First Continental Congress) ile atılmıştır. Onüç koloniden, Georgia dışında onikisinin katıldığı, her bir koloniyi temsilen 56 delegenin bulunduğu Meclis'in bu ilk görüşmesinde, kolonilerin özgürlükleri ve toprak hakları saklı kalmak koşuluyla, eyaletlerin birlikte hareket etmesi kararı alınmıştır. 1775 yılında yapılan ikinci Kıtasal Meclis'te delegeler arasından bir başkan seçilmiş, federal devlet olma yolundaki ilk adımlardan biri olan ortak 'Kıtasal Ordu' (Continental Army) kurulmasına karar verilmiş ve General Gerorge Washington, Başkomutan olarak atanmıştır. Kurulan ordu, İngiliz ordusuna karşı bağımsızlık savaşı vermiştir. Bağımsızlık savaşı sürerken, 1776 yılında Kıtasal Meclis kararı ile, Benjamin Franklin, John Adams ve Thomas Jefferson gibi delegeler bağımsızlık bildirgesini yazmakla görevlendirilmiş ve 4 Temmuz 1776'te Bağımsızlık Bildirgesi Meclis'te onaylanmıştır. Kıtasal Meclis 1777 yılının Kasım ayında Konfederasyon Sözleşmesi'ni (Articles of Confederation) onaylayarak ilk defa "Amerika Birleşik Devletleri" (United States of America) ifadesini kullanmıştır. Konfederasyon, o zamana kadar Kıtasal Meclis'in yürüttüğü eyaletler arası ortak karar alma mekanizmasını daha resmi bir yapıya oturtmuş, fakat Kıtasal Meclis'e sadece kıtasal orduyu yönetme, dış ülkelerle anlaşma yapma, eyaletler arası ticareti düzenleme gibi çok kısıtlı yetkiler verilmiştir. Meclis başkanının ise meclis oturumlarını yönetmekten öte bir yetkisi yoktur. Bağımsızlık savaşının sona ermesi sonrası Meclis, Konfederasyon'un işleyişindeki aksaklıkları gidermek için ve yeni bir anayasa hazırlanması için bir komisyona 1787 yılında yetki verdi. Anayasa Komisyon'u, Konfederasyon Sözleşmesi'ni geliştirmek yerine, bugün de kullanımda olan Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın ilk taslağını hazırlamıştır. Eylül 1787 yılında Meclis tarafından onaylanan Anayasa, eyaletlerin onayına sunulmuştur. Temmuz 1788 yılında, gerekli olan nitelikli çoğunluğu sağlayan Anayasa yürürlüğe girerek, 13 eyaletten

oluşan Amerika Birleşik Devletleri kurulmuştur. Meclis, yeni Anayasa ile Konfederasyon yönetimi yerine daha güçlü bir merkezi yönetimi de içeren federal devlet yönetimini benimsemiştir. Devletin yönetiminin tek elde toplanıp totaliterizme neden olmaması için, güçler ayrılığını üst düzeyde tutacak şekilde, devlet yönetimini yürütme, yasama ve yargı şeklinde üçe ayırmıştır ve bu üç grubun sınırlarını da belirgin şekilde çizmiştir (Ceaser 171). Yürütme yetkisi başkan ve kuracağı hükümete, yasama yapma yetkisi ve başkanın atamalarını onaylama görevi iki meclise (senato ve temsilciler meclisi), yargı görevi hem başkanının yürütmesini hem de meclislerin yasama yetkisini dengeleyici olan Anayasa Mahkemesi'ne ve federal yasalara karşı işlenen suçların cezalandırıldığı yargılama görevi de federal mahkemelere verilmiştir.

Gücünün çok fazla olduğu düşünülen Federal Devlet'in yetkilerini dengelemek için, 1791 yılında Haklar Yasası (Bill of Rights) olarak da bilinen ilk on Anayasa değişikliği yürürlüğe girmiştir. Haklar Yasası kişilere konuşma, din, basın, silah sahibi olma, yargılama sürecinin hızlı işlemesi, sivil davalarda jüri ile yargılanma, mahkeme kararı olmaksızın özel eşyaların aranmaması gibi özgürlükler ve haklar getirmiştir. Tüm bu haklar günümüze kadar uygulamada kalmış olup Amerikan Demokrasisi'nin temelini oluşturmuştur. Buna verilebilecek en uç örneklerden biri, yapılan protesto gösterilerinde Amerikan bayrağı yakmanın kişinin kendi siyasi görüşlerini ifade etme şekli olarak değerlendirilmesi ve kişinin böyle bir suçlama karşısında Anayasa Mahkemesi tarafından koruma altına alınmış olmasıdır (Anayasa Mahkemesi 491 U.S. 397 ve 496 U.S. 310 sayılı kararları). Haklar Yasası'nın diğer önemli bir bölümü de, Federal Devlet'in sadece Anayasa'da belirtilen yetkilere sahip olduğunun belirtildiği Haklar Yasası'nın 10'uncu maddesidir. Bu madde ile de Amerika Federal Devleti'nin yetkilerinin sınırları belirlenmiş olup zaman içinde güçlenip eyaletlerin yetki alanına girmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

I.2. Anayasa ve Demokrasinin Gelişimi

Amerika Anayasası dünya tarihinde ilk anayasa örneklerinden biridir. Aynı zamanda uzun süre uygulamada kalan anayasalardan biridir. Teknik anlamda, eyaletlerin dörtte üçünün bir araya gelmesiyle oluşturulacak bir anayasa komisyonu tarafından yeni bir anayasa yapmak mümkün olsa da bu hiçbir zaman denenmemiştir (Smith 25). Tamamen yeni bir anayasa yapmak yerine 5'inci maddenin verdiği yetkiyle eklemeler ve değişiklikler yapılmıştır. Anayasa'daki değiştirilmez tek madde Senato'da eyaletlerin eşit temsilidir. Fakat Anayasa, değişiklik yapmayı aşırı derecede zorlaştırmıştır; her iki Federal Meclis'in üçte ikisinin onayını alan değişiklik maddesi, eyaletlerin dörtte üçünün onayını alınca kabul edilmiş sayılmaktadır. Bunun nedeni toplumun geniş bir kesimi tarafından kabul görmüş bir değişiklik maddesinin Anayasa'ya eklenmesini sağlamaktır. Bunun sonucu olarak da, 1791'den bu yana onbine yakın anayasa değişikliği kongrede kabul edilmiş olmasına rağmen, sadece 17 anayasa değişikliği (1791 yılında kabul edilen Haklar Yasası eklemeleriyle bu sayısı toplamda 27'dir) eyaletler tarafından kabul edilip Anayasa'ya eklenmiştir (Smith 27).

Amerika Anayasa'sı günümüzdeki en kısa anayasalardan biridir. Kullanılan muğlak ve tam açıklanmamış ifadelerden dolayı yoruma açık yönü çoktur. Bunun iyi yönü, Anayasa'nın zaman içinde demokrasi ve insan haklarının gelişimi ile daha özgürlükçü yorumlanmasına olanak sağlamasıdır. Kötü yanı ise, bazı anlam belirsizliği olan maddelerin günümüzde hala siyasi tartışmaların odak noktası olmasıdır (örneğin, silah satışına getirecek sınırlama çabaları ile silah sahibi olma hakkı maddesi arasındaki çelişki gibi). Amerika Anayasa'sı birçok konuda sessiz kalıp, sessiz kaldığı konularda kanun yapmayı Kongre'ye (iki meclise) bırakmıştır. Bu da zamanla ihtiyaca göre Kongre'nin gerekli kanuni değişiklikleri yapmasına olanak sağlamıştır ki, ülkedeki demokratik gelişime kanunların ayak uydurması bir anlamda kolaylaştırılmış olmuştur.

Kongre'nin işleyişi ve Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısı Kongre'ye verilmiş yetkiler içindedir. Ayrıca, Anayasa'da belirlenmiş resmi bir dil yoktur. Bu da geçmişten günümüze göçe dayalı bir nüfus politikası izleyen Amerika'da, yeni göçmenlere

yönelik verilecek devlet hizmetlerinin bir çok dilde verilmesine olanak sağlamış ve daha çok göçmenin gelmesinin önünü açmıştır. Anayasa aynı zamanda siyasi partilerden de hiç bahsetmemektedir, bu konudaki tüm işleyiş partilere ve eyaletlere bırakılmıştır. Anayasa’da hiç bahsedilmeyen bir başka konu da sosyal güvenlik ve sağlık konularıdır. Anayasa tarafından koruma altına alınmamış olan sağlık ve sosyal güvenlik hakları, Amerika’nın gelişmiş ülkeler nezdinde farklı bir noktada olmasına neden olmuştur. Günümüzde hala herkesi kapsayan bir sağlık yasası olmayan yegane gelişmiş ülke Amerika’dır ve bu konu ile ilgili uygulamaya yönelik yasa tartışmaları hala devam etmektedir.

Anayasa günümüzde anti-demokratik olarak görülebilecek maddeler içermektedir ki, bu maddelerin gerekliliği kuvvetli bir federal devlet yapısı ile açıklanmaktadır (Dahl 21). Bunlardan en önemlisi Amerikan Başkanı’nın popüler oy ile değil de seçmenler kurulu oyu (electoral vote) ile seçilmesidir (Davis 83). Aynı bağlamda Anayasa’ya konulmuş olan ve anti-demokratik olarak algılanabilecek bir diğer madde de Senato’da her eyaletin nüfus sayısına bakılmaksızın iki senatör ile temsil edilmesidir ki, azınlığa (küçük eyaletlere) çoğunluk ile (büyük eyaletler) eşdeğer temsil hakkı verilmiştir.

Anayasa değişikliklerinin tarihsel gelişimi, aynı zamanda Amerika’daki demokrasinin gelişimine de ışık tutmaktadır. Kişisel haklar yasalarını içeren ilk 10 değişiklik, günümüzde hala Amerika demokrasisinin temelini oluşturmaktadır ve yoruma açık dili ile zaman içinde yorumlanması, özgürlüklerin uygulamada artmasına neden olmuştur. 1865 yılında, İç Savaş sonrası 13’üncü Anayasa değişikliği ile kölelik yasaklanmış ve siyahi vatandaşların özlük haklarında birçok iyileştirme yapılmıştır. 1868 yılında yapılan 14’üncü Anayasa değişikliği ile bütün kölelere, tüm vatandaşlık hakları tanınmıştır. 15’inci Anayasa değişikliği (1870 yılı) ile oy kullanma hakkı siyahi vatandaşları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Fakat siyahi vatandaşların tüm eyaletlerde geniş kitleler halinde oy kullanabilmesi önündeki engellerin tümü ancak 1960 yıllarında kaldırılmıştır. Geçen 138 yıllık süreç sonrasında, ilk defa bir siyahi Amerikalı (Barack H. Obama) 2008 yılında başkan seçilebilmiştir. 1913 yılında kabul

edilen 17'inci Anayasa değişikliği ile senatör seçimini eyalet meclislerinin yapması yerine, daha demokratik olan doğrudan halk tarafından seçim sistemi getirilmiştir. 19'uncu Anayasa değişikliği (1920 yılı) ile oy kullanımında cinsiyet ayrımcılığı kaldırılmış, kadınlara da oy kullanma hakkı verilmiştir. 22'inci Anayasa değişikliği başkanlık süresini iki defa ile sınırlandırmış ve 23'üncü Anayasa değişikliği ile başkanlık seçimlerinde Washington DC' de oturan kişilere oy kullanma hakkı tanınmıştır. 1964 yılında kabul edilen 24'üncü Anayasa değişikliği ile oy vergisi kaldırılmış, fakir insanların, özellikle de siyahilerin seçimlere katılımı önündeki en büyük engel ortadan kalkmıştır. 1954 yılı ile 1970 yılları arasında Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararlar ve çıkarılan değişik kişisel haklar yasaları ile hem kadınlara hem de siyahi vatandaşlara yönelik seçimlerde, eğitimde, ev kiralamada veya satın almada, iş bulmada ve işyerlerinde uygulanan ayrımcılıklar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

I.3. Tarihten Günümüze Siyasi Partiler

1790'lı yıllarda Amerikan siyaseti, Federal Devlet yanlıları (Federalist) ve Federal Devlet karşıtları (Anti-Federalist) olarak ikiye bölünmüştür (Hershey 15). Alexander Hamilton ve tarafları daha kuvvetli ve geniş yetkili bir federal devleti desteklerken, Thomas Jefferson ve tarafları zayıf ve az yetkili federal devlete karşılık daha kuvvetli eyaletlerin olduğu bir devlet yapısını destekliyorlardı. Güçlü federal devlet karşıtları, Demokrat-Cumhuriyetçi şeklinde anılmaya başlanmıştı. Güçlü federal hükümet yanlıları olan Fedaralciler'de, 1830'lü yıllarda Whiggs Partisi'ni kurdular. Demokrat-Cumhuriyetçi Partisi'nin ikiye bölünmesi ile 1832 yılında bugün hala varolan iki büyük partiden biri olan Demokrat Parti ile kısa süre sonra dağılan Ulusal Cumhuriyetçi Parti kuruldu (Hershey 120). 1850'li yıllara gelindiğinde, İç Savaş'ın çıkmasına neden olan kölelik konusundaki tutumları Whiggs Partisi'nin de dağılmasına ve yerine bugünkü Cumhuriyetçi Parti'nin kurulmasına neden olmuştur (Hershey 17).

Yukarıda da belirtildiği gibi, partiler konusu Anayasa’da hiç geçmediği için, partilerin kanuni çerçevesi eyaletler tarafından çizilmektedir. 1860’lı yıllardan günümüze kadar Amerikan siyasetine sadece iki parti; Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Parti egemen olmuştur. Farklı partiler zamanla oluşmuş olsa da hiçbir zaman sistemi etkileyecek düzeyde oy alamamışlardır. En gelişmiş demokrasiler arasında olan Amerika, üçüncü bir partinin en az etkili olduğu yegane ülkelerden biridir (Gray ve Herbert 79). İki partili sistem, üçüncü bir partinin sistemde yerleşik hale gelmesine engel teşkil etmiştir (Davis 130). 1900’lü yıllardan günümüze sadece iki seçimde (1968 ve 1992 seçimleri) üçüncü bir parti veya bağımsız bir aday %10 dan fazla oy almıştır ki, bu adaylar da %20’yi geçememişlerdir ve zamanla siyasetten silinmişlerdir (Smith 130). Üçüncü bir partinin eksikliği, her iki büyük partiyi de kendisine yakın hissetmeyen halkın, siyasette kendilerini temsil eden bir karşılık bulamamalarına ve bundan dolayı da seçimlerde oy kullanmamalarına neden olmaktadır (Davis 131). Bu durum, Amerikan siyasetinin bir eksikliği olarak görülmekle birlikte, sistemin tıkanmaması için gerekliliği olarak da görülmektedir (Hershey 31). Tüm eyalet meclislerinin iki partili yönetime sahip olması ve bu iki partinin kendi varlıklarını ve güçlerini koruma adına gösterdikleri ortak çaba ile ortaya çıkarılan kanunlar sonucu, üçüncü bir partinin veya bağımsız bir adayın seçimlerde aday olmasının önüne birçok yasal engel konulmuş ve çok ağır şartlar getirilmiştir (Hershey 34). 1853 yılından günümüze kadar hiçbir başkan, bu iki parti dışından seçilmemiştir. 1940 ile 2009 yılları arasında da sadece 7 eyalet valisi bu iki parti dışından (bağımsız aday olarak) seçilmişlerdir (Gray ve Herbert 79).

Bu iki partinin sahip olduğu siyasi felsefeler zaman içinde büyük değişimler geçirmiştir. 1950 yılına kadar geçen süreçte, Cumhuriyetçi Parti liberal felsefeye sahip olup bu yöndeki uygulamaları ile öne çıkmıştır (köleliğin kaldırılması, siyahlara tüm vatandaşlık haklarının verilmesi ve kadın haklarının genişletilmesi gibi). Demokrat Parti ise daha muhafazakar bir siyaset izlemiştir. Demokrat Parti adayı olan başkan Franklin D.Roosevelt zamanında, Büyük Buhran’ın (Great Depression) üstesinden gelmek için ortaya konulan liberal ve sosyal programların (New Deal) başarılı olması ve büyük halk desteği alması, Demokrat Parti’yi daha liberal hale getirmiş ve buna karşı yeni bir pozisyon almak zorunda hisseden Cumhuriyetçi Parti’yi de zamanla muhafazakar hale

getirmiştir (Miller 565). 1970'li yıllara gelindiğinde bu siyasi kayma, siyahi ve fakirlerin geniş kitle halinde oy kullanmaya başlaması ve Demokrat Parti'ye oy vermesi ile daha da belirgin hale gelmiştir. Aynı zamanda, Demokrat Parti kadın haklarının (kürtajı desteklemiş) savunucusu olmuş ve Cumhuriyetçi Parti ise daha muhafazakar hale gelmiş olup kürtaj konusunda karşıt bir siyaset izlemiştir ki, bu farklılıklar günümüzde hala devam etmektedir (Hershey 21).

Bu siyasi değişim, Demokrat Parti'yi daha devletçi ve işçi (sendika) yanlısı, Cumhuriyetçi Parti'yi ise daha işveren yanlısı bir siyaset izler hale getirmiştir. 1980'den günümüze yapılan seçimlerde bu değişim daha da belirgin hale gelmiştir (Norpoth 382). Örneğin, 2004 seçimlerine göre, düşük (%51) ve orta gelirli (%52) seçmenlerin çoğu başkanlık seçimlerinde Demokrat Parti'ye oy vermiş (Cumhuriyetçilere ise sırasıyla %37 ve %42) ve yüksek gelirli seçmen ise her iki partiye de eşit durmuştur (Hershey 124). Öte yandan, düşük eğitilmiş seçmenin çoğunluğu Demokrat Parti'yi (%48'e karşılık %37) desteklerken, yüksek eğitilmiş seçmen arasında yine bir fark bulunmamaktadır (Hershey 126). Siyahi seçmenlerin % 83'ü Demokrat Parti'yi desteklerken sadece %8'i Cumhuriyetçi Parti'yi desteklemektedir. Demokrat Parti'yi destekleyenler arasında zencilerin çoğunlukta olması, aynı zamanda Demokrat Parti'yi destekleyen düşük gelirli ve düşük eğitilmiş seçmen sayısının fazla olmasının da altında yatan nedenlerinden biridir (Kinder ve Winter 442). Kadın seçmenlerin de çoğu %17 fark ile Demokrat Parti'yi desteklemektedir (Hershey 127). Kadınlar genelde eğitim, sağlık, ve sosyal programlara daha çok önem verdikleri için kendilerini Demokrat Parti'ye daha yakın görmektedir (Schaffner 810) . Seçmenin dini tercihi de parti seçiminde çok büyük etkenlerden biridir. Hatta dini tercih bazen sosyo-ekonomik ve diğer durumların dışında bir tercihe de neden olabilmektedir (Brady 55). Yahudiler %78 fark ile, Katolikler %8 fark ile Demokrat Parti'ye oy verirken, beyaz Protestanlar %30 fark ile Cumhuriyetçi Parti'ye oy vermektedir (Hershey 126). Günümüzde Cumhuriyetçi Parti'nin seçmen tabanı daha dindardır (Muirhead et al. 232).

Siyasi partilerin organizasyonu daha çok eyaletler tarafından belirlenmektedir. Bunun sonucu olarak aynı partinin farklı eyaletlerde, farklı organizasyon şekilleri oluşmuştur. Her iki büyük partinin ulusal düzeyde parti yönetimini kontrol eden komiteleri bulunmaktadır ve bu komitelerin partinin genel işleyişindeki etkisi çok azdır (Hershey 65). Fakat yinede ulusal seviyedeki organizasyonun altyapısını güçlendiren partiler, eskiye nazaran ulusal komitelerinin gücünü ciddi anlamda artırmışlardır (Gray ve Herbert 83). Amerika başkanı aynı zamanda kendi partisinin lideri de sayılmakta ve partisinin ulusal komitesine başkanlık yapmaktadır. Parti hükümette değilse komite başkanlığının çok etkisi olmadığı için önemsiz bir hal almakta ve genelde iki yılda bir el değiştirmektedir. Başkan adaylarının belirlenmesi tamamen eyalet düzeyinde ele alınmakla birlikte, ulusal komitenin görevi daha çok en doğru adayın seçilmesi ve desteklenmesi için gerekli sürecin uygulanmasını sağlamaktan ibarettir (Davis 111).

1.4. Güçler Ayrılığı (Separation of Powers)

Siyasi sistemleri ulus, devlet, ve rejim gibi üç değişik bağlamda incelemek mümkündür. Amerika, belirli bir etnik kültür etrafında oluşturulmuş bir ulus devlet olmamakla birçok devletten ayrılır. Amerikan ulusu sonradan oluşturulmuş olup, Anayasa'sı tarafından ortaya konmuş "kişisel özgürlüklere, serbest piyasaya ve yönetimin gücünü halktan aldığı ideallere" inanan insanlardan oluşmaktadır (Smith 7). Amerika, federal devlet yapısı ile eyaletlerin bir anayasa etrafında oluşturulduğu ilk federal devlet örneklerinden biridir (Smith 19). Federal devlet yapısı ile kendisinden sonra kurulacak birçok federal devlet yapısına da örnek teşkil etmiştir. Devlet yönetimi, merkezi federal yönetim ve eyalet yönetimleri tarafından paylaşılmaktadır. Amerika'nın birçok ülkeye göre çok geniş topraklara sahip olması, çok büyük nüfusa sahip olması, kurucularının çok güçlü bir merkezi devlet anlayışına (İngiltere örneğinden yola çıkarak, sonradan baskıcı bir rejime dönüşme korkusundan dolayı) çok şüpheli bakmaları, kuruluş aşamasında öncelikle eyaletlerin oluşması, ekonomik, politik ve stratejik nedenlerle bir merkezi devlete duyulan ihtiyaç, anayasa ile çerçevesi çizilen federal devlet yapısının ve keskin bir güçler ayrımının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Anayasa ile kurulmuş federal hükümetin dışında elli tane eyalet yönetimi de bulunmaktadır ve her bir eyaletin kendisine ait bir de anayasası bulunmaktadır. Eyaletlerin anayasası ve yönetim şekli birbirinden farklı olmakla birlikte, genel itibariyle federal sistemin bir benzeridir: Yürütmenin başı olarak eyalet valisi, yasama olarak iki eşit yetkili eyalet meclisi ve yargı olarak da eyalet mahkemeleri yer almaktadır. Eyaletler, Federal Anayasa tarafından Federal Hükümet'e verilmemiş ve yasaklanmamış tüm konularda söz sahibi olup kendi yürütme, yasama ve yargısını yapmakla yetkilidir. Örneğin; eğitim, aile hukuku, ticari anlaşmalar hukuku, parti seçimleri ve genel ceza hukuku eyaletlerin yetki dahiline girmektedir.

Amerika kurulduğu günden bugüne hep aynı rejim (demokratik rejim) altında yönetilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, gücün tek bir elde toplanıp büyük bir baskı aracına dönüşmesinden korkulduğu için, anayasa kurucuları güçler ayrımını çok net bir biçimde belirlemiş olup, başkanın yetkilerini ikili meclis ve yargı ile dengelemiştir. Tarihi zorlukların ortaya çıktığı zaman dilimlerinde, başkanların yetkilerini daha geniş yorumlayıp totaliter yönetim tarzı anlayışı benimsedikleri görülmüştü. Bu gibi durumlarda meclis ve yargı, devlet güvenliği kapsamında totaliter olarak görülebilecek kararlara izin vermiştir. Abraham Lincoln'un İç Savaş zamanında bazı özgürlüklere sınırlama getirmesi, Franklin Delano Roosevelt'in İkinci Dünya Savaşı sırasında ülkedeki Japonlar'ı toplama kamplarında toplayıp yaşamlarını kısıtlaması ve G.W. Bush'un "11 Eylül" saldırılarından sonra, başkanlık otoritesini genişletici adımlar atması ve kişilerin telefonlarının dinlenilmesinde mahkeme kararı alınmasının kaldırılması gibi durumlar demokratik rejimdeki tarihsel kaymalara örnek olarak verilebilir (Smith 13). Amerika'nın 1860 yılındaki İç Savaş, 1941 yılındaki Pearl Harbor saldırısı ve 11 Eylül 2001'deki İkiz Kuleler saldırısı haricinde, topraklarında herhangi bir savaş ya da saldırı görmemiş olması, ilk Kıtasal Ordu'nun başkomutanı George Washington'ın 1783'de ordu içindeki belli bir zümre tarafından Meclis'e karşı yapılması düşünülen başkaldırıyı bastırması ve sonrasında da siyasete tüm askeri yetkilerini bırakarak girmesi, ordunun Amerikan siyasetinde çok güçlenmesine ve yukarıda belirtilen kısmi kaymaların dışında büyük rejim değişikliklerine neden

olmasına engel olmuştur. Bu da uzun soluklu ve yerleşik bir demokratik devletin oluşmasına olanak sağlamıştır.

Amerikan demokrasisinin diğer gelişmiş ülkelerdeki örneklerine göre ana farkları şu şekilde sıralanabilir: Yürütme, yasama ve yargının arasındaki hatların keskin şekilde ayrılması (özellikle yürütme ve yasamanın), yargıya ait tüm atamaları yasamanın onayıyla yürütmenin yapması, yasamanın eşit hakka sahip iki meclisli bir yapıya sahip olması, yürütmenin yapacağı üst düzey atamalarda meclise onay yetkisi verilmesi ve sadece iki partinin nerdeyse kurulduğu günden bugüne siyasete egemen olması.

Anayasa’da belirlenmiş olan güçlerin ayrımının değişik boyutları vardır. İlki hiç kimse birden fazla erkte (yürütme, yasama, yargı) aynı anda göreve sahip olamamaktadır. Bundan dolayı başkan, başkan yardımcısı veya kabine üyesi olarak seçilen senato ve temsilciler meclisi üyeleri, yürütmeden yetkili olacakları için yasamadaki görevlerinden istifa etmek zorundadırlar. Parlamenter sistemlerde genelde yürütme (başbakan ve bakanlar kurulu üyeleri) meclis üyelerinden seçilir ve meclis üyeliklerini devam ettirirler ki, bu da yürütmenin yasamada söz sahibi olması anlamına gelmektedir. Ayrıca, her bir erki farklı seçmen kitlesinin, farklı görev süreleri için seçmesi, her bir erki birbirinden daha da bağımsız hale getirmiştir. Başkan dört yıl, temsilciler meclisi üyesi iki yıl, senatör altı yıl ve federal hakimler yaşam boyu süre için seçilmektedirler. Farklı görev süreleri, her bir erkteki değişimin farklı zaman dilimlerinde olmasını sağlamış olup bir erkin diğeri üzerindeki uzun süreli etkisini azaltmıştır. Farklı görev süresi, her iki meclis ile hükümetin kontrolünün hep aynı siyasi düşüncenin (partinin) elinde olmasına engel teşkil etmiştir. 1856 yılından günümüze kadar yapılan seçimlerin % 54’ü bölünmüş bir güç yapısını (meclis ile hükümetin farklı partilerin kontrolünde olduğu bir yapıyı) ortaya çıkarmıştır (C. Jones 11). Başkanın seçildiği partinin çoğunlukta olmadığı bir meclis, başkanın yürütme işini epey zora sokabilmektedir ki, bu durumda başkan meclis ile ortak çalışmak zorunda kalmaktadır. James L. Sundquist bu durumu “anayasal ikilem” olarak belirtmektedir (1), çünkü bu durum genelde başkanların büyük kanuni reformlar yapmasının önüne geçmiştir. Böyle

bir sistem, güçler ayrılığını tam anlamıyla sağlamış olmakla birlikte, karşılığında daha az üretken bir yapı ortaya çıkarmıştır. 1990'lı yıllar içinde yapılmış iki araştırmaya göre, halkın çoğu bölünmüş yönetimi (kongre çoğunluğunun ve başkanın farklı partilerden olması) %60 oranla tercih ettiğini ortaya koymuştur (Davis 326).

Güçler ayrılığının ikinci boyutu ise, seçmen kitlesinin farklı olmasıdır; başkanı tüm ülke halkı, senatörü tüm eyalet halkı, temsilciler meclisi üyesini eyalet içindeki farklı seçim bölgesi ve federal hakimleri başkan seçmektedir. Farklı seçmen kitleleri tarafından seçilmesi ile birlikte, her bir başkan ve kongre üyelerinin farklı gruplara karşı sorumlu olması sağlanmış ve bu şekilde herkesin birbirinden bağımsız siyasi politikalar güdebilmesine olanak verilmiştir (Davis 305). Bu durum başkanların ortaya koyduğu yasa önerilerinin, bazen kendi partisinin senatör veya temsilciler meclisi üyeleri tarafından bile desteklenmemesine neden olabilmektedir ki, bu da başkanların tüm gücü elinde toplamasına karşı yapılmış olan düzenlemenin çalıştığını göstermekte olup, başkanın kongre üyeleri ile ortak çalışıp birlikte yasa çalışmaları yapmalarına neden olmuştur (Davidson 261).

Güçler ayrılığının üçüncü boyutu ise, erklerin birbirini kontrolüne yönelik verilen yetkililerdir. Başkan, kongrenin geçirdiği bir kanunu iki farklı şekilde veto yetkisine sahiptir (Davis 308). Birincisi doğrudan vetodur. Öte yandan kongrenin aynı yasayı üçte iki çoğunlukla onaylaması halinde başkanın veto yetkisini elinden alabilmektedir. Bu şekilde başkanın veto yetkisi de dengelenmiştir. İkinci metod ise, başkanın kongre tatile girmeden önce geçirilmiş yasaları imzalamayarak yasalaşmasını engelleyerek veto etmesidir (pocket veto). Başkan önüne gelen yasayı on gün içerisinde ya imzalamalı ya da veto etmelidir. Buna tek istisna ise, on günlük zaman diliminde meclisin tatile girmiş olmasıdır ki, bu durumda başkan yasayı imzalamadığı takdirde, on günlük süre geçince yasa da düşmüş sayılmaktadır. Amerika, gelişmiş ülkeler arasında yürütmenin, yasamanın yaptığı kanunları veto yetkisine sahip olduğu ender ülkelerden biridir (Watson 1). Başkanların veto yetkisi, kongrenin yasa hazırlıklarında başkanın da görüşünü almasına neden olmakla başkanı kısmen de olsa yasamaya bir anlamda dahil etmiş olmaktadır (Sundquist 208). Çıkarılacak bir kanun için başkanın onayının

alınacak olması, kongrenin yasama yetkisini bir anlamda başkan ile paylaştığını da göstermektedir ki, Eisenhower veto hakkını hatırlatmak için “Ben de yasamanın bir parçasıyım” demiştir (Nuestadt 325, 326). Başkanlar çoğu kez, çıkacak yasaları ‘belirli maddelerin olması halinde veto ederim’ şeklinde açıklamalarda bulunarak yönlerdirmeye çalışmaktadırlar.

Güçler ayrılığını artırıcı diğer bir boyut ise, Temsilciler Meclisi’ne başkan, yüksek düzey bürokrat ve federal hakimlerin kanuna aykırı davranışları durumunda (yüksek suç ve yüz kızartıcı suçlarda) görevden almaya (impeachment) yönelik dava açma yetkisi verilmiş olmasıdır. Temsilciler Meclisi’nin açtığı görevden alma davası Senato’da yargılanmaktadır. Senato’da yapılan yargılama sonucu, başkan veya yüksek düzeyli bürokratlar ve hakimler, suçlu bulundukları takdirde görevden alınırlar. Kongre bu yetkiyi çok önemli durumlarda ve suçun kesinlikle sabit olduğu durumlarda kullanmaktadır (Pious 808). Günümüze kadar sadece iki başkan (William “Bill” J. Clinton, 1999 ve Andrew Johnson, 1868) görevden alınmış ve yargılanmış, ikiside suçsuz bulunmuştur. Toplamda günümüze kadar Temsilciler Meclisi 62 defa görevden almaya yönelik soruşturma açmış ve bunlardan sadece 18 tanesi Senato’ya gelip yargılanmıştır. Bunlardan da sadece 7’si suçlu bulunup görevden alınmıştır, bir kısmı ise dava sırasında kendisi görevinden istifa etmiştir.

Güçler ayrılığını artırıcı bir diğer farklılık da, yasamanın Temsilciler Meclisi ve Senato şeklinde iki meclisten oluşmasıdır. Her iki meclis yapısının farklı olması ve farklı şekilde seçilmeleri, asimetrik iki meclisli bir yasama organına neden olmuştur. Birçok konuda her iki meclis de aynı yetkiyle donatılmıştır; herhangi bir yasanın her iki mecliste de çoğunluk tarafından onaylanması gerekmektedir ve her iki mecliste yasa taslağı ortaya koyabilmektedir. Öte yandan Senato, başkanı atamak, uluslararası yasaları onaylamak ve yüksek düzey bürokratların atamasını onaylamak ile de görevlidirler. Temsilciler Meclisi de, seçmen kurulunda çoğunluk oyun sağlanmadığı durumlarda en çok oy alan üç aday arasından başkanı seçmekle yükümlüdür.

Görüldüğü üzere, Amerika Devleti'nin kurucularının gücün tek elde toplanmaması için ortaya koydukları sistem, bugün hala birçok anlamda benzersiz ve karmaşık bir demokratik siyasi yapı oluşmasına neden olmuştur. Bu duruma getirilen en büyük iki eleştiriden biri devlet işleyişinin çok karmaşık ve yavaş olması, diğeri ise bunun nedeni olarak sorumlu arandığında seçmenin doğrudan bir sorumlu bulamamasının gösterilmesidir (Thurber 270). James A. Thurber yine de bu durumun yürütmede bir verimsizliğe neden olmadığını düşünmektedir (271).

I.4.1. Yasama: Kongre (Temsilciler Meclisi ve Senato)

Yasama iki meclisli bir yapıdan oluşmaktadır; Temsilciler Meclisi ve Senato. Temsilciler Meclisi'nin 435 üyesi bulunmaktadır. Üyeler her eyalette belirlenmiş olan seçim bölgelerinde yapılan seçimlerle iki yıllığına seçilmektedirler. Her seçim bölgesi, nüfusuna oranla belli sayıda vekil seçmektedir. Temsilciler Meclisi üyelerinin, her on yılda bir yapılan nüfus sayımına göre seçim bölgelerine dağılımı yapılmaktadır. Senato'nun üye (Senatör) sayısı ise, her eyaletten iki adet olmak üzere 100'dür. Senatörler altı yıllığına eyalet genelinde yapılan seçimlerle seçilmektedirler. Senatör seçimleri, her iki yılda bir Senato'nun sadece yaklaşık üçte birini değiştirecek şekilde yapılmaktadır. Her iki meclisinde yeni kanun önerme hakkı bulunmakla birlikte, bir mecliste kabul edilen kanun diğer mecliste de kabul edilmek zorundadır.

Her iki meclisin farklı sorumlulukları da bulunmaktadır. Vergi toplama ve toplanan gelirlerin dağılımı ile kanun önerme yetkisi sadece Temsilciler Meclisi'ne verilmiştir. Fakat yine de, Senato bu kanunları onaylama yetkisine sahip olduğundan belli bir kontrol görevi bulunmaktadır. Başkan ve federal bürokratların görevden alınmasına yönelik soruşturma yetkisi Temsilciler Meclisi'ne ait olup, açılan soruşturma için yapılacak yargılama yetkisi Senato'ya verilmiştir. Uluslararası anlaşmaların imzalanması ve seçilmiş başkanın atanması ise Senato tarafından yapılmaktadır. Başkanın her iki meclisin onayladığı yasaları veto etme yetkisi bulunmaktadır. Her iki meclisin de yasayı üçte iki çoğunlukla geçirmesi durumunda ise başkanın veto hakkı

bulunmamaktadır. Her iki meclis üyelerinin farklı şekillerde ve farklı sayılarda seçiliyor olması, her iki meclisteki çoğunluğun aynı anda aynı partiden olmasının genellikle önüne geçmektedir.

I.4.2. Yargı: Anayasa Mahkemesi ve Federal Mahkemeler0

Anayasa Mahkemesi'nin ve Federal Mahkemeler'in yapısını ve üye sayısını belirleme yetkisi Kongre'ye aittir. Günümüzde federal yargı sistemi, dokuz üyeli bir Anayasa Mahkemesi ve toplamda 800'den fazla hakimi barındıran iki basamaklı Federal Mahkemeler'den (her bir eyalette bulunan Federal Ceza Mahkemeleri ile oniki adet olan Bölge Temyiz Mahkemeleri) oluşmaktadır. Anayasa ve Federal Mahkemeler'in tüm hakimleri başkan'ın gösterdiği adayın Senato'nun onaylaması ile yaşam boyu göreve atanmaktadır. Hakimler, kendi istekleri ile görevlerinden ayrılabilmekte veya Senato tarafından kanuna aykırı davranışlar sergilediklerinde görevden alınabilmektedirler. Federal Ceza Mahkemeleri daha çok Federal Devlet'e karşı işlenen suçlara baktıkları için politik anlamda önemleri azdır. Temyiz Mahkemeleri'nin aldıkları kararlar, Ceza Mahkemeleri'nin uygulamalarına emsal teşkil ettiği için, politik anlamda önem arz etmektedir. Anayasa Mahkemesi de, Temyiz Mahkemeleri tarafından gönderilen konularda sadece ihtilafa neden olan kanunun Anayasa'ya uygunluğunu kontrol ederek kanun yapıcılar üzerinde bir dengeleyici unsurdur.

Anayasa Mahkemesi'ne seçilecek üyelerin özelliğine dair hiçbir kanun olmaması “yabancı ve hiç avukatlık dahi yapmamış birinin” üye olarak atanabilmesine olanak verse de (Pika, Maltese ve Thomas 263), şimdiye kadar atanan adaylarda hukuk bilgisi mutlaka aranmıştır. Anayasa Mahkemesi üyelik seçiminde sosyal temsil de dikkate alınmaktadır; son 40 yıldır mahkemede en az 2 Katolik, 2 Yahudi, bir zenci ve bir veya iki kadın üye bulunmaktadır. Bu temsile sahip kişilerin yerine yapılan atamalar yine benzer sosyal temsile dikkat edilerek yapılmaktadır (Pika, Maltese ve Thomas 264). 2009 yılı Anayasa Mahkemesi üyelik seçiminde başkan Barack H.Obama, Güney Amerika kökenli bir kadını aday göstererek (ataması Senato'da onaylandı) bu temsil oranına Amerika'nın en büyük göçmen topluluğunu da eklemiş oldu (C. Savage A1).

Sosyal temsilin dışında başkanlar genelde, atamalarında siyasi ilke yakınlığına da dikkat etmektedirler ve adayları kendi siyasi düşüncelerine yakın kişilerden seçmektedirler (Davis 347). Bunun, Anayasa Mahkemesi'ni bir anlamda siyasileştirdiği söylenebilir (Pika, Maltese ve Thomas 266). Anayasa Mahkemesi üyeleri genelde atamalarına neden olan siyasi ilkelere dayalı konularda siyasi prensiplerine yakın yorumlamalarda bulunsalar da, teknik kanunlarda kendilerini atayan başkanın yürütme yetkisini kullanarak çıkardıkları kanunlara karşı karar aldıkları çoğu kez vuku bulmuştur (Dudley 299).

I.4.3. Yürütme: Başkan (President)

Anayasa, yürütme erkinin başı olarak başkanı yetkilendirmiştir. Bu yetki ile başkan, Anayasa'yı korumak, yasaların doğru şekilde uygulanmasını sağlamak, yasamaya yön vermek, orduya başkomutanlık yapmak, tüm Federal Hükümet bürokratlarını atamak ve yönetmek, baş diplomat olarak diğer ülkeler ile ilişkileri düzenlemek ve aynı zamanda tüm ülkeyi ve hükümeti temsil etmekle görevlendirilmiştir. Başkan, seçilmişlerin arasında tüm Amerika'yı temsil eden yegane makamdır. Bundan dolayı hem hükümet başı hem de devlet başı olması (dual executive) birçok demokratik ülkelerdeki sistemden (başbakanlık-cumhurbaşkanlık) farklılık göstermektedir. Başkan, hükümet başı olarak başbakanlık makamını ve devlet başı olarak cumhurbaşkanlık makamını temsil etmektedir. Ayrıca başkan, doğrudan halk tarafından seçilmektedir ki, meclisin seçtiği başbakanlık sistemi bulunan birçok demokratik ülkeden yine farklılık arz etmektedir.

Anayasa kurucuları, başkanın büyük güç elde edip sistemin krallığa dönüşmesinin önüne geçmek için birçok güç dengeleyici unsuru da Anayasa'ya yerleştirmişlerdir. Yürütmenin başı olarak kanunları uygulama görevi başkana, fakat doğru uygulayıp uygulamadığının kontrolü Anayasa Mahkemesi ve Federal Mahkemeler'e verilmiştir. Ordunun başı olarak orduyu yönetme görevi başkana, fakat dengeleyici olma adına savaş açma yetkisi Kongre'ye verilmiştir. Fakat 1973 yılına

kadar olan yasal boşluktan faydalanan birçok başkan, Kongre’den izin almadan orduyu savaş hali sayılabilecek durumlar için görevlendirmişlerdir (Davis 230). Başdiplomat (chief diplomat) olarak yabancı elçileri kabul etme ve uluslararası konularda yürütmede bulunma yetkisi başkana, fakat dengeleyici olma adına uluslararası kanunları onaylama yetkisi Kongre’ye verilmiştir. Fakat uluslararası görüşmelerde verdikleri sözlerin Kongre tarafından onaylanmaması sonucu başkanlar, devletler arası anlaşmaları daha çok Yönetici Anlaşması (Executive agreement) adı altında yaparak Kongre’nin onayından kaçınmışlardır (Davis 252). Birlikte çalışacağı tüm Federal Hükümet bürokratlarını ve hükümet kabinesinin başlarını atama yetkisi başkana, fakat doğru kişilerin atandığını dengeleme adına üst düzey bürokratların atamasının onaylanma yetkisi Senato’ya verilmiştir. Örneğin, George W. Bush başkanlığa seçildiği ilk dönemde, toplamda 1200 kadar federal üst düzey bürokrat ataması Senato tarafından onaylanmıştır (Pika, Maltese ve Thomas 225). Aynı zamanda binlerce onay gerektirmeyen bürokrat ataması da başkan ve üst düzey bürokratları tarafından yapılmaktadır. Bu yetkinin sonucu olarak, her başkan değişimi ile devletin tüm üst düzey bürokratları ve yardımcıları değişime uğramaktadır. Bu durum birçok demokratik devlette kadrolaşma gibi yorumlanabilse de, Amerika’da yeni seçilen başkanın yaptığı atamalarla kendi programına inanan ve kendisiyle benzer görüşlere sahip kişiler ile daha hızlı yürütme yapacağı düşünülmektedir. Yasama yetkisi olmayan başkana, yapılan yasayı veto etme yetkisi vermekle bir anlamda yasamaya yön verme yetkisi de verilmiştir. Başkanların yasama yetkisi olmasa da, anayasal boşlukları kullanarak bugüne kadar birçok başkanlık emri (executive order) ile yasama yetkisini başkanlar, bir anlamda paylaşmışlardır (Mayer 223). Başkanlık emri ile, varolan yasaların uygulama alanı genişletilmiş veya yeni uygulama alanları oluşturulmuştur (Mayer 4). Örneğin, Bill Clinton’ın 1993-2001 yılları arası başkanlığı döneminde toplamda 364 adet, George W. Bush’un 2001-2009 yılları arasındaki başkanlığı döneminde ise 284 adet başkanlık emri yayınlanmıştır (Archives “Executive orders”). Bunların bir kısmı Federal Mahkemeler’e konu olmuş ve iptal edilmiştir (Pika, Maltese ve Thomas 229).

Anayasa yapılırken, oluşturulan güçler ayrımı ile yürütmenin başındaki başkanın krallar gibi güçlü olmasının önüne geçebilmek için yetki paylaşımı ve güçler ayrılığı en etkin düzeyde tutulmuştu. Bu durum, 1790-1900 yıllarında çok zayıf bir yürütme oluşmasına neden olmuştur (Genovese 429). Lord James Bryce bu durumu 1890 yılında tarif ederken, kabiliyetli ve nüfuzlu kişilerin, yürütmenin zayıflığından ve yetkisizliğinden dolayı başkan olmak istemediğini belirtmiştir (Pika, Maltese ve Thomas ve Schroedel 3). Buna rağmen Amerika'nın kurulduğu ilk yıllarda, bazıları başkanlık yetkilerini çok bulmuşlardır. Örneğin kurucu meclisin kurduğu anayasa komisyonunda Virginia eyaleti temsilcisi olan George Mason, Anayasa ile başkanlık için verilen yetkilere yönelik “her ne kadar İngiliz Kraliyeti kurmasak da onun yerine daha tehlikelisini, seçimle başa geçen bir krallık kuruyoruz” deme ihtiyacı hissetmiştir (Pika, Maltese ve Thomas 11). Fakat, Hamilton gibi Federal Hükümet yanlıları da devletin iyi ve etkin bir şekilde işlemesi için, yürütmeye geniş yetki ve sorumluluğun verilmesini destekliyorlardı (Davis 20). Anayasa'nın bu iki görüşü dengelemek üzere geliştirdiği esnek ve anlamca belirsiz ifadeler, başkanlık makamının yetkilerini yoruma açık hale getirmiştir ki, bu da yıllar geçtikçe başkanlık yetkilerinin genişletilmesine neden olmuştur (Hirschfield 3). Amerikan tarihinde ortaya çıkan savaş ve ekonomik durumların daha etkin yönetimi için, başkanların yetkileri ile ilgili ifadeler yetki artırımına neden olacak şekilde yorumlanmış ve günümüzdeki güçlü ve geniş yetkileri olan başkanlık makamının zaman içinde ortaya çıkmasına neden olmuştur. İç Savaş yıllarında Abraham Lincoln, Birinci Dünya Savaşı'nda Woodrow Wilson, İkinci Dünya Savaşı'nda Harry Truman, Vietnam Savaşı sırasında Lyndon B. Johnson ve Richard Nixon ve son olarak da “11 Eylül” saldırıları sonrasında George W. Bush Anayasa'da bulunan başkomutanlık ve ülkeyi koruma maddesini farklı yorumlayarak kendilerine daha geniş yetkiler tanımışlar ve Anayasa'nın normalde vermediği yetkileri kullanmışlardır (Davis 25). Özellikle Richard Nixon'ın Watergate skandalı esnasında yargıya karşı yetkisini aşan tavırları ‘imparator başkanlık’ eleştirilerinin yapılmasına neden olmuştur (Schlesinger 122). Richard Nixon sonrası, Kongre 1973 yılında kabul ettiği “Savaş Gücü Kanunu” ile başkanların askeri gücü kullanmasını, Kongre'nin verdiği özel izin ile, Kongre'nin savaş ilan etmesi ile veya Amerika Birleşik Devletleri

toprağına ve askerine yapılan bir saldırı esnasında oluşan acil durumlar ile sınırlandırmıştır (David 229).

Günümüz başkanlık yetkilerinin çoğu 1930’lu yıllardaki Franklin D. Roosevelt zamanında elde edilmiştir (Pika, Maltese ve Thomas 19; Davis 27). Büyük Buhran yıllarındaki ekonomik sıkıntıyı aşmak için Federal Devlet’in ekonomik alandaki etkinliğini arttırıcı faaliyetler içeren yeni programlara onay veren Roosevelt, aynı zamanda tüm bu programların etkin şekilde yönetilmesini sağlamak için doğrudan başkana bağlı bir çok yeni müsteşarlık kurulmasını sağlamıştır. Roosevelt bu programlar sayesinde, birçok sosyal ve ekonomik reformlar yapmıştır, aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında birçok uluslararası kararı Kongre’den izin almadan yönetici emirler (executive orders) verme yetkisini kullanarak uygulamaya koymuştur (Pika, Maltese ve Thomas 20). Tüm bu güç transferinin getirdiği uygulamalar büyük başarılar sağlamış olup, Roosevelt’in değişik zamanlarda yapılan en başarılı başkanlar listesinde hep ilk üçte gösterilmesini sağlamıştır (Pika, Maltese ve Thomas 128; Pfiffner 472; Davis 14).

1.5. Başkanlık Seçimleri

Birçok ülkenin aksine Amerikan başkanları, halk tarafından dolaylı şekilde seçilmektedirler. Başkan, Seçmenler Kurulu (Electoral College) tarafından, seçim sonrası Aralık ayının ikinci çarşambasından sonraki ilk pazartesi günü, salt çoğunluk ile seçilmektedir. Başkanlık seçimlerinde halk, aslında Seçmenler Kurulu’na üye seçmektedir. Her eyalet, Kongre’deki toplam üye sayısı kadar Seçmen Kurulu üyesi seçmektedir. 1962 yılında kabul edilen Anayasa Değişikliği ile Washington DC’ye de, eyalet olmamasına rağmen en küçük eyalet kadar Seçmenler Kurulu üyesi seçme hakkı tanınmıştır. Bu değişimle, bugünkü seçimlerde 538 Seçmenler Kurulu üyesi seçilmektedir (435 Temsilciler meclisi üye sayısı, 100 Senato üye sayısı, 3 Washington DC üyesi). Seçilen Seçmenler Kurulu üyelerinin salt çoğunluğu olan 270 oyu alan kişi başkan seçilmektedir. Salt çoğunluğun sağlanmadığı durumlarda, Temsilciler Meclisi

derhal toplanıp, Seçmenler Kurulu'nda en çok oyu alan üç başkan adayından birini başkan olarak seçer (1804'deki 12'inci Anayasa Değişikliği'nden günümüze kadar yürürlükte olan anayasal kural). Temsilciler Meclisi'ndeki oylamada ise her vekilin değil, sadece her bir eyaletin bir oy hakkı vardır. O yüzden günümüzde böyle bir durum olması durumunda, 50 eyalet oyundan 26'sını alan aday başkan olarak seçilir. Eyaleti temsil eden farklı üyelerin bir araya gelip eyalet adına hangi adayı destekliyeceklerine karar vermeleri gerekmektedir. Bugüne kadar iki başkan, Temsilciler Meclis'i tarafından seçilerek başkan olmuştur. 12'inci Anayasa Değişikliği öncesindeki seçimlerde, her bir Seçmenler Kurulu üyesi, başkan veya başkan yardımcısı diye ayırım yapmadan iki kişiye oy kullanmaktaydı ve en çok oyu alan kişi başkan, ikinci en çok oyu alan kişi de başkan yardımcısı seçilmekteydi. Bu sistemin bir sonucu olarak 1800 yılında John Adams ve Thomas Jefferson aynı sayıda oy almışlar ve başkan, Temsilciler Meclisi tarafından seçilmiştir. Yürütme Kurulu'ndaki seçimde başkan ve başkan yardımcısına verilen oyların ayrı ayrı sayılmaması, 1796 seçimlerinde de başkan ve başkan yardımcısının farklı partilerden olması sonucunu doğurmuştur. Ortaya çıkan bu iki durum sonucu 12'inci Anayasa Değişikliği kabul edilmiş ve Seçmenler Kurulu'nun başkan için ayrı, başkan yardımcısı için ayrı oy kullanması sağlanmıştır. 1824 seçimlerinde ise hiçbir aday seçmenler kurulunda salt çoğunluğu sağlayamadığından, başkan Temsilciler Meclisi tarafından belirlenmiştir.

Başkan yardımcısı da aynı kurallar ile seçilmektedir. Başkanın seçilmesinden farklı olarak, eğer herhangi bir başkan yardımcısı adayı Seçmenler Kurulu'nda salt çoğunluğu sağlayamazsa, Senato derhal toplanıp başkan yardımcısını, Senatörler'in salt çoğunluk oyuyla Seçmenler Kurulu'nun seçtiği en yüksek oylu iki aday arasından seçmektedir. Temsilciler Meclisi, yeni başkanı göreve başlama tarihi olan 20 Ocak tarihine kadar seçemediği takdirde, yeni seçilmiş başkan yardımcısı, başkan seçilene kadar başkanlık görevini yürütür. Eğer yeni başkan yardımcısı da seçilmediyse, Temsilciler Meclisi başkanı, başkan veya başkan yardımcısından herhangi biri seçilene kadar başkanlık görevini yürütür. 12'inci Anayasa Değişikliği'nin yürürlüğe girdiği 1804 yılından bu yana hiçbir zaman Temsilciler Meclisi başkanı, başkan olarak geçici de olsa göreve gelmemiştir.

Günümüzde başkanlık seçimleri her dört yılda bir, Kasım ayının ilk Pazartesi'nden sonraki ilk Salı günü yapılmaktadır. Federal seçimlerin tarihini belirleme görevi Kongre'ye verilmiştir. 1844 yılına kadar olan seçimler, Anayasal tarih olan Seçmenler Kurulu'nun toplanma günü olan Aralık ayının ilk Pazartesi'nden sonraki ilk Çarşambasından önceki 34 gün içinde yapılmak kaydıyla eyaletlerin belirlediği günlerde yapılmıyordu ki, her eyalet farklı günde yapmaktaydı. 1844 yılında Kongre'nin çıkardığı kanun ile günümüze kadar olan tüm seçimler her dört yılda bir Kasım ayının ilk pazartesi'nden sonraki ilk salı günü yapılmaktadır. Amerikan başkanlık seçimlerinde erken seçim sistemi yoktur ve başkanlık seçimleri hep 4 yılda bir yapılmaktadır. Başkanların uyguladıkları programlar popülaritesini yitirse bile, başkan ve hükümet bir sonraki seçim tarihine kadar görevde kalmaya devam etmektedir ki, bu uygulama sayesinde Amerikan siyasi sistemi diğer Avrupa ülkelerinden olan farklı ama daha istikrarlı bir yapıya sahip olmuştur (Smith 140).

Yeni seçilen başkan ve başkan yardımcısı görevlerine (çoğunlukla Aralık ayında belirlenmiş olmasına rağmen) 1933 yılına kadar 4 Mart günü başlamaktaydılar. 20'inci Anayasa değişikliği ile görevi devir alma, seçim sonrasındaki 20 Ocak günü öğle saatine alınmıştır. Seçildiği günden göreve gelme gününe kadar geçen sürede başkanlar, birlikte çalışacağı kabine üyelerini ve atamasını yapacağı üst düzey bürokratları seçmektedirler.

1884 yılı seçimlerine kadar Amerikan başkanlık seçimlerinde açık oy kullanımı yapılmıyordu. Açık oy kullanımı, kişilerin hangi partiye oy verdiklerinin ispatı ve seçim sonrası devlette oy karşılığı iş bulmaları için kullanılan bir yöntem idi (Hershey 196). 1888 yılında birçok eyalette yaygın hale gelen gizli oy kullanımı, günümüze kadar devam etmiş olup oy satın almanında önüne geçmiştir.

Amerika'nın kuruluşu esnasında kabul edilen ve günümüzde uygulanmaya devam edilen başkanın halk tarafından popüler oyla direkt seçilmesi yerine, Seçmenler Kurulu vasıtasıyla dolaylı şekilde seçilmesinin iki genel kabul görmüş nedeni vardır.

Bunlardan ilki, hala geçerli olup değişimin önündeki en büyük engeldir ki, şuan ki seçim sistemi nüfus sayısı az olan eyaletlere, başkanlık seçiminde nüfuslarına oranla daha fazla etkili olabilme gücü vermektedir. Bu durumun Amerikan demokrasisinin eksikliği olarak görülmesine ve defalarca popüler oy ile direkt seçim yapılması için Anayasa değişikliği teklifi verilmesine rağmen, küçük eyaletler hiçbir zaman bu değişiklikleri onaylamadığından sistem değişmeden kalmıştır. Bugün pek geçerli olmayan tarihsel diğer ikinci neden ise, halkın daha kolay yönlendirilme ihtimali ile en iyi olan adayın değil de, en yönlendirme gücü olan adayın başkan seçilmesini önlemek için seçmen ile başkan seçimi arasına Seçmenler Kurulu koyulmuştur (Smith 139).

Seçmenler Kurulu'na gönderilecek üyelerin seçim şekli eyaletlere bırakılmıştır. 1800 yıllarının ortasına kadar Seçmenler Kurulu üyelerini, eyaletlerin meclisleri seçmekteydi. Fakat eyaletlerin hemen hepsi 1900'lü yıllara gelindiğinde bu üyelerin halk tarafından seçildiği sistemi benimsemiştir. İki eyalet harici tüm eyaletlerde, eyaleti temsil eden Seçmenler Kurulu üyelerinin tümünün seçimi, başkanlık seçiminde kullanılan oyun salt çoğunluğunu elde eden partiye gitmektedir. Yani bir eyaletteki oyların % 50'sini alan aday, o eyaleti temsil edecek tüm Seçmenler Kurulu üyelerini kazanmış sayılmaktadır. Maine ve Nebraska eyaletlerinde ise eyaleti temsil edecek Seçmenler Kurulu üyeleri tek tek seçim bölgeleri tarafından seçilmektedir ki, eyaleti temsil edecek Seçmen Kurulu üyelerinin farklı partilerden olmasına olanak sağlamakta ve seçmenin isteğini daha demokratik şekilde seçimlere yansıtmaktadır.

Eyaletlerin çoğundaki sistem (salt çoğunluğun oyunu alan adayın, tüm oyları almış gibi tüm Seçmen Kurulu üyelerini kazanmış olması) Amerika genelinde en yüksek oyu alan adayın başkan seçilememesi sonucunu doğurabilmektedir. 1876, 1824, 1888 ve 2000 yıllarında Amerika genelinde en çok oyu alan kişi başkan seçilememiştir. 2000 yılındaki seçimlerde Al Gore yarım milyon kadar daha fazla oy almasına rağmen – George W.Bush büyük eyaletlerde çok az farkla eyaletin tüm Seçim Kurulu üyeleri oyunu aldığı için- daha az Seçim Kurulu üyesi oyu aldığından dolayı başkan seçilememiştir. Bu durum, Amerika seçim sisteminin demokratik olmadığı yönünde eleştirilere neden olmaktadır (Smith 135). Bu anti-demokratik görünen uygulama, küçük

eyaletlere başkan seçiminde sahip oldukları nüfusa göre çok daha büyük bir güç vermektedir; örneğin, küçük bir eyaletin bir Seçici Kurulu'nun oyu 80 bin oyu temsil ederken, Kaliforniya eyaletinin bir Seçici Kurulu'nun oyu 700 bine yakın oyu temsil etmektedir. Bu sistemin gerekliliği, küçük nüfuslu eyaletlerin de tercihlerinin hesaba katılması, değerlendirilmesi, daha orantılı ve adil bir Federal Devlet yapısı kurmak olarak açıklanmaktadır. Halkın seçtiği Seçmenler Kurulu'na üye olan adayları eyaletteki parti kurulları belirlemektedir ve bu adaylar seçildikleri takdirde kime oy kullanacaklarını seçim öncesi açıklamaktadırlar. Federal kanun gereği, seçildikten sonra istedikleri adaya oy kullanmakta serbest olsalar da, birçok eyalet Seçici Kurul üyelerinin, açıkladıkları adayın dışında bir adaya oy kullanmaları durumunda cezalandırılmaları veya oylarının geçersiz sayılmaları gibi değişik yaptırımlar ortaya koymuştur.

1951'de kabul edilen 22'inci Anayasa değişikliğinden önce başkanlık için dönem limiti yoktur. Fakat ilk başkan George Washington, ikinci dört yıllık başkanlık süresi sonrasında üçüncü kez seçilebilecek olmasına rağmen kendi isteğiyle aday olmamıştır. Bu durum diğer başkanlara ve seçmene örnek teşkil etmiş, birçok başkan tarafından uygulama olarak da kabul görmüştür ve birçok başkan üçüncü defa seçilmek için aday olmuşsa da seçilememiştir. Bu duruma tek istisna ise Franklin D. Roosevelt'dir. Dört defa seçilmiş ve dördüncü başkanlığının süresi bitmeden vefat etmiştir, bu şekilde 1933 ve 1945 yılları arasında 12 yıldan fazla başkanlık yaparak en uzun süre başkanlık yapan ve iki defadan fazla seçilen tek başkan ünvanını almıştır. Roosevelt sonrasında 22'inci Anayasa değişikliği ile başkanlık süresine iki defa seçilme sınırlaması getirilmiştir. Bu sınırlamaya, başkanın görevden ayrılması (ölüm, istifa veya görevden alınmadan dolayı) ile göreve gelip iki yıldan fazla başkanlık yapılan dönem de dahil edilmiştir. 1951 yılındaki Anayasa değişikliğinden günümüze kadar yapılan 11 başkanlık seçiminin sadece dördünde görevdeki başkan, ikinci kere seçilebilme başarısını gösterebilmiştir. Stephen Grover Cleveland ise farklı iki dönemde başkanlık yapan tek başkandır. Bu yüzden toplamda günümüze kadar toplam 43 kişi başkanlık yapmış olsa da, Cleveland sonrası başkanlık sıraları bir artmış olup, Barack H.Obama

dönemi (43'üncü başkan olmasına rağmen) 44'üncü başkanlık dönemi olarak ifade edilmektedir.

Başkanların ölümü, istifası veya görevden alınmaları ile başkanlık görevlerinin yarıda kalması mümkündür. Yarıda bırakılan başkanlık görevini başkan yardımcısı üstlenmekte ve 4 yıllık sürenin geriye kalan kısmı tamamlanana kadar başkan olarak görev yapmaktadır. Başkan herhangi bir nedenden dolayı görevden ayrıldığında yeni bir seçime gidilmemesi, yukarıda da belirtildiği üzere Amerikan demokrasisi seçimlerinin kurulduğu günden bugüne hep 4 yılda bir yapılmasına ve belli bir istikrar sağlanmasına neden olmuştur. Bugüne kadar sadece bir başkan (Richard Nixon, 1974 yılında) görevinden istifa etmiştir. Dört başkan görevde iken doğal nedenler ile ölmüş (William Henry Harrison, Zachary Taylor, Warren G. Harding, and Franklin D. Roosevelt) ve dört başkan da suikast sonucu öldürülmüştür (Abraham Lincoln, James A. Garfield, William McKinley, and John F. Kennedy). Bugüne kadar hiçbir başkan Kongre tarafından vatana ihanet, rüşvet gibi büyük suçlardan dolayı (dava açılmış olmasına rağmen) görevden alınmamıştır. 1967 yılında kabul edilen 25'inci Anayasa değişikliğine kadar başkan yardımcılarının, boşalan başkanlık makamını tam yetkiyle üstlenmeleri Anayasa'da belirtilmemiş olmasına rağmen, 1841'de başkan yardımcısının başkanlık görevlerini tam yetkiyle yürütmesi ile ortaya çıkan örnek sonucu, kabul edilen uygulama kabul görmüş ve yapılan anayasal değişiklik ile de kanun haline gelmiştir. 25'inci Anayasa değişikliğinin yapıldığı 1967 yılına kadar boşalan başkan yardımcılığına yapılacak atama ile ilgili düzenleme olmadığından dolayı, başkanların yerine geçen başkan yardımcılarının pozisyonları bir sonraki seçime kadar boş kalmıştır. 25'inci Anayasa değişikliği, boş kalan başkan yardımcılığının seçimini, başkanın gösterdiği adayın Kongre'nin her iki meclisin de salt çoğunlukla onaylanması ile yapılması değişikliğini getirmiştir. Aynı zamanda 25'inci Anayasa değişikliği, başkanlara yetkilerini gerekli gördükleri durumlarda başkan yardımcısına devretme yetkisi de vermektedir. Bu değişiklikler sonrasında Richard Nixon, istifa eden başkan yardımcısı yerine Gerald Ford'u aday göstermiş ve Kongre Ford'u başkan yardımcısı olarak seçmiştir. Daha sonra Richard Nixon kendisi istifa edince, Gerald Ford yine aynı Anayasa maddesi gereği başkan olmuştur. Bu şekilde başkanlık koltuğuna oturan

Gerald Ford, başkanlık seçimlerine katılmadan ve halkın oyuna başvurmadan seçilen tek başkan olarak 1974 -1977 yılları arasında görev yapmıştır.

Başkanlık için aday olacak kişilerde aranan kanuni özellikler Anayasa’da belirtilmiştir: Doğumuyla (natural-born) Amerikan vatandaşı olmak, en az 35 yaşında olmak ve en az (kesintisiz şekilde) 14 yıl boyunca Amerika’da yaşamış olmak. İstisna olarak, Anayasa’nın ilk kabul edildiği dönemde sonradan Amerikan vatandaşı olanların da başkan olmasına olanak sağlanmıştır. Doğumuyla Amerikan vatandaşı olmak ifadesi, Amerika’da doğan veya hem annesi hem babası veya sadece bir ebeveyni Amerika’lı olan kişilerin doğumdan Amerika’lı olmasıdır. Bu şartları taşıyan herkes kanunen başkanlık için aday olabilir. Ancak aday olma yöntemleri Anayasa’da belirtilmediği için eyaletler tarafından belirlenmektedir ve her eyalette farklılıklar arz etmektedir. Tarihsel anlamda hep iki partili bir sistemin olmasından ve bu partilerin eyaletlerdeki güçlerini kaybetmeme isteklerinden dolayı, üçüncü parti veya bağımsız adayın önüne bir çok kanuni zorluklar koyulmuştur (Smith 129). Buna rağmen değişik parti ve bağımsız başkan adayları olabilmekte, fakat büyük iki parti adaylarına karşı çok başarı gösterememektedirler.

Başkan seçimleri için aday gösterilme, daha 1800 yıllardan itibaren ortaya çıkan partilerin kontrolü altındadır. 1824 yılına kadar, partilerin Kongre’deki üyelerinin oyuyla parti adayları belirlenmekteydi (Davis 50). Aday belirleme yöntemi, her eyaletteki parti örgütlerinin eyalet nüfusuna bağlı olarak, 1824 yılı sonrası oluşturulan Ulusal Kurultay’na gönderdiği delegelerin oyuyla seçilecek şekilde değiştirilmiştir (Davis 51). Bu değişiklik aday olma sürecinin eski uygulamaya göre daha demokratik olmasına ve tabana yayılmasına neden olmuştur. Fakat bu değişiklik aynı zamanda, Kurultay’da en çok delegesi olan büyük eyaletlere aday seçiminde büyük avantaj sağlamış olup, bu da eyaletlerin değişik pazarlıklar sonucu adaylarını belirlemelerine sebebiyet vermiştir. 1968 yılında yapılan seçim reformuyla, günümüzde partinin başkan adayı Ulusal Kurultay’a kadar önseçimlerle (primaries) belirlendiği Ulusal Kurultay’ın aday belirlemedeki işlevi son bulmuş, parti tarafından aday gösterilme işlemi parti üyelerine (hatta bazı eyaletlerde herkese) iyice yayılmış ve daha demokratik hale

gelmiştir (Kamarck ve Goldstein 59). Halkın oy kullandığı önseçimle aday belirleme sistemi sayesinde, partinin önde gelenlerinin parti adayını belirlemedeki güçleri tamamen ortadan kalkmış olup, halkın beğenisini kazanan kişiler aday olarak gösterilmeye başlanmıştır (Gray ve Herbert 102). Bu durum ayrıca, başkan adaylarının, parti üyelerinin oyunu alabilmek için halkın ilgi duyduğu meselelere eğilmelerine neden olmuştur. Fakat aynı zamanda her eyalette önseçime gidilmesini gerektiren yeni aday belirleme sistemi, ancak parası olan veya yeterince bağış toplayabilen kişilerin adaylık yarışına girebilir hale gelmesine neden olmuştur (Hershey 216).

Önseçimlerde oy kullanabilmek için partinin devamlı üyesi olma şartı olmadığı gibi, para yardımında bulunma gibi şartlar da bulunmamaktadır. Bu da önseçimlere katılımı arttırmakta ve parti yöneticilerinin önseçimdeki etkisini en aza indirmektedir. Hatta bazı eyaletlerde, önseçimden bir gün önce parti üyesi olan kişi bile, önseçimde oy kullanma hakkına sahip olabilmektedir.

Aday belirleme süreci eyaletten eyalete farklılık gösterdiği gibi, iki büyük parti içinde de bazı yönetsel farklılıklar bulunmaktadır (David 49; Gray ve Herbert 99). Önseçimlerde, halk verdiği oy ile partisinin Ulusal Kurultay'daki seçimde başkan adayını seçecek delegeleri seçmektedir. Yani önseçim de, bir anlamda dolaylı bir aday seçimidir. Önseçimde seçilen delegelerin çoğunluğu, önseçim öncesi hangi adaya oy vereceklerini açıklamaktadırlar. Önseçimlerde, Demokrat Parti tüm eyaletlerde delegeleri, adayların aldıkları oy oranıyla orantılı olarak belirlemektedir. Cumhuriyetçi Parti ise, bazı eyaletlerde aynı sistemi kullanmakla birlikte bazı eyaletlerde ise, salt çoğunluğun oyunu alan aday, tüm delegeleri almış saymaktadır. İkinci durumun kullanıldığı eyaletlerde eğer hiçbir aday salt çoğunluğu sağlayamazsa, önseçimde en çok oyu alan iki aday arasında ikinci önseçim (run-off) yapılmaktadır. Her eyaletin seçeceği delege sayısı çok değişken etkenlere bağlıdır; nüfusuna, kongredeki vekil sayılarına, son seçimdeki parti için çıkan oy miktarına, eyalet valisinin o partiden olup olmadığına. Bu etkenlerin çoğu her seçimde değiştiğinden dolayı eyaletlerin seçtiği delege sayısı da her önseçimde değişmektedir. Demokrat Parti'de aynı zamanda toplam delege sayısının % 20' sinden fazlasını geçemeyecek sayıdaki delege, önseçimsiz olarak

parti milletvekilleri, senatörleri ve parti önderlerinden oluşmaktadır ki bu delegeler istedikleri adayı desteklemekte serbesttirler. Cumhuriyetçi Parti’de ise, bu oran % 10’ u geçmeyecek şekilde düzenlenmiştir. Günümüzdeki aday belirleme seçimlerinde partinin başkan adayı, Ulusal Kurultayı’ndan çok önce belli olduğu için, önseçimsiz seçilen delegelerin aday belirlemede direkt bir etkisi bulunmamaktadır. Ancak, birçoğu önseçim sırasında hangi adayı desteklediklerini önceden açıklamakla önseçime katılan seçmene bir anlamda yön vererek istedikleri adayın seçilmesinde etkili olabilmektedirler (Hershey 169).

Önseçim sisteminde eyaletler arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Genel anlamda dört çeşit sistem bulunmakta; kapalı, açık, yarı kapalı ve yarı açık önseçim (Hershey 159; Gray ve Herbert 99). Kapalı önseçim sistemi 17 eyalette kullanılmaktadır. Bu sistemde, önseçimde oy kullanacak kişilerin önseçimden en az yedi ila on ay öncesinde parti üyesi olması gerekmektedir ve sadece üyesi olduğu partinin önseçiminde oy kullanabilir. Açık önseçim sistemi ise 12 eyalet tarafından kullanılmaktadır. Açık önseçim sisteminde oy kullanacak kişiler, parti üyesi olmadan da bir partinin önseçiminde oy kullanma hakkına sahip olmaktadır. Hatta en uç örnek olarak, Washington ve Alaska eyaletlerinde kişiler, birden fazla partinin önseçiminde oy kullanabilmektedirler (blanket primaries). Yarı-kapalı önseçim sistemi 10 eyalette kullanılmaktadır. Bu önseçim sisteminde, sadece parti üyeleri veya hiçbir partiye üye olmayan kişiler oy kullanmaktadırlar. Parti üyeliği için de, bir gün öncesinde veya seçim günü partiye kayıt yapılması yeterli görülmektedir. Yarı-açık önseçim sistemi ise 11 eyalet tarafından kullanılmaktadır. Bu önseçim sisteminin uygulandığı eyaletlerde, partilerin önseçimi eyalet tarafından yapılmakta, kişilere oy kullanacakları an hangi partiden seçim yapacakları sorulmakta ve o partinin seçim pusulası verilmektedir. Oy kullanacak kişinin hangi partiden olduğu önemlidir. Açık önseçimin kullanıldığı sistemlerde merkeze daha yakın adayların kazanma ihtimali artmaktadır, çünkü herhangi bir partiye bağlı olmayan kişiler kendilerine en yakın gördükleri adaya (parti gözetmeksizin) oy vereceklerinden, bu adayların kazanma ihtimallerini artırmaktadır (Gray ve Herbert 101). Öte yandan, kapalı sistemin kullanıldığı bir sistem ise sadece partililerin oy kullanmasına izin verdiği için, partinin ideallerine en yakın kişinin

seçilme şansını artırmakta, bu da daha uç bir siyasi düşünceye sahip bir adayın kazanma ihtimalini artırmaktadır (Kamarek ve Goldstein 65).

2000 seçimlerinde, önseçimlere Amerika genelinde halkın katılım oranı % 30' a yakındır (Hershey 171 ve Davis 54). Bu oran aday belirlemede halkın eskiye ve diğer sistemlere göre daha fazla katılımda bulunduğunu göstermektedir. Önseçimler, tüm eyaletlerde aynı günde yapılmamaktadır ve seçimin olduğu yıl içinde Şubat ile Haziran ayları arasında gerçekleştirilmektedir. Aynı günde yapılmaması, ilk yapılan önseçimlerde kazanan adayı avantajlı hale getirmekte, çünkü elde edilen sonuçlar, sonraki önseçimde eyaletlerdeki oy kullanacak halkın tercihini değiştirmesine neden olmaktadır (Davis 57). Hangi eyaletin hangi tarihte önseçim yapacağını partiler belirlemektedir. Iowa ve New Hampshire gibi çoğunluğunu beyazların oluşturduğu çok küçük iki eyalet, önseçimin ilk yapıldığı eyaletlerdir. Bu iki eyalette önseçimi kazanmış olmak, genelde diğer önseçimlerdeki sonuçları da etkilemektedir ki, bu da büyük eleştirilere neden olmaktadır. Tüm önseçimlerin aynı tarihte yapılması önerilen bir sistem olsa da, böyle bir durum küçük eyaletlerin aday belirlemedeki güçlerini tamamen ortadan kaldıracığı için, genel anlamda her iki parti tarafından da destek görmemektedir. Bunun yerine, Mart ayında 20' ye yakın eyaletin önseçiminin aynı güne konmuş olması (Super Tuesday) yönündeki değişiklik, ilk yapılan önseçimlerin sonucunu değiştirecek nitelikte olmuştur. 2000 yılı önseçimlerinde Cumhuriyetçi Parti'de George W.Bush diğer aday McCain'i ve Demokrat Parti'de John Kerry diğer aday Howard Dean'i, 2008 yılı önseçimlerinde Barack H.Obama diğer aday Hillary Clinton'ı, ilk yapılan eyaletteki önseçimleri kaybediyor olmalarına rağmen Mart ayında yapılan toplu eyalet önseçimleri sayesinde geçmiş ve sonrasında da kazandıkları momentum ile partinin adaylığını almayı başarmışlardır.

Bugüne kadar başkanlık seçimlerinde partilerin seçtikleri adaylar incelendiğinde, halkın seçiminde resmi olmayan kriterlerin de olduğu gözlenmektedir (Pika, Maltese ve Thomas 41). Adayların siyasi tecrübesi, daha önceden seçimle bir yere gelmiş olması, ırkı, rengi, dini, sosyal ve aile yaşamının aday olmakta ve başkanlık seçimlerini kazanmakta önemli olduğu bilinmektedir. 1960 yılına kadar seçilen başkanların hepsi

beyaz, İngiliz kökenli ve Protestan dinine sahiptirler. John F.Kennedy bugüne kadar seçilmiş tek Katolik başkandır. Partiler 1960 sonrası, gerek başkan gerek başkan yardımcısı olarak Yahudi, İrlanda veya Yunan kökenli adaylar göstermiş olsalar da hiçbirisi başkanlığa seçilememiştir. 2008 seçimleri ilk defa bir siyahi adayın (Barack H.Obama) büyük bir partiden aday olarak gösterilmesi ve bu adayın başkanlığı kazanması ile geçmişten büyük farklılık arzetmektedir. Bu seçim, din, ırk ve rengin halk nezdinde daha az önemli hale geldiğini göstermektedir. Aynı zamanda başkan adayının yüksek ahlak sahibi olması, sosyal ve aile yapısı hala seçmenlerin dikkat ettiği hususlardan birkaçıdır (Pika, Maltese ve Thomas 42). Önseçim veya genel seçim esnasında adaylar hakkında ortaya çıkan olumsuz durumlar adayların seçilebilirliğini ciddi anlamda etkilemektedir.

Siyasi tecrübelerine bakıldığında, 1932'den günümüze kadar seçilen başkanların ikisi istisna, tümü başkan seçilmeden önce ya başkan yardımcısı, ya eyalet valisi veya senatörlük görevi yapmaktaydılar (Davis 60). 1932-2008 arası yapılan yirmi seçimde iki parti tarafından gösterilen adayların adaylık öncesi tecrübeleri şu şekildedir; 14 defa, görevde bulunan başkan ikinci kez aday gösterilmiş, 6 defa başkan yardımcılığı yapan, 11 defa eyalet valisi, 7 defa senatör, 2 defa da seçilmişlerin dışındaki kişiler aday gösterilmişlerdir (Pika 38; Gray ve Herbert 115). Bu da seçmenin, kişilerin başkan olmadan önce hem siyasi hem devlet yönetiminde deneyiminin olmasına, hem de daha önceden seçimle bir makama gelmiş olmasına önem verdiğini göstermektedir.

Medyanın da partinin aday seçimlerini ciddi anlamda etkilediği bilinmektedir. Özellikle daha fazla seçim parası olan aday, medyayı reklamları aracılığıyla daha etkin kullanıp seçilebilirliğini artırmaktadır (Pika, Maltese ve Thomas 45). Ayrıca medyanın adaylar hakkında yapılacak haberlerde öne çıkardıkları unsurlar, halkın adaya bakışını ciddi anlamda etkilemektedir (Pika Maltese ve Thomas 47; Davis 97).

Amerika başkanlık seçimlerinde oy kullanım oranının diğer ülkelere göre çok düşük olması, demokratikleşme yönünden eleştirilen diğer önemli noktalardan biridir (Pika, Maltese ve Thomas 65). 1900' lü yıllara kadar seçimlere katılım % 70-80' lerde

iken, sonrasında seçmen sayısı artmış olmasına rağmen (kadınlar 1920 yılında oy kullanma hakkı elde etti), oy kullanım oranı % 50' lilere düşmüştür. 1950 ve 1965 yılları arası sosyal haklar konusundaki tartışmalar seçmen katılımını % 60' lara çıkarmış olsa da, 1970'den günümüze tüm başkanlık seçimlerinde katılım % 47-53 oranında kalmıştır. Eyalet Valisi, Senatör, Temsilciler Meclisi üyesi seçimlerinde katılım oranları başkanlık seçimlerine göre daha da düşüktür. Örneğin, 2000 yılı başkanlık seçimlerinde oy kullanım oranı % 51.4 iken, aynı yıllarda İtalya'da % 87.4 ve Yunanistan'da % 82'dir. Özellikle, Amerika siyasi sisteminin iki partili sistem olduğu düşünüldüğünde, seçilen başkanın aslında toplam seçmenin sadece % 25-27'sinin oyunu alarak başkan seçildiği söylenebilmektedir ki, bu da demokrasi açısından eleştirilebilir bulunmaktadır. Seçimlerde oy kullanımının zorunlu olmaması buna bir etken olsa da (ki örnek verilen ülkelerde de zorunlu olmamasına rağmen katılım yüksektir), diğer etkenlerden de söz etmek mümkündür. Bu etkenler arasında, 1970 sonrası Amerikan toplumunun daha sık göç etmesi ve göç sonrası ilk 1-3 yıl seçmenin değişik nedenlerden dolayı seçimlere katılımının düşük seyretmesi, insanların iki partili sistemde istedikleri aday profilini görmemesi, seçimlerde hangi parti seçilirse seçilsin kendini ilgilendiren konulara yönelik bir değişimin olmaması veya sosyal statüsünün düşük olmasından dolayı seçim ile ilgili iyi bilgilenmemiş olması sayılabilir (Davis 100, Hershey 151 ve Smith 133). Oy kullanmayan çoğunluğa bakıldığında, genelde 25 yaş altı seçmen, düşük gelirli ve düşük eğitilmiş seçmen, bekar seçmen ile herhangi bir sosyal organizasyona üye olmayan seçmenin katılım oranları en düşüktür (Jackson 284, Ragsdale 733; Gray ve Herbert 112). Günümüzde, katılımı az olan bu seçmen tabakası genelde Demokrat Parti'nin tabanını oluşturmaktadır ki, seçimlere katılım oranlarını artırma konusunda en büyük çabayı da bu parti vermektedir (DeNardo 415).

Amerikalıların % 94' ü bir olan Tanrı'ya inandığını (Almanya'da % 50) ve % 59'u dinin yaşamında büyük bir yeri olduğunu (Almanya'da % 21) belirtmiştir ki, bu da Amerika'lı seçmenin diğer demokratik ülkelere göre çok daha dindar olduğunu göstermektedir (Smith 182). Bunun sonucu olarak Amerika'lı seçmenin siyasi tercihlerinde dini değerlerinin önemi büyük yer tutmaktadır. Özellikle homoseksüellerin evlenmesi, kürtaj, okullarda seks eğitimi, evrim teorisi eğitimi gibi konularda dini

değerler, siyasi tercihleri de belirlemektedir. Amerika’lı seçmenin geneli bu gibi konularda diğer demokratik ülke seçmenlerine göre daha muhafazakar bir görüşe sahiptir (Smith 183).

I.6. Doğrudan Demokrasi (Referandum)

Amerikan demokrasisinin diğer önemli farklarından biri de doğrudan demokrasi olarak da adlandırılan referandum sisteminin değişik boyutlarda çok sık kullanılmasıdır. Federal düzeyde yasama yetkisi Kongre’ye verilmiştir. Fakat eyalet yasalarının düzenlenmesinde ve özellikle de eyalet Anayasaları’nın değişiminde yasama hakkı, eyalet meclisleri ile birlikte halk tarafından da referandum aracılığıyla kullanılmaktadır (Gray ve Herbert 113). 49 eyalette Anayasa değişiklikleri doğrudan halk oylamasına sunulmaktadır (constitutional referendum). Dokuz eyalette bazı konulara ilişkin yasalar halk oylamasına sunulmak zorundadır (constitutionally mandated referendum). 24 eyalette eyalet meclisleri istediği yasayı halk oylamasına sunulabilmekte (legislative referendum), 23 eyalette ise seçmen, yeterli sayıda imza topladığı takdirde eyalet meclisini istediği konudaki bir kanunu halk oylamasına sunmaya zorlayabilmektedir (petition referendum). 23 eyalette halkın doğrudan kanun yapıp yeterli imza toplayarak, ama meclis tarafından onaylanmasına ama halk oylanmasına sunulmasına olanak sağlanmıştır (legislative initiatives). 1998-2006 yılları arasında 2000’e yakın konu referanduma sunulmuş olup bunlardan 300 tanesi doğrudan halk tarafından referanduma götürülmüştür ve 2006 yılında referanduma sunulan 204 kanunun 134 tanesi kabul edilmiştir (Wilfore 3). Kanunların referandum ile kabulü ve halkın referanduma kanun sunabilmesi, halkın doğrudan demokrasiye katılımını sağlamakta, kendisi için önemli olan konuları seçilmişlerin gündemine sokmaktadır (Donovan 101). Diğer getirilen en büyük eleştiri ise ‘çoğunluk baskısı’ oluşturma ihtimalidir, çünkü referandum ile kabul edilen kanunlar azınlığın isteklerinin gözardı edilmesi ihtimalini doğurmaktadır.

I.7. Başkanlık Seçim Kampanyalarının Finansı

Demokrasinin gelişimi ve tabana yayılması için seçimlerin nasıl yapıldığı kadar, bu seçimlere katılan başkan adaylarının kampanyaları için nasıl kaynak oluşturdıkları da önemlidir. Amerikan demokrasisinin gelişiminde başkanlık seçimlerinin finansmanına yönelik yapılan kanuni değişimler de büyük önem arz etmektedir ki, bu değişimlere yönelik tartışmalar günümüzde hala devam etmektedir. 1867 yılına kadar yapılan seçimlerde gazete satın alarak insanların görüşlerini etkileme, oy satın alma veya seçim sonrası ataması yapılan devlet görevlilerinin atamalarına karşılık maaşlarından belli bir oranda kesinti yapma, zengin kişilerden kişisel ayrıcalıklar karşılığı bağış alma gibi uygulamalar bulunmaktaydı. 1867 ve 1883 yıllarında kabul edilen federal seçim finansmanı yasaları ile devlet memurlarının maaşlarından yapılan kesintiye son verilmiş oldu (Padilla “In Politics”). Bu yasalardan sonra, başkan adayları seçim kampanyalarının finansmanı için daha çok şirketlerin ve zengin kişilerin yaptıkları bağışlara yönelmiş oldular ki, bu da şirketlerin seçim kampanyalarına verdikleri destek oranlarını ve etkilerini büyük oranda artırmış oldu. Şirketler de kendilerine yapılacak ayrımcılık karşılığı, adaylara yüklü miktarda parasal yardımlarda bulunmaya başlamışlardır (Beatty “A Sisyphean”).

İlk defa 1901 yılında gündeme gelen, ancak 1907 yılında kabul edilen Kanun (Tillman Act) ile şirketlerin başkanlık adaylarına doğrudan bağış yapmaları yasaklanmış oldu. Bu kanunun başkanlık seçimlerinin finansmanında ve dolayısıyla başkanlık seçimini etkileme gücünün tabana yayılmasında çok büyük bir etkisi olmuştur, çünkü başkan adayları artık daha çok sıradan vatandaşın istekleri ile ilgilenir hale gelmiştir (Beatty “A Sisyphean”). 1943 ve 1944 yıllarında geçen kanunlar ile (Smith-Connally Act ve Taft-Hartley Act) büyük bir maddi kaynağa sahip işçi sendikalarının da adaya doğrudan bağışta bulunması yasaklanmış oldu. Tüm kanunların uygulanmasındaki eksiklikleri gidermek için 1971 yılında Federal Seçim Kampanyası Kanunu kabul edilmiş ve 1974 yılında ortaya çıkan Watergate Skandalı sonrası da değişik eklemeler yapıp Federal Seçim Komisyonu kurulmuştur (Hershey 230). Kişisel bağışlara sınırlama getirilmiş ve isteyen adaylara dışarıdan bağış almamak kaydıyla federal seçim

parası verilmesi kanuna eklenmiştir (Wilcox 78). Watergate Skandalı, başkan Richard Nixon'ın ikinci dönem seçim kampanyasındaki bağış usulsüzlükleri (50 milyon dolarlık) ile ilgilidir ve sonrasında başkan Richard Nixon'ın istifasıyla sonuçlanmıştır (Davis 95). Bu Skandal sonrası tüm bağışlara getirilen kısıtlamalar (kişisel bağışlar ve partilerin yapacakları seçim harcamaları da dahil) için, Anayasa'daki ifade özgürlüğü maddesine aykırı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'nde dava açılmıştır (Buckley'e karşı Valeo davası). Anayasa Mahkemesi verdiği karar ile kişisel bağışlara limit getirilmesini ve yapılan bağışların Federal Seçim Komisyonu'na bildirilmesini onaylamış, fakat başkan adaylarının kendi paralarını seçim için kullanmasını ve seçim kampanyasına getirilen harcama kısıtlamasını ise onaylamamıştır.

2002 yılında kabul edilen Seçim Kampanyası Kanunu ile (McCain-Feingold Act), adaylardan ziyade partilere yapılan ve partilerin seçim kampanyalarında dolaylı harcamalar için kullandıkları 'yumuşak para' (soft money) için büyük sınırlamalar getirilmiş ama karşılığında doğrudan adaya yapılacak bağış miktarları (hard money) da iki katına çıkarılmıştır. Aynı zamanda tüm şirket ve derneklerin seçimlerden önce seçimi etkileyecek yayın yapmaları veya yapılacak yayınlara maddi destek vermeleri de yasaklamıştır (Beatty "A Sisyphean"). Bu kanun birçok kez değişik durumlarda ifade özgürlüğü açısından Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüş ve hepsinde Anayasa Mahkemesi, yapılan itirazları geri çevirmiştir. Fakat başkan George W.Bush döneminde yapılan Anayasa Mahkemesi üyelikleri değişiklikleri sonrasında, mahkemedeki çoğunluğun Cumhuriyetçi Parti görüşüne yakın hale gelmesi sonrasında açılan davada Anayasa Mahkemesi, 21 Ocak 2010 tarihinde verdiği karar ile şirketlerin ve derneklerin doğrudan herhangi bir başkan adayının partisine destek verebilme haklarının (yumuşak para bağışlarının) Anayasa'daki ifade özgürlüğü kapmasında olduğuna karar vermiştir (Liptak A1).

1972 yılındaki Watergate Skandalından sonra başkanlık seçimlerindeki şirket ve zengin kişilerin etkisini en aza indirmeyi amaçlayan, böylelikle sadece belli bir grubun isteğiyle başkan olup belli bir zümreye ayrıcalık sağlanmasını engellemeye çalışan, daha temiz ve açık bir politik başkanlık seçimi arzusuyla çıkarılan seçim kanunları, son

Anayasa Mahkemesi kararıyla bir anlamda delinmiş sayılmıştır (Liptak A1). Başkanlık seçimlerini, parasal güçlerini kullanarak etkileme konusundaki isteklerini saklamayan şirketler ve sendikalar, uzun yıllardır süren mücadelelerini belli bir miktar da olsa kazanmış oldular. Fakat 2010 yılı Şubat ayında yapılan bir anket sonucu, halkın çoğunluğunun (Demokrat'ların % 85'i, Cumhuriyetçi'lerin % 76'sı ve bağımsızların % 81'i) Anayasa Mahkemesi'nin verdiği bu kararı onaylamadığı ortaya çıktı (Eggen "Poll"). Aynı anket, Anayasa Mahkemesi'nin kararını desteklememe konusunda iki büyük parti tabanı arasında çok az bir fark olduğunu da ortaya koydu. Yasanın eski haline karşı olan büyük destek, belki de partilerin yeni bir yasa üzerine anlaşmalarına zemin sağlayıp başkanlık seçimlerinde çok büyük miktarda para yardımı yaparak seçimi etkileme yeteneğine sahip şirket ve sendikalara tekrar bir sınırlama getirip, halkın seçim kampanyasındaki reklam, haber ve filmler ile yanıltılmadan karar vermesine olanak verecek bir yasanın kabul edilmesine neden olabilir.

II. BU İŞLEYİŞİN İÇİNDE KADINLARIN GEÇİRDİĞİ AŞAMALAR

II.1. Amerikan Seçimlerinde Kadınların Kısa Tarihi

Kadın hareketinin tarihsel gelişimi, aynı zamanda kadının günümüz Amerikan Kültürü'ndeki yerini de belirlemiştir. Toplumdaki statülerini değiştirmek için Amerikan tarihinde kadınların birlikte hareket ettikleri iki önemli dönem olmuştur. Birincisi, özellikle 1900 ve 1920 yılları arasında kadına oy kullanma hakkı veren oy kullanma hakkı mücadelesi idi. Bu hareket sonucunda kadınlar hem birlikte hareket etmeyi hem de kendi güçlerini kanallı etmeyi öğrendiler. İkinci önemli dönem ise, 1970 yıllarında kadınların Eşit Haklar Anayasa Değişikliği (Equal Rights Amendment) için verdikleri uzun mücadeledir. Bu dönem, kadınların Amerikan toplumu ve kültüründe daha da fazla eşit haklara sahip olmasına neden olan birçok yasanın geçişine sahne olmuştur.

Kadının oy verme hakkı, 72 yıllık mücadele sonrası elde edilmiştir. 19'uncu Anayasa değişikliği hükümetin önüne imza için geldiğinde, toplumun konuya bakışı da değişmişti. Artık kadınlar, mal sahibi olmak ve para kazanmak konularında kocaları ve babalarından bağımsız olarak görülmektedirler. Bunun yanında kadınlar zaten 15 eyalette oy verme hakkına ve 12 eyalette de başbakanlık seçiminde oy verme hakkına sahip olmuşlardı. Aslında kadınlara oy kullanma hakkı veren Anayasa değişikliği toplumda oluşmuş olan sosyal değişimi takip etmişti (Ford 34).

Eşit Haklar Anayasa Değişikliği'nde ise aynı sonuç elde edilememiştir. İlk defa 1923 yılında Meclis'de onaya sunulan, ancak 1978 yılında Meclis'de onaylanan ama verilen süre içerisinde gerekli sayıda eyalet tarafından onaylanmadığı için hala mevcut Anayasa'da bulunmamaktadır.

Amerikan tarihinde, toplumsal cinsiyet rollerinin farklı dönemlerde çarpıcı biçimde değiştiğini görebiliriz. Koloni Dönemi'nde hem kadının hem de erkeğin ev içi görevleri var iken, Endüstriyel Devrim sonrası ise erkeklerin çalışmaya teşvik edildiğini, kadınların ise çalışmaktan alıkonulduğunu görüyoruz. II. Dünya Savaşı

sırasında ise, erkekler savaşa gittiğinde gerekli olan işgünün sağlanması için kadınlar fabrikalarda çalışmak üzere teşvik edildi. Fakat, savaş sonrası geri dönen erkeklere yer açmak için kadınlar tekrar ev içi görevlerine geri dönmek zorunda kaldılar. Yakın dönemde iş, politik ve toplumsal alanların kadınlara daha da açıldığı, ev içi görevlere erkeklerin de katılımı gözlenmektedir. Bununla beraber Susan Faludi gibi feminist düşünürler 1980'lerin, kadınların bu kazanımlarına karşı özellikle olumsuz iş kadını tektipleştirmelerinin (stereotype) yayılması sebebiyle, kadını geleneksel ev içi iş ve çocuk bakımı rollerine geri döndürme çabasına bir “geri tepki” ye sahne olduğunu savunmaktadır.

Amerikan toplumunda kadının politik anlamdaki gelişimini 1920'ye kadar olan dönem (Oy Kullanma Hakkı Hareketi öncesi), 1920-1970 dönemi ve yakın dönem olarak daha yakından inceleyeceğiz.

II.1.1. Koloni Dönemi- 1920 Dönemi

Kadınların Koloni Dönemi ekonomisinde önemli bir yeri vardı. İşgücü eksikliğinden erkek koloniciler, geleneksel olarak erkekler için uygun olan pozisyonlara kadınları getirdiler. Bir han sahibi veya dükkan sahibi öldüğünde, genelde karısı işi devralır ve işletirdi. Düzenli ürün ve hizmet akışının sağlanması kırılgan koloni ekonomisi için önemliydi (Clinton 7).

Amerikan Devrimi öncesi, kadınlar İngiliz çayının yüksek vergisini ve yüksek yiyecek fiyatlarını boykot etmek gibi politik sayılabilecek aktiviteleri düzenlemişlerdir. Devrim esnasında erkeklerin savaşa gitmesiyle birlikte, kadınlar daha fazla “erkek işi” yapmak zorunda kalmışlar ve bu da kolonilerdeki toplumsal cinsiyete dayalı işgücü ayırımını azaltmıştı.

Sapiro'ya göre, kadınlar her ne kadar bu dönem içerisinde politik bir mevkiye sahip olmasalarda, erkek tanıdıklarını toplumsal ortamda desteklemekten geri

durmamışlardır (19). Alexis de Tocqueville'in de belirttiği üzere Amerika'lı kadınlar bu dönemde sık sık ev işlerini ihmal pahasına halka açık politik toplantılara katılmışlardır (243).

Abigail Adams, kocası John Adams'a yazdığı mektupta şöyle demektedir 'Ümit ediyorum ki kadınları hatırlayıp, onlara karşı atalarından daha cömert olur ve onların lehinde davranırsın. Kocaların ellerine sınırsız güç verme. Eğer kadınlara gerekli ilgi ve alaka gösterilmezse, başkaldırırız, temsil edilmediğimiz ve söz hakkımız olmayan kanunlara karşı da kendimizi yükümlü saymayız' (alıntı, Catt ve Shuler 9).

Savaş bittiğinde Devrim Dönem'i kadınları katı bir toplumsal cinsiyet ayrımına tekrar maruz kaldılar. Devrim'in içinde yer alan kadınların pek çoğu değişmiş, kendilerine olan güvenleri artmış ve gerçek kapasitelerinin farkına varmışlardı, ama toplumun kadına bakışı fazla değişmemişti (B. Harrison 11).

Amerikan Devrimi sırasında birçok kadın Abigail Adams'ın iyimser beklentisine sahiptiler. Devrim'in, kadın haklarının resmi olarak Federal Anayasada yerini almasıyla sonuçlanacağını ümit ediyorlardı. Devrim'den önce kolonilerin politik yapısı, büyük ölçüde yazılı kanunlardan ziyade örfi hukuk veya geleneklere dayalıydı. Kadınlar yaygın olarak mal sahibi olabiliyorlardı. Oy vermek hakkının mal varlığı olanlara tanınması yaygın bir uygulama olduğu için, kolonilerde kadınlar genelde oy kullanabiliyorlardı. Amerikan Devrimi sonrası eyaletler örfi hukuk geleneğini bırakıp eyalet kanunları yazmaya başladılar. Eyalet anayasalarının oluşturulmasıyla kanunlar resmîyet kazanmış ve bu da koloni kadınlarının politik hayattaki yerlerini kaybetmelerine neden olmuştur. Birçok kolonide "mal sahiplerinin" oy kullanma hakkı varken, çoğu yeni eyalet yasası sadece erkek mal sahiplerine oy hakkı tanımıştı (B. Harrison 12).

Fox Genovese, Devrim'in sonuçlarından birinin de kadına olan bakışın değişmesi olduğunu söyler: "Daha önce tehlikeli ve kötü ruhlu, muhtemelen cadılar ve

olası günahkarlar olarak görünen kadınlar, birden cumhuriyet halkının anneleri olarak görülmeye başlandı” (alıntı, Langley 36).

Eyaletler tarafından verilen kadın haklarının seviyesinde büyük farklar vardı. Örneğin, Langley’e göre New Jersey’de etkin olan Quaker Cemaati’nin üyeleri, kadınları diğer dinlerin üyelerinden daha eşit görüyordu (16). Quaker kadınları sıkça vaizlik gibi toplumsal roller üstlenmiş ve kilisenin yönetiminde de aktif olarak rol almışlardır. Bu sebeple yerel hükümet içinde rol almaları şaşırtıcı değildi. Quaker’lar New Jersey eyalet politikasında büyük güç ve kontrole sahiptiler. Kadınlar eyalet yönetiminde söz hakkına sahipti ve New Jersey anayasa’sı kadınlara oy kullanma hakkı vermişti. (Langley 16-17) Ancak bu hak 1807 yılında kadınların seçimlerde doğru adayları desteklemedikleri gerekçesiyle geri alındı (Catt ve Shuler 9).

1787’de oluşturulan Federal Anayasa, Amerikan Devrimi ve daha güçlü bir federal hükümeti desteklemiş olan kadınları, kadın hakları açısından büyük hayal kırıklığına uğrattı. Yeni Federal Anayasa kadından, kadın haklarından ve kadınlara yönelik imtiyazlardan hiçbir şekilde bahsetmemekteydi. Federal Anayasa, kadınları dışlayarak kadınların toplumdaki düşük konumunu resmileştirmiş oldu. Federal Anayasa’nın bu durumu kadın haklarına, özellikle de kadınların oy kullanma hakkına karşı olanlara destek sağlamış oldu. Böylece eyalet çapında kadın hakları konusunda sağlanmış olan ilerleme durdu ve kadınların oy kullanma haklarını elde etmeleri için bir yüzyıl daha beklemleri gerekecekti.

Amerikan Devrimi öncesi koloni hayatı tarımsal ve ev ekonomisine dayalı idi. Kadınlar erkeklerle yanyana çalışıyordu ve toplumsal cinsiyet farklılıkları kadının iş gücüne katılımına engel teşkil etmiyordu. Tarımsal ekonomiden endüstriyel ekonomiye geçiş sürecinde ortaya çıkan uzmanlaşma gerekliliği, toplumun yeni bir işgücü sınıflandırmasına neden oldu. Uzmanlaşmanın gerekliliği olan eğitim konusunda kadınlar, erkeklere göre çok geri idiler. Amerikan Devrimi döneminde çok az kadın eğitimliydi ve okuma-yazma oranı erkeklerin yarısından azdı. Bunun nedeni de, devlet okullarının kız öğrencilere sadece okulların normal saatlerinin sonrasında veya

erkeklerin çalıştığı yaz aylarında eğitim vermesiydi (Catt ve Shuler 10). 1833 yılında Ohio eyaletindeki Oberlin Üniversite’si açılana kadar kadınlar üniversiteye de kabul edilmiyordu (Catt ve Shuler 13). Toplumda çocuk doğumu ve bakımından sorumlu kişi olarak görünen kadınların işlevi ve becerileri, kısa zamanda ev ve aile merkezine çekildi. Kadınların para kazanmasına yönelik tüm imkanlar kanunen veya gerçek hayatta tamamen kısıtlanmıştı. Nadine Taub ve Elizabeth Schneider’a göre ‘Kadınlar üreyen ücretsiz iş gücünü ve erkekler üretici ücretli iş gücünü oluşturmuştur. Bu bağlamda, iki grup birbirini tamamlamış ve “ayrı alanlar” oluşturdukları söylenmiştir’ (126).

Kadının kendine ayrılmış alandaki görevi, topluma tam olarak katılımına engel teşkil etmekteydi. Ayrı alanlar ideolojisi, kanunda tanımlanmasa da, çocuk doğurma ve bakıp yetiştirme gibi kadına yüklenmiş ana görevlere ayrıntılı bir şekilde açıklama getirmektedir. Ev, kadına belli oranda özgürce yönetim hakkı veren kendi özel alanıydı. Ev dışında çalışması için kadına tanınan imkanlar, ev içi görevleriyle benzerdi. Örneğin, 1840 ve 1850 lerde göçmen kadınlar tekstil, giyim ve ayakkabı üretimi gibi dikiş becerisi gerektiren alanlarda çalıştılar. Öğretmenlik, dikiş dikmek ve daha sonraları hasta bakıcılık da kadınların toplumsal sorumluluklarına uygun işler olarak görülüyordu ve maaşları da erkeklere oranla çok düşüktü. Özellikle kadın ve çocuklara yönelik olan, yoksullara yardım ve hayır işleri gibi ücretsiz olup gönüllülük esasına dayalı işler için tüm beyaz kadınlar teşvik ediliyordu.

Lynne E. Ford’a göre “ayrı alanlar ideolojisi tüm kadınlar için oldukça kısıtlayıcı olsa da, orta ve üst sınıf kadınlar için sosyal yardım dernekleri kurarak, sınırlı da olsa deneyim sahibi olmalarına fırsat tanıdı. Aynı zamanda bu ideoloji, kadınların eğitime erişimlerinin artmasını ve toplumsal ortamlarda diğer kadınlarla biraraya gelip karşılıklı etkileşimlerini sağladı. Bu etkileşimler kadınların içinde bulundukları durumları eleştirel bir bakışla görmelerine ve zamanla toplumda daha çok hak talep etmek için örgütlenmelerine neden oldu” (15). Ancak kapitalist ekonomide güç, para ve mal varlığını kontrol edenlerin elinde olduğu için, erkekler hem evde hem de evin dışında karar alma yetkisini ellerinde tutmaya devam ettiler. Ayrı alanlar

ideolojisi, mahkeme kararlarını ve insanların gündelik yaşam anlayışını da etkilemeye başlayınca, erkekler kadınların hayatlarını ve nafakaları üzerindeki hakimiyetlerini kuvvetlendirmek için bu ideolojiyi kullanmaya başladılar.

İngiliz yasal geleneğinden alınan *coverture* (bir kadının kocasının himayesi altında olması), karı ve koca arasındaki kanuni ilişkiyi tanımlamış oldu ve bu da kadınların eşitlik taleplerini ve ayrı alanlar ideolojisinin getirdiği kısıtlanma sorunlarını daha da karmaşık ve çözülmez hale getirdi. Gerçek anlamda *coverture*, karı ve kocayı bir insanda, yani kocada birleştirmiştir. Evli bir kadın kocasından bağımsız kontrat yapamaz, mal alıp satamaz, mücevher ve ev eşyaları gibi kişisel kıymetli eşyaları elden çıkaramaz, çocuklarının geleceğini kontrol edemez veya kocasının onayı olmadan çocuklarının velisi olamazdı (Ford 16). Carrie Catt'e göre "Kadının yasal varlığı kocasınıninkine o kadar birleşikti ki, "kanunen ölü" olduğu söylenebilirdi ve çoğu zaman koca, karısının özgür düşüncesini, konuşmasını ve hareketini idare etmekteydi. Bekar kadınlar hukuki anlamda erkekler kadar özgür olsa da, bekar kadınların iş sahibi olmaları yadırganırdı. Orta ve üst sınıfa mensup kadınların ise para kazanması aile ayıbı olarak görülürdü" (6).

Kadınların oy kullanma hakkını elde etme hareketi, 1800'lü yılların başındaki köleliğin kaldırılması hareketiyle başlamıştır. Kadınların maruz kaldığı eşitsizlik, her ne kadar kölelelerinki ile aynı olmasa da, kadınlarda empati oluşturmuştu. Kadınlar Afrikalı Amerikalı'ların ırksal anlamda eşitliği ve politik hakları için mücadele ederken, kendilerinin maruz kaldığı eşitsizliğin farkına vardılar. Tarihçi W. E. B. Dubois'e göre, kadınlar köleliğin kaldırılması için mücadele ederken kendi ikinci-sınıf statülerini keşfetmekten daha önemli birşey elde ettiler: "Amerikan kadınının köleliğin kaldırılmasından öğrendikleri, baskı altında olduklarının farkına varmalarından ziyade, bu farkında olma durumunu nasıl politik harekete dönüştürmek idi." (32).

Estella Freedman, kadınların köleliğin kaldırılma hareketine katılmalarının etkisinin üç önemli şekilde ortaya çıktığını söyler:

Birçok erkek, kadınların köleliğin kaldırılması hareketinin içinde bulunmasına karşıydı. Bundan dolayı da kadınlar, Boston Kölelik Karşısı Kadınlar Derneği ve Philadelphia Kölelik Karşısı Derneği gibi sadece kadınların üye olabileceği dernekler kurdular. Bu tür dernekler de, ileride gündeme gelecek olan kadınların oy kullanma hakkı hareketi için altyapı oluşturdu ve kadınların siyasi düşünce etrafında sosyalleşmesini sağladı.

İkinci olarak, köleliğin kaldırılma hareketi hem köleliğin kaldırılması hem de kadınların oy kullanma hakkını elde etmek hareketi için vazgeçilmez birçok kadın lider ortaya çıkardı. Neredeyse tüm ilk dönem kadının oy kullanma hakkı elde etme hareketinin önde gelenleri aynı zamanda köleliğin kaldırılması hareketinin liderleri arasındaydı: Örneğin, Sojourner Truth, Angelina Grimke, Elizabeth Cady Stanton, Lucretia Mott ve Susan B. Anthony.

Kadınların köleliğin kaldırılması hareketine katılmalarının üçüncü etkisi, köleliğin kaldırılması ile kadınların oy kullanma hakkı elde etme hareketinin nedenlerinin birbiriyle ilişkilendirilmesidir. Köleliğin kaldırılması için uğraş veren kadınlar, verdikleri mücadelenin köleliğin kaldırılması ve zencilerin siyasi haklarının güvence altına alınmasının yanında, aynı zamanda kadınların siyasi haklarının da güvence altına alınmasına yol açacağını umuyorlardı. (512)

İç Savaş, kamusal alandaki kadın hakeretlerinin ikinci bir defa genişlemesine neden olmuştur. İç Savaş ile başlayıp 19'uncu Anayasa Değişikliği'ne kadar süren kadınların oy kullanma hakkı üzerine yapılan tartışmalar, o dönemdeki Amerikan toplumunun kadının toplumsal ve siyasi anlamdaki hareket alanı hakkındaki genel görüşlerini test eder nitelikteydi. Kadına oy kullanma hakkı verilmesine karşı kullanılan en büyük tez, kadının yeri evidir düşüncesi idi. Bu konudaki genel endişeler, kadınlara oy hakkı verildiği taktirde kadın ve erkeğe Tanrı tarafından biçilmiş doğal rollerin bozulacağı, kadının yozlaşma ve aile yapısının bozulma ihtimali, politik konularda

eğitimsiz ve ilgisiz olan kadınların yanlış kararlar verebileceği şeklindeydi (Dolan “Voting” 32).

Kadınların oy kullanma hakkını elde etme hareketinin başlangıcı, beş kadının New York eyaletinin Seneca Falls şehrinde, 1848 yılında düzenledikleri ‘kadınların sosyal, toplumsal ve dini hakları’ konulu Kongre’dir. Bu beş kadın Elizabeth Cady Stanton, Lucretia Mott, Jane Hunt, Mary Ann MC Clintock ve Martha Coffin Wright idi. Seneca Falls Kongresi’ne katılan temsilciler, kanun karşısında erkeklerle eşit haklar, mal edinme hakkı, oy kullanma hakkı ve eğitim ve istihdamda fırsat eşitliği talep eden bir bildiri yayınladılar. Bu bildiri, bağımsızlık bildirgesi model alınarak yazılmış olup John Lock ve Thomas Jefferson geleneği olan kadın haklarının doğal haklar olduğu tezine dayalı argümanlar geliştirmiştir (B. Harrison 16).

Bildirge, ‘Aşağıdaki gerçeklerin herkes tarafından açıkça bilinmesini istiyoruz: tüm erkek ve kadınlar eşit yaratılmıştır’ diyerek başlayıp, erkekler tarafından kadınlara yönelik yapılan 18 haksızlıktan bahsetmektedir. Bildirge erkeklere karşı politik ve kişisel kinlerin karışımından oluşmaktaydı.

Seneca Falls Kongresi’nden birkaç ay sonra birçok şehirde kadın hakları kongreleri düzenlendi. Fakat bu kongrelerin düzenlenmesinde oy kullanma hakkı taraftarları şiddetli muhalefetle karşılaştı. Birçok oy kullanma hakkı karşıtı olan kişi, kadınların politikayla ellerini kirletemeyecekleri kadar saf ve asil olduklarını savundu. Bazıları kadınların mantıklı kararlar almak için çok duygusal olduklarını savunurken, bazıları da kadınların eğitim ve bilgi birikimi eksikliğinin doğru bir hükümetin seçilmesine zarar getireceğini iddia etti. Kimisi de, kadınların kocalarının onları seçimlerde temsil ettikleri için oy verme hakkına zaten sahip olduklarını iddia etti.

1866 yılında herkese oy kullanma hakkı verilmesini sağlamak amacıyla, Amerika Eşit Haklar Derneği (AERA; American Equal Rights Association) kuruldu. Fakat derneğin bu umudu İç Savaş sonrası Anayasa’da yapılan 14’üncü madde değişikliği ile ortadan kalktı. Çünkü 14’üncü Anayasa Değişikliği’nde ilk defa ‘erkek

vatandaş' terimi kullanılmasıyla Anayasa'da 'erkek' ve 'kadın' olmak üzere iki farklı vatandaşlık sınıflandırılması yapılmış oldu. Oy kullanma eşitliğini savunanlar arasında, bazıları kadınların oy hakkını içermeyen Anayasa Değişikliği'nin kabul edilmemesini savunurken, bazıları da şimdilik en azından zencilerin oy kullanma hakkı elde etmesinin yeterli olacağı ve kadınların kendi hakları için beklmeleri gerektiğini söylüyorlardı (Kraditor 3).

13 ve 14'üncü Anayasa Değişiklikleri'nde istedikleri oy kullanma hakkını elde edemeyen ve kendi sıraları için beklmeleri söylenen kadınlar, devletin savaş sonrası yeniden yapılanmasına dahil olmaları için 15'inci Anayasa Değişikliği'ni kendileri için son şans olarak görmeye başlamışlardı. Fakat ümitler bir kez daha 1870 yılında yapılan 15'inci Anayasa Değişikliği ile yıkılmıştı. 15'inci Anayasa Değişikliği'nin metni 'Amerikan vatandaşlarının oy kullanma hakları ırk, renk ve eski kölelik durumlarına göre Amerika Birleşik Devleti veya herhangi bir eyalet tarafından engellenemez veya kısıtlanamaz' şeklindeydi. Kölelik karşıtı hareketin kadın üyeleri, 15'inci Anayasa Değişikliği'ne 'cinsiyet' kelimesinin eklenmesini istemişlerdi, ancak aynı hareketin erkek üyelerinin destek vermemesi sonucu yine istedikleri eşitliği elde edemediler. İç savaş sonrasında yaşadıkları hayal kırıklıklarına rağmen, kölelik karşıtı hareketinin bir parçası olarak öğrendikleri örgütlenme deneyimi, kadınları kadın hakları hareketi için mücadeleye hazır hale getirmişti (B. Harrison 15). Ancak AERA içinde, kadın haklarına öncelik verenler ile zenci haklarına öncelik verenler arasında fikir ayrılıkları baş göstermeye başladı. Bu farklılıklar 1869 yılında birbirine zıt görüşte olan iki ayrı kadın hakları derneği olan Ulusal Kadının Oy Kullanma Hakkı Derneği (NWSA: The National Women Suffrage Association) ve Amerika'lı Kadının Oy Kullanma Hakkı Derneği'nin (AWSA; The American Women Suffrage Association) oluşmasına neden oldu. NWSA, 15'inci Anayasa Değişikliği'ne kadının da dahil edilmesi için mücadele verirken, AWSA, 15'inci Anayasa Değişikliği'nin aynen kabul edilip 16'inci Anayasa Değişikliği'nin kadının oy kullanma hakkına ayrılmasını istiyordu (Banazsak 10). 1887 yılında bu iki dernek aralarındaki farklılıkları bir tarafa bırakıp, Ulusal Amerika'lı Kadının Oy Kullanma Hakkı Derneği (NAWSA; The National American Woman Suffrage Association) altında birleştiler (Ford 44).

Kadının oy hakkı savunucularının kullandıkları çeşitli taktikler vardı. Birçoğu harekete destek sağlamak için konferanslar, protestolar ve yürüyüşler düzenledi. Bazıları oturma eylemleri yaparken, bazıları da vergi ödemeyi reddetti. Bunların çoğu defalarca tutuklandı ve bazıları da hapis cezası aldı. 1872 yılında Susan B. Anthony'nin öncülüğünü yaptığı bir grup kadın, 'oy verme' girişiminde bulundu. Bu grup, 14'üncü Anayasa Değişikliği'nde 'Amerika'da doğmuş veya vatandaşlık hakkı kazanmış olan herkes Amerikan Vatandaşı'dır' ifadesinden yola çıkarak kadınların da vatandaş olduğu ve oy kullanma hakkı da dahil kanunun sağladığı tüm vatandaşlık haklarından yararlanabilecekleri argümanını geliştirmişlerdi. Susan Anthony kanunsuz oy kullanmaktan tutuklandı ve mahkemece suçlu bulunup para cezasına çarptırıldı. Para cezasını ödemeyi reddettiğinden dolayı da hapis cezası aldı (B. Harrison 17).

1910 yılında oy kullanma hareketi çok büyük yürüyüşler, geçit törenleri düzenleyerek, bu harekete olan büyük desteği gözler önüne serdi ve halkın ilgisini çekmeyi başardı. 1910 ve 1920 yılları arasında 15'e yakın eyalette kadınlara oy kullanma hakkı vermek için kanun teklifi verilmişti (Banazsak 11). Dönemin Amerika Devlet başkanı olan Woodrow Wilson kadın haklarına yönelik toplumsal desteğin arttığını görerek kendisi de politik anlamda kadının oy kullanmasına yönelik anayasa değişikliğini desteklemeye başladı. Kadınlar daha çok eyalette oy kullanma hakkı elde ettikçe, Meclis üzerindeki 'Susan Anthony Değişikliği' olarak da bilinen 19'uncu Anayasa Değişikliği için toplumsal baskı artmış oldu. Meclis bu baskı sonrasında 1919 yılında Anayasa Değişikliği'ni onaylayarak, eyaletlerin onayına sundu. Eyaletlerin bu anayasa değişikliğini onaylaması mücadelesi onbeş ay kadar sürdü. 26 Ağustos 1920'de son eyaletin onaylaması ile 19'uncu Anayasa Değişikliği kabul edilmiş oldu.

19'uncu Anayasa Değişikliği şöyledir: "Amerikan vatandaşlarının oy kullanma hakları cinsiyete göre Amerika Birleşik Devleti veya herhangi bir eyalet tarafından engellenemez veya kısıtlanamaz."

Kadının oy kullanma hakkı savunucuları, 19'uncu Anayasa Değişikliği'nin kabul edilmesiyle, arzu ettikleri toplumsal etkiyi hemen görememiş olsalar da, gelecekteki kadınların daha özgür bir kamusal hayata sahip olmalarına olanak sağlamış oldular. Kadınlar vatandaş olmanın ve oy kullanmanın gücünü zaman ile keşfedeceklerdi.

II.1.2. 1920-1970 Dönemi

Kadınlar oy verme hakkı kazandıktan sonra siyasi partiler ile olan bağları değişti. Hem Cumhuriyetçi Parti hem de Demokrat Parti kadın oyunun önemini kavradı. Kadın oylarını çekebilmek için Kadın Oy Kullanıcıları Derneği'nin (League of Women Voters) siyasi gündemini desteklediler ve kendi kadın kollarını kurdular (Morgan 57). Oy kullanma hakkına ilişkin anayasa değişikliğinin onaylanmasının üzerinden daha on yıl geçmeden, kadınların güçlü bir oy potansiyeli olarak ortaya çıkmamaları erkek siyasetçileri rahatlattı. Bundan sonra da, kadınları tamamen dışlamış olmamak için, kadın haklarına yönelik birkaç kanun çıkarılmış ve yüksek devlet pozisyonlarına ataması yapılan kadınların isimleri sürekli halka duyurulmuştur (C. Harrison 53).

Oy kullanma hakkı yasasının kadınlara siyasi partilerde kadın-erkek eşitliği getireceğine inanan kadınlar, büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Çünkü, her iki büyük siyasi parti de kadınların parti içi güçlenmelerini sınırlamak için değişik uygulamalar geliştirdiler. Örneğin, kadınların parti içi komitelerde çalışmalarına karşı çıkmışlar, komitelere atanmalarının kaçınılmaz olduğu durumlarda da kadın hakları savunucuları yerine itaatkar kadınların seçilmelerini sağlamışlardır (Andersen, "After Suffrage" 105).

19'uncu Anayasa Değişikliği kadının Amerikan toplumundaki rolünde köklü bir değişikliğe neden olmuştur, çünkü artık kadınlar resmi anlamda kamusal alana girmiş oldular. Fakat bu değişiklik toplumsal değerlerde veya kadının toplumdaki konumuna bakış açısında büyük bir değişiklik oluşturmamıştır. Kadının siyasi hayatta yer almasına yönelik toplumsal kısıtlamalar, kadının siyasetteki eşitlikten tam yararlanmasına karşı

engel oluşturarak kadınların siyasi hayata yeterince hazırlanamamasına sebep olmuştur. (McGlen ve O'Connor “Women, Politics” 59).

Nitekim, 19’uncu Anayasa Değişikliği’nden sonra kadın grupları, gerçekleştirmek istedikleri hedefler konusunda fikir ayrılığına düştüler. Tarihçi William Chafe’e göre 1920’li dönemlerde kadın gruplarını, Eşit Haklar Anayasa Değişikliği konusu kadar başka hiç bir konu önemli fikir ayrılığına düşürmemiştir (112). Toplumsal feministler (social feminists) kadın haklarını koruyucu kanunlar çıkartılmasını hedef olarak belirlemişken, Ulusal Kadın Partisi Liderleri gibi kökten feministler (Hard-core feminists) ise toplumsal reform, barış ve doğum kontrolü gibi değerler için mücadele etmek yerine enerjilerini tam bir eşitlik elde etme yönünde kullanmak istiyorlardı (McGlen ve O'Connor “Women, Politics” 40). Bununla da, kökten feministler kadının siyasette önünü tamamen açmayı, böylece de kadın hakları toplumsal gelişiminin oluşmasının kaçınılmaz olacağına inanıyorlardı. Öte yandan kadın gruplarının çoğu, ilk dönemde isteklerini elde ettiklerini, kadının oy kullanması hakkının ötesinde başka bir hak talep etmeye gerek olmadığını düşünüyorlardı.

Kadın gruplarının Eşit Haklar Anayasa Değişikliği hakkında fikir ayrılıkları 1930 yılları ortalarına kadar sürmüş olmasına rağmen, Cumhuriyetçi Parti 1940 yılında değişikliğin desteklenmesini partinin siyasi gündemine dahil etmiştir. Eşit Haklar Anayasa değişikliği 1923’den 1971 yılına kadar olan her dönemde iki Meclis’den birinde mutlaka oylamaya sunulmuştur.

1928 yılına kadar kadınların parti içi aktivitelerine katılımlarında büyük artış gözlenmiştir. Demokrat Parti, Ulusal Demokrat Parti Genel Kurulu’ndaki temsilci sayısını artırıp, kadın ve erkeklerin eşit sayı ile (50-50 kuralı) temsil edilmelerini sağlamıştır. Cumhuriyetçi Parti ise bu eşitlik kuralına karşı çıksa da, kadınların şura toplantılarında sayıca daha fazla olmalarını sağlamış ve kadınlar önemli parti görevlerine getirilmişlerdir. Bu olaylardan dolayı da 1928 yılı kadınların politik arenadaki yeri açısından dönüm noktası olarak değerlendirilmiştir (Flammang 102).

1933 yılı sonrasında Franklin D. Roosevelt Hükümeti, kadın haklarını ve kadınların kamusal alanda görev almalarını ciddi anlamda geliştirmiş ve birçok kadını üst düzey devlet görevine atamıştır. İlk defa kadın bir bakan hükümete bu dönemde girmiştir; Frances Perkin 1933 yılında Çalışma Bakanı olmuştur. Ruth B. Owen'da yine bu dönemde Danimarka'ya ikincil elçi olarak atanarak, önemli bir diplomatik göreve atanan ilk kadın ünvanına sahip olmuştur. Roosevelt, kadınları karar mercisi olan üst düzey memurluklarda göreve atayarak, ülkeyi Büyük Buhran Dönem'inden çıkaracak sosyal yardımlaşma programlarını uygulamaya koymuştur. 1941 yılında Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı'na girmesi, kadının yaşamında büyük bir değişikliğe neden olmuştur, çünkü kadınların fabrikalarda çalışması gerekliliği doğmuştur. Savaş nedeniyle, erkek fabrika işçileri orduya katılmış ve savaşta gerekli malzemeler için büyük bir ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Kadınların fabrika işinde çalışacak yeteneğe sahip olduklarından kuşku duyulsa da, gerekli olan işçi ihtiyacı onlar tarafından sağlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasındaki kadının fabrikalarda erkeğin yerini alması, Koloni Dönemi'nde olduğu gibi kadınların başarıyla üstesinden geldikleri bir görev olsa da göstermiş oldukları bu başarı, savaş sonrasında toplum tarafından iş dünyasından çekilmeleri beklentisine engel olamamıştır. Bu durumdan memnun olmayan kadın grupları, kadına yönelik değişik konular üzerindeki fikir ayrılıklarına rağmen daha fazla kadının üst düzey memuriyete atanmasının gerekliliği konusunda anlaşmaya varmışlardır. Çünkü eğitilmiş ve yetenekli kadınların üst düzey memuriyetlere gelip daha fazla sorumluluk gerektiren işlerde başarı göstermeleri, kadınlarında üst düzey bürokratik makamlarında başarılı olabileceklerini göstermiş olacaktı (C. Harrison 53).

1952 yılında yapılan ulusal bir anket, kadınların siyasi parti aktivitelerine katılım isteğinin erkeklere oranla çok daha az olduğunu ortaya çıkarmıştır (Andersen, "Working Woman" 442). Kadınlar siyasi anlamda aktif olsalar da siyasi partilerden uzak durmayı yeğlemişlerdir. Hartman'a göre 1956 yılında Amerika'da toplam üçbine yakın parti teşkilatı olmasına rağmen, sadece yüzden daha azı kadınlar tarafından yönetilmekteydi (120). 1950'li yıllarda birçok iyi eğitilmiş kadın siyasi olmayan Kadın Oy Kullanıcılar Derneği'ne katılmışlar ve bu dernek vasıtasıyla hem güncel konular hakkında bilgilenmiş hem de liderlik konusunda deneyim kazanmışlardır (B. Harrison 103). Bu

dernek 1920’li yıllardan bugüne kadar, kadınların hem siyasi konularda deneyim kazanmasında, hem de siyasi konularda bilgilenmelerinde partilere göre çok daha fazla etkin rol almıştır.

1945 ve 1952 yılları arasında Harry Truman, onsekiz kadını Senato onayı gerektiren üst düzey devlet görevlerine atamıştır ki, bu onsekiz görevden dokuzuna ilk defa bir kadın atanmıştır. Her geçen yıl eğitilmiş kadın sayısının artması, kadınların devlet görevlerinde daha fazla tecrübe edinmiş olmaları ve o zamana kadar atanmış kadınların en az erkekler kadar başarılı olmaları, üst düzey devlet görevlerine atanan kadın sayısını arttırmıştır. Bu durum kadınlara daha çok siyasi tecrübe kazandırmış ve daha çok sorumluluk isteyen görevlere atanmalarını sağlamıştır. Bir karşılaştırma yaparsak Roosevelt 1933-1945 yılları arasında (oniki yıl içinde) toplam otuzyedi kadını, Truman 1945-1953 yılları arasında (sekiz yıl içinde) toplam kırık kadını üst düzey devlet görevlerine atamıştır. Kadınların üst düzey devlet görevlerindeki yükselişi, 1952 yılı başkan seçimlerinde iki büyük partiden biri olan Demokratik Parti’nin başkan yardımcısı olarak iki kadını aday aday göstermesi ile bir kademe daha ileri gitmiştir. Her iki kadın aday aday da diğer kuvvetli adayın oybirliği ile seçilmesi için parti kongresi öncesi adaylıktan çekilmişlerdir. Fakat kadınların Amerikan siyasetinde en önemli ikinci görev olan başkan yardımcılığına aday gösterilmeleri, hem Amerikan toplumunun kadını siyasette görmeye alıştığını gösterir, hem de kadınların başkan aday olarak gösterilmelerine zemin hazırlamıştır.

Eisenhower 1953 yılında başkan olduktan sonra, ilk dönemlerinde bir çok önemli üst düzey devlet görevine kadın atamıştır. Sekiz yıllık başkanlığında o döneme kadar üst düzey görevlere en çok kadın atayan başkan ünvanını almıştır. Eisenhower aynı dönem içinde, Cumhuriyetçi Parti’nin eyalet valisi seçimleri için kadınların da vali veya vali yardımcısı olarak aday gösterilmelerini tavsiye etmiştir. Bunun üzerine 1955 yılında Cumhuriyetçi Parti’den Consuelo Bailey, Vermont eyaletine ilk kadın vali yardımcısı olarak seçilmiştir. Vali yardımcısı olarak Bailey, valinin eyalet dışında olduğu zamanlarda eyalet valisi olarak da görev yapma imkanı bulmuştur. Fakat savaş sonrasında yani 1950’li yıllarda, savaş yıllarında çalışma hayatına girerek özgürlük

kazanan kadınlar, yaşamı yine eşleri ve çocukları üzerinden yaşamaya, mutluluğu ev işleri ile uğraşarak elde etmeye, genç kızlar ise üniversitede eğitimi almak yerine erken evlenmeye teşvik edilmeye başlanmışlardı (B. Harrison 22)

Birçok kişi, Betty Friedan'ın *The Feminine Mystique* (1963) adlı kitabının yayınlanmasının, modern kadın hareketinin başlangıcı olduğunu düşünür. Smith College mezunu olan Friedan, ev hanımı olarak 1950'li yılların idealize ettiği başarılı ev hanımı rolünü oynamanın verdiği tatminsizliği ve sistematik olarak kamu hayatında bırakılma şeklini kitabında farklı açılardan sosyal açılımlarıyla ifade etmiştir. Kadından eşine, çocuklarına ve evine karşı bir çok sorumluluğu yerine getirmesi beklenmekteydi. İkinci Dünya Savaşı sonrası, kadınların tekrar evlere kapatılmasıyla birlikte, kadından kendi içinde çelişkileri barındıran ve ulaşılması zor bir “kadınsı hüner” (feminine mystique) beklentisi ortaya çıkartılmıştır. Kadın eşine karşı hem iyi bir arkadaş, hem iyi bir seks partneri, hem entellektüel bir yandaş ve hem de evinin bakıcısı rollerini üstlenmeliydi. Tüm bunlara ek olarak, çocuk merkezli toplumda çok iyi bir anne olmanın yanında, evin tüm günlük işlerini evirip çevirme, yemek ve temizlik yapma işlerini de yapmaları beklenmekteydi. Betty Friedan'a göre kadının eş olarak rolü doğrultusundaki tüm bu beklentiler akademik çalışmalardan destek alıyordu ve Betty Friedan özellikle Freud psikolojisini ve antropolog Margaret Mead'in çalışmalarını eleştirmekteydi. Yeni medya çağında kadınlar, yaşamlarının nasıl olması gerektiği ile ilgili imaj bombardımanına tutulmaktaydı. Televizyon kadını çocuklarına karşı çok iyi bir anne, filmler eşlerine karşı çok iyi bir sevgili ve kadın dergileri ise onu yemek yapmaktan, ev temizlemekten çok büyük zevk alan biri olarak tasvir etmekteydiler.

Betty Friedan'a göre bir çok kadının, yaşam hakkının ev ile sınırlandırılması vaad edilen mutluluğu bulamamasına neden olup kadınları bunalıma itmiştir. Friedan bu mutsuzluğu “gizemli kadınsılık” şeklinde ifade ederek, problemi kişisellikten çıkartıp sosyal, toplumsal ve siyasi bir problem haline getirmiştir. Friedan, kadının evin dışında çalışarak kişisel tatmini elde edebileceğini şu şekilde ifade etmiştir: “Kadınların içlerindeki ‘artık eşimden, çocuklarımdan ve evimden daha fazlasını istiyorum’ diyen sesini göz ardı edemeyiz” (16).

1960'lı yıllara gelindiğinde, kadın hareketleri, kadınlara yönelik yapılan kanuni değişikliklerden memnun olmanın ötesinde, özellikle toplumun cinsiyete bakış açısındaki değişimden çok mutluydular. Kadın için oluşturulmuş 'özel alan' (private sphere) ile 'kamusal alan' (public sphere) arasındaki çizgi gitgide yok olmaya başlamış ve kadınlar daha çok üst düzey devlet görevlerinde liderlik elde etmişlerdi. Erkekler de değişerek artık sadece aileye para getirmeyip aynı zamanda aileye duygusal destekte bulunmaya başlamışlardı. Kadın çalışma dünyasına entegre olmakla kamusal alanda daha fazla görünmeye başlamış ve buna karşılıklı erkekler aileye daha fazla zaman ayırarak özel alanda daha fazla vakit geçirmeye başlamıştır.

1961 yılında başkan olan John F. Kennedy, Kadın Statüsü Ulusal Komisyonu (National Commission on the Status of Women; CSW) kurmuştur. Bu komisyonun amacı, kadına karşı olan ayrımcılığı ve önyargıları azaltmak için gerekli olan siyasi programları tavsiye etmektir. Başkan Kennedy bu komisyonu, kendisini destekleyen büyük kadın oyuna rağmen üst düzey devlet görevlerine fazla kadın ataması yapılmamasına kızan kadınlara, bir anlamda siyasi rüşvet vermek amacıyla kurmuştu. CSW, daha sonraki başkanlar döneminde de isim değişikliğine uğrayıp varlığını devam ettirmiş, kadınlara yönelik bir çok kanunun çıkmasına, birçok kadının üst düzey görevlere gelmesine öncülük etmiş ve yine birçok kadının liderlik özelliklerini tecrübe etmesinde bir basamak oluşturmuştur. Örneğin, komisyonun Haziran 1963'teki bir raporu, daha fazla kadının önemli siyasi devlet görevlerine atanmasını tavsiye etmiş, aynı yıl içerisinde hakim Lorna Lockwood, bir eyalet anayasa mahkemesine başkan olarak atanan ilk kadın olmuştur (McGlen ve O'Connor "Women's Rights" 45). 1964 yılı seçimlerinde, Maine eyaleti Senatörü Margaret Chase Smith, Cumhuriyetçi Parti'nin başkan aday adayı olmuştur. Bu, Amerikan tarihinde iki büyük partiden birinin, bir kadını başkan aday adayı olarak gösterdiği ilk seçimdir (Gutgold 21). Parti kongresindeki seçimin ilk turunda çok az delegenin oyunu aldığı için ikinci tur seçimlerinden çekilmiş olsa da, kadının Amerikan başkanı olması yönünde atılmış büyük bir tarihi adımdır. Profesyonel hayatına bir sekreter olarak başlayan bayan Smith, senatör olduktan sonra senatonun silahlı kuvvetler ve bütçe komisyonlarında önemli görevler almış olup liderlik özelliklerini gösterme imkanı bulmuştur (Gutgold 29).

1964 yılında parti kongresine katılan Michigan eyaleti delegeleri arasında yapılan bir ankette, delegelerin geçmiş tecrübeleri ile kadın ve erkek delegelerin katılımlarının karşılaştırılması çalışması yapılmış, bu anket sonucuna göre erkeklerin daha fazla siyasi tecrübeye sahip olmak gibi bir avantaja sahip olmalarına rağmen, parti içindeki aktivitelere katılım bakımından kadın ve erkekler arasında çok fazla bir fark çıkmamıştır (Jennings and Thomas 460). Öte yandan, 1965 yılında Kaliforniya eyaletinde, değişik parti yöneticileri arasında yapılan bir ankete göre erkeklerin siyasetteki motivasyonlarının kişisel hırs ve seçilmeyi başarma odaklı olduğu, buna karşılık kadınların motivasyonlarının ise daha çok yerel problemlerin çözümü odaklı olduğu sonucu çıkmıştır (Costantini ve Craik 217).

Kongre, kadına yönelik ayrımcılığı önlemek için 1964 yılında Sivil Haklar Yasası'nı (Civil Rights Act) geçirmiştir. Her ne kadar yasanın ilk hedefi sadece siyahi Amerikalı'lara yönelik ayrımcılığı ortadan kaldırmak idi ise de, yasaya olan destek azalır düşüncesiyle, yasa karşıtları tarafından yasaya eklenen kadınlar da bu hakkı elde etmiş oldular. Bu yasa tüm Amerikalı'ları cinsiyet, renk, ırk, din ve milli uyruk bağlamında ayrımcılığa karşı korumaktadır. Bu yasa ile birlikte 1923 yılından beri Amerikan siyasi hayatında gündemde olan Eşit Haklar Anayasa Değişikliği'ne olan gereklilik bir nebze olsun önemini yitirmiş oldu.

1966 yılında Kadın Statüsü Ulusal Komisyonu yerine, kadına yönelik tüm ayrımcılığa karşı mücadeleyi kendine amaç edinmiş olan Ulusal Kadın Örgütü (National Organization for Women; NOW) kuruldu. Amacı, kadının Amerikan toplumunun tüm safhalarında yer edinmesine yönelik ayrımcılığa karşı savaşmak ve kadını gerçek anlamda toplum içinde erkek ile eşit konuma getirmektir. Bu örgüt, halen günümüz Amerika'sının en büyük feminist kadın örgütü olup, benzer amaçlar için hala çalışmalarına devam etmektedir.

NOW örgütünün ilk yıllardaki amaçları arasında, öncelikle kadına yeni siyasi haklar elde etmek hakkı yoktu. Çünkü, eskiye oranla kadınlar 1960'lı yıllara kadar elde ettikleri bazı siyasi hakları özgürce kullanmalarına rağmen, ekonomik ve sosyal

hayatları halihazırda bir çok kısıtlamalarla sınırlandırılmışlardı. Bundan dolayı da örgüt, zamanın büyük çoğunluğunu öncelikle kadın haklarının ekonomik ve sosyal alanlarda gelişmesi için harcamış, bu alanlardaki ayrımcılığı kaldırmaya yönelik çalışmalar yapmıştır. Eşit Haklar Anayasa Değişikliği, kadınların çalışmasına anayasal koruma getirmektedir, bu da kadınların çalışma hayatında daha çok yer edinmesini sağlayarak, ileride kadınların devlet içindeki üst düzey görevlere yükselmelerinin önünü açmış olacaktı.

1970 yılında , Eşit Haklar Anayasa Kanun Değişikliği Temsilciler Meclisi'nde 15'e karşı 350 oyla ile kabul edildi. Bir çok kadın grubunun değişikliğe verdiği destek sonucu, iki yıl sonra da Senato'da 8'e karşı 84 oyla kabul edilip, eyaletlere onaylanması için gönderildi. Fakat çeşitli uzatmalara rağmen, yasadaki son tarih olan 1982 yılına kadar yeteri kadar eyalet tarafından (üç eyalet eksik kalmıştır) onaylanmadığı için yürürlüğe girmemiştir. Bugün hala bu Anayasa Değişikliği'nin siyasi gündeme alınması çalışmaları devam etmektedir. Birçokları artık kadının hem iş, hem de siyasi alanda yükselmesi için kanuni bir engel ve ayrımcılık kalmadığına inanmaktadır. Eşit Haklar Anayasa Değişikliği Tasarısı 'hakların eşitliği hiç bir kanun ile cinsiyete bağlı olarak kısıtlanamaz' ifadesini içermektedir.

1920 ve 1970 yılları arasında kadının Amerikan siyasi hayatına katılımını etkileyen, dönüm noktası niteliğindeki olayları özet ile şu şekilde sıralayabiliriz; 1933 yılında Roosevelt döneminde ilk defa bir kadının bakan olarak hükümette görev alması, 1950'li yıllarda Friedan'ın *Kadın Hüneryi (Feminine Mystique)* adlı kitabının basılmasıyla, birçok kadının kendilerinden olan beklentilerde değişikliğe yol açması, kadına yönelik bir çok yasanın çıkmasına öncülük edecek olan Kadının Statüsü Ulusal Komisyonu'nun 1961 yılında kurulması, Cumhuriyetçi Senatör Margaret Chase Smith'in 1964 yılı seçimlerinde başkanlık için aday adayı gösterilmesi ve 1965 yılında Sivil Haklar Yasası'nın geçmesiyle, kadına yönelik ayrımcılıkların her yıl daha da azalması.

Kadınlar 1920 yılında oy verme hakkı elde ettiklerinde, siyasette daha çok yer alacaklarını düşünmüş olsalarda, aradan elli yıl geçmiş olmasına rağmen Kongre'deki toplam kadın vekil sayısında çok ciddi bir artış olmamıştır. Daha çok kadının üniversite eğitimi almaya başlaması, çalışma hayatında daha fazla görünmesi ve iş hayatında başarılar elde etmesi 1970'li yıllara gelindiğinde kadınların siyasette de daha fazla görünür olmaya başlamalarını sağlamıştır. Tüm bunlar, 1970 sonrası kadın hareketlerinin altyapısını da hazırlamış olup o dönemde birçok siyasi ve sivil haklar elde edilmesinin önünü açmıştır.

Gallup Anketleri: 1930-1970

Gallup anketleri (Gallup poll), gallup adlı araştırma ve danışmanlık şirketi tarafından 75 yıldır toplumun gündemdeki politik, sosyal ve ekonomik konulara bakışını ölçmek için yapılmaktadır. Güvenirliği çok yüksek olan bu anketlerin özellikle Amerikan başkanlık seçimlerinin sonucu tahmin etmekte ve dönemin başkan adaylarına halkın bakışını ve yıllar içerisindeki toplumsal değişimleri ölçmekte önemli bir yeri vardır. Gallup anketleri 1930 yılından günümüze kadar kadının Amerikan siyasi hayatındaki yerini ve toplumun kadın başkan adayına olan bakışını anlamaya yönelikte yapılmaktadır. 1930 ve 1970 dönemi arasındaki değişimi daha net görebilmek için bu anketlerin sonuçları incelenmiştir.

1930'lu yılların ilk çeyreğinde yapılan ankete göre, Amerikan halkının sadece üçte biri tüm özellikleri taşıyan yetenekli bir kadın başkan adayına oy verebileceğini belirtmiştir (Kellerman ve Rhode 292). Aynı dönemde yapılan başka bir ankete göre de, katılımcıların % 26'sı "siyasette daha fazla kadına ihtiyaç var" önerisini reddetmiştir ki, o dönemde çok az sayıda kadın siyaset içerisinde rol almaktaydı (Erskine 278).

1937 yılı anketinde, erkeklerin sadece % 27'si ve kadınlarında % 40'ı tüm özellikleri taşıyan yetenekli bir kadın başkan adayına oy verebileceğini belirtmiştir (Erskine 280).

1945 yılında yapılan bir ankette erkeklerin % 26'si ve kadınların % 38'i "yetenekli lider kadınların yeterince üst düzey devlet görevlerinde yer almamaktadır" ifadesini onaylamıştır (C. Harrison 57). Aynı ankette, erkeklerin sadece % 29'u ve kadınların % 37'si en uygun ve yetenekli aday olan kadın başkan adayına oy verebileceklerini belirtmiştir. Erkeklerin % 52'si ve kadınların % 43'ü başarabilecek kadın bir adayı hükümette bakan olarak görmeyi onaylamadıklarını söylemiştir (ki ilk kadın bakan 1933 yılında atanmıştı ve sonrasında birçok kadın bakanlık görevinde bulunmuştu). Erkeklerin % 46'sı ve kadınların % 35'i de başarılı olabilecek bir kadının Anayasa Mahkemesi'ne atanmasını onaylamadıklarını belirtmişlerdir. Görüldüğü üzere, 1945'li yıllara gelindiğinde, her ne kadar İkinci Dünya Savaşı esnasında fabrikada çalışarak savaşta erkeklere büyük destek olmayı başarmış olsalar da, Amerikan toplumunda kadın üst düzey bürokrat görevine layık görülmemektedir.

1946 yılındaki bir ankete göre erkeklerin % 88'i ve kadınların % 87'si belediye başkanlığının hep erkekler tarafından yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. (Erskine 283). Ayrıca, 1949 yılında yapılan ankete göre, erkeklerin % 45'i, kadınların da % 51'i kadın bir başkan adayına oy vereceğini belirtmiştir.

1950'li yıllara gelindiğinde kadının başkan seçilmesine yönelik toplumsal tutum olumluya dönmeye başlamıştır, bundaki en büyük etken o döneme kadar hükümette bakan olarak veya üst düzey sorumluluğu yüksek devlet memuru olarak görev alan kadın sayısının eskiye oranla çok artmış olması ve bu kadınların erkekler kadar başarılı yönetimde bulunmuş olmalarıdır. 1958 ve 1969 yıllarında yapılan anketlere bakıldığında, hem erkek hem kadınların % 50'den fazlası kadın bir başkan adayına oy verebileceklerini belirtmişlerdir. Erkeklerin tavrı kadınlara göre daha olumludur; kadınların % 50 ve 53'ü (sırasıyla 1958 ve 1969 anketine göre), erkeklerinde % 55 ve 60'ı kadın başbakana evet demişlerdir (Kellermen 292). Görüldüğü üzere 1970 yılına gelindiğinde yapılan anketlere göre Amerikan toplumunun % 55-60'ı kadın başkan adayına oy verebileceğini belirterek kadını Amerikan siyasetinin tepe noktasında görmeye sosyal anlamda hazır hale gelmeye başladığını göstermiştir.

II.1.3. 1970-2008 Dönemi

1872 yılından 1972 yılına kadar geçen yüzyıllık sürede feministler, oy kullanma hakkı elde etmek ve kadınların daha fazla iş ve siyasi alanda yer almalarına yönelik çalışmalarda bulunmuşlardır. 1970 ve sonrası kadın hareketleri daha çok kürtaj, iş ve siyasi alandaki cinsiyet ayrımcılığı, tacizler karşısında kadın haklarının korunması ile ilgili çalışmalara ağırlık vermişlerdir.

1968 yılına gelindiğinde, partilerin başkan adaylarının seçildiği Ulusal Parti Kongre'lerine gönderilen kadın sayısı, her iki büyük parti içinde % 15 civarındaydı. Demokrat Parti'nin 1968 yılındaki Ulusal Kongresi'nde Hubert Humphrey'nin haksız seçimine karşılık çıkan protesto olay sonrası, partilerin başkanlık adayları önseçim işlemleri değişmiş, bu da kadınların parti içi politikaya daha fazla katılımını sağlamış ve Ulusal kongrelere gönderilen delege sayısının 1980'li yıllarda % 50'lere yaklaşmasına neden olmuştur (Cooper 771). 1968 yılındaki başkan adayları seçimlerinde Demokrat Parti aday adayları Eugene McCarthy'nin parti tabanının tercih ettiği aday olmasına rağmen (Vietnam savaşı karşıtı olduğundan), parti üst yönetimi tarafından hiç bir ön seçime katılmamış aday adayları Hubert Humphrey'in parti adayları olarak seçilmesi, başkanlık aday seçimi sisteminin ne kadar anti-demokratik olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu eleştiri sonucu Mc Govern-Fraser adlı komisyon kurulmuş ve parti içinde adayların seçimi ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır. Komisyon, kadınlar dahil azınlıkların parti içi seçimlerde daha iyi temsil edilmesine yönelik olumlu ayrımcılık (affirmative action) içeren değişiklik tekliflerinde bulunmuştur. Komisyonun etkisi çok büyük olmuştur ve günümüze kadar süregelen kadınların politik yaşama katılımını olumlu anlamda etkilemiştir. Partinin başkan adayları seçimi için yapılan delege seçimlerinde, delege sayısının eyaletin nüfusu ve kongreye gönderdiği milletvekili sayısı gibi parametrelere bağlanmış olması ve delegelerin halkın oyuyla seçilmesi genç, kadın ve siyahi partililerin parti içi seçimlerde daha etkin olmalarının önünü açmıştır.

Betty Friedan, Gloria Steinem, Bella Abzug ve Shirley Chisholm gibi NOW kurucuları, kadının parti ve başkanlık seçimlerinde daha aktif yer almalarını sağlamak için 1971 yılında Ulusal Kadınların Siyasi Meclisi'ni (The National Women's Political Caucus; NWPC) kurmuşlardır (Shafer 152). NWPC, siyasi bir organizasyon olmasına rağmen tüm partilere karşı tarafsız kalıp, birçok parti temsilcilerini içinde barındırmıştır. Ulusal çapta kadınların daha fazla seçilmesini sağlamak için, NWPC içinde Demokrat ve Cumhuriyetçi Parti'ler için özel komisyonlar kurulmuştur. Kurulduğu günden bugüne NWPC, daha çok Demokrat Parti içinde etkili olmuş ve kadının yeri özellikle Demokrat Parti içinde önemli ilerlemeler kaydetmiştir (Ekler 1 ve 2), ancak Cumhuriyetçi Parti içinde çok fazla bir değişikliğe neden olamamıştır. İki parti içinde farklı ilerlemeler kaydedilmiş olmasının nedeni, Cumhuriyetçi Parti'nin daha muhafazakar bir tabana sahip olması ve NWPC'de çalışan kadınların çoğunluğunun kendini liberal olarak tanımlaması gösterilmiştir (Deckard 371).

Mc Govern-Fraser komisyonun tavsiyeleri ile değişen delege seçim sistemi sonrası NWPC, daha çok kadın delegenin seçilmesini sağlamak için Delege Seçimi için Kadının Eğitimi (Women's Education for Delegate selection; WEDS) adlı bir program başlatmıştır. Bu programın yardımıyla Demokrat Parti başkanlık seçimi delegeleri arasındaki kadın adayların sayısı büyük oranda artmıştır. 1968 yılında % 14 olan kadın delege oranı 1972 yılındaki seçimlerde % 36'ya çıkmıştır (Flammang 104). Bu değişim sonucu, Jean Westwood 1972 yılındaki Demokrat Parti Ulusal Kongresi'nin başkanı seçilerek ilk defa o ünvana sahip olan kadın olmayı başarmıştır. Demokrat Parti içindeki değişimler Cumhuriyetçi Parti'yi de etkilemiş ve aynı dönemler içinde Cumhuriyetçi Parti kadın delege sayısını % 17'den % 30'a çıkarmıştır.

1972 yılındaki bu büyük değişim, araştırmacılar için kadının siyasete bakışı ve yerini araştırmaya yönelik ilgi oluşturmuştur. Jeanne Kirkpatrick yaptığı bir araştırma sonucu kadın ve erkek delegeler arasında birçok benzerlik olsa da, siyasi beklentiler açısından büyük farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. (Kirkpatrick 380). Bu çalışmaya göre, kadınların siyaset içerisinde yer almalarına rağmen seçilerek bir yere gelme ve siyaseti bir kariyer olarak görme konularında erkeklere göre daha az istekli

oldukları görülmüştür. 1972 yılı kadın delegeleri üzerinde yapılan diğer bir araştırmaya göre, kadınlar erkeklere göre siyasi yöntem bakımından daha az profesyonel davranmaktaydılar çünkü kadınlar bir profesyonel siyasetçi gibi seçilmeye odaklanmak yerine, daha çok konular üzerine odaklanmaktaydılar (B. Harrison 104).

NWPC üyesi olan ve kadın hakları hareketinin öncülerinden sayılan Shirley Chisholm, 1968 yılında Temsilciler Meclisi'ne seçilmiştir (Gutgold 58). Chisholm, kadın olarak, özellikle de siyahi bir kadın olarak, siyasi bir pozisyona seçilmeyi istemenin herkes kadar kendisinin de hakkı olduğunu belirtmiştir. 1972 yılındaki başkanlık seçimlerinde Shirley Chisholm, Demokrat Parti'den aday adayı olmuş ve bu adaylık sürecinde cinsiyetinin, rengine göre çok daha fazla engel teşkil ettiğini belirtmiştir;

İki engel ile karşılaştım, hem kadındım hem de siyah. Kadın olarak çok daha fazla ayrımcılığa maruz kaldım ki, bu benim için büyük bir sürpriz olmuştur. Siyahi erkekler bile benim durdurulmam için çalışıyordu. Onlar bile akıllı ve kabiliyetli olmama rağmen, siyasetin kadın için olmadığını söylemekteydiler. Onlara göre, eğer siyahi bir kişi aday olacaksa, o da erkek olmalıydı. (Clift ve Brazaitis 28)

Shirley Chisholm seçimlerden bir yıl sonra anılarını yazmış ve bu deneyimden elde edilen başarı olarak şunları ifade etmiştir.

Siyahi bir kadının, kazanamayacağını bile bile başkan olmak için aday olmayı göze alması bile bir başarıdır. Bunu gerçekleştirerek, 'bu yapılabilir' demek istiyordum sadece. En azından benim aday olmam bir şeyi başarmıştır. Bu da, bir daha rengi ne olursa olsun herhangi bir kadın veya cinsiyeti ne olursa olsun herhangi bir siyahi, başkanlık için aday olduğu zaman, önünün biraz daha açık hale gelecek olmasıdır. (151)

Shirley Chisholm başkanlık yarışında ulusal çapta bir kampanya yürütmüş ve Demokrat Parti Ulusal Kongresi'nde delegelerin oylarının % 10'una yakını almıştır. Böylece, kadın aday olarak iki büyük parti içinde Hillary Clinton'ın 2008 yılında gösterdiği büyük başarıya kadar kırılmamış bir başarıya imza atmıştır (Kellerman ve Rhode 285).

1972 yılında Kongre tarafından kabul edilen Eşit Haklar Anayasa Değişikliği'nin (ERA) eyaletlere onaylanmak üzere gönderilmesiyle, kadın gruplarının da 1980 yıllara kadar verecekleri mücadele başlamış oldu. Daha önceleri sosyal feministler bu Anayasa Değişikliği'nin gereksizliğine inanırken, sendikacı kadın grupları, kadın çalışanlar için kötü sonuçlar doğuracağını düşünüyorlardı. 1964 yılında kabul edilen Sivil Haklar Yasası'nın (Civil Rights Act) kadınlara yönelik getirdiği birçok olumlu düzenlemeyi Anayasa Mahkemesi'nin iptal etmesiyle, bu gruplar ERA'nın önemine inanmış ve eyaletler tarafından kabulü için çalışmışlardır. 1970-1980 yılları arası birçok gençlik grubu ERA'nın pek bir değişim sağlamayacağına inansa da, bunu bir sembol olarak görmüş, bu değişim ile başka haklarında önünün açılacağını düşünmüşler ve bu Anayasa Değişikliği'ne destek vermişlerdir. Bir yıl içinde elli eyaletten yirmi sekizi Anayasa Değişikliği'ni onaylamıştır. Fakat bu çabuk gelen başarının arkası kesilmiş ve özellikle kadın haklarının gelişmesine karşı olan güney eyaletlerinin direnciyle karşılaşmıştır (McGlen ve O'Connor "Women, Politics" 46). 1972-77 yılları arasında NOW ve LWV gibi büyük kadın organizasyonların verdiği desteğe rağmen, sadece beş eyalet daha Anayasa Değişikliği'ni onaylamıştır.

Kadın Seçim Kampanyası Fonu (Women's Campaign Fund) 1974 yılında, kadın adayların seçim kampanyalarını desteklemek üzere kurulmuş, herhangi bir partiyi desteklemeyen kadın organizasyonlarından biridir. Amacı, kadın adayların seçilmesinin önündeki en büyük engellerden biri olan seçim kampanyaları için para yardımı toplama konusunda kadın adaylara yardım etmektir. Bunun doğal sonucu olarak ta kadın adayların seçilebilirliğini artırma hedefi gütmektedir. Bu Kampanya Fonu günümüzde hala aktif olup, kadın adayların seçilmesi için maddi kaynak oluşturmaya devam etmektedir.

1977 yılında NWPC Kadın Atamaları Koalisyonu'nu (Coalition for Women's Appointments) kurarak bir çok kadın grubunu çatısı altında toplamıştır. Bu Koalisyon'un amacı daha çok kadının federal üst düzey memurluklara atanmalarını sağlamaktır. Daha fazla kadının üst düzey görevlerde yer alması ve başarılı olmalarıyla, kadının diğer siyasi alanlarda önünün açılması ve seçmenlerin kadın adaylara daha kolay oy vermesi amaçlanmıştır. Bunu sağlamak için de başarılı olacak kadınların belirlenmesi, özgeçmişlerinin hazırlanması, hükümete atanmaları için baskıda bulunulması gibi değişik yöntemler geliştirmişler ve bir çok hükümet döneminde de başarılı olmuşlardır (Gross A1).

1972 ve 1980 yılları arasında parti kongrelerindeki kadın delege sayısında artış yerine düşüşler yaşanmış olmasına rağmen kadınlar, siyasi sistem içerisinde seçim kazanmanın önemini anlayarak profesyonel siyasetçiler haline gelmeye başlamışlardır (Flammang 137). Kadınlar parti içindeki etkilerini ve güçlerini artırmışlar ve her iki parti içinde de kadınlara yönelik değişikliklerin onaylanmasına neden olmuşlardır (B. Harrison 106). Demokrat Parti Ulusal Kongresi'ndeki kadın sayısı 1980 yılında % 48 ve Cumhuriyetçi Parti Ulusal Kongresi'ndeki kadın delege sayısı da % 40'lara ulaşmıştır. Cumhuriyetçi Parti içindeki kadın delege sayısının artması, kadın delegelerin erkeklere göre daha muhafazakar olması nedeniyle partinin daha muhafazakar hale gelmesinde önemli rol oynamıştır (B. Harrison 106). 1980 sonrası tüm kongrelerde kadın delege sayısı erkekler ile hemen hemen eşit hale gelmiştir.

1979 yılında ERA'nın eyaletler tarafından kabul edilme süresi doluyordu, bu sürenin uzatılması ve diğer eyaletler tarafından da ERA'nın kabulünün sağlanması için NOW öncülüğü eline almıştır. Öncelikle değişik kadın gruplarını baskı aracı olarak kullanıp, Kongre'den 39 aylık uzatma alınmasını sağlamış ve sonrasında da değişikliği onaylamayan eyaletlerde ekonomik boykot çağrısında bulunmuştur. Buna karşılık Cumhuriyetçi Parti'nin muhafazakar kadınları, güneydeki radikal kilise üyeleri ve kürtaj karşıtı gruplar bir araya gelerek ERA- Karşıtı grubu oluşturmuşlardır (McGlen ve O'Connor "Women, Politics" 48). Sonuç olarak, alınmış olan uzatma döneminde kadın

gruplarının yaptığı değişik aktiviteler ve geliştirdikleri yeni taktikler sonucu değiştirmemiş ve Eşit Haklar Anayasa Değişikliği yeterli sayıda eyalet tarafından onaylanmadığından dolayı gündemden düşmüştür. Günümüze kadar değişik zaman dilimlerinde tekrar kongre gündemine alınmaya çalışılmış olsa da, Kongre tarafından onaylanmayı başaramamıştır.

Kadınlar, parti içlerinde başarı ile kendilerine yer edinmeye başlamış iken, parti için siyaset aday seçiminde daha az önemli hale gelmeye başlamıştır. Özellikle de ulusal medyanın seçimler üzerindeki etkisinin artması ve seçmenlerin kendilerini zamanla belli bir partiye bağlı hissetmemeleri, bu değişimde büyük rol oynamıştır. Bunun sonucu olarak da, daha çok seçmen kendini 'bağımsız' olarak tanımlamaya başlamış ve seçimden seçime oyunu farklı partilerin adaylarına vermeye başlamıştır. Başkan adayı seçiminde, parti içi delegeler ve parti içi siyaset yerine farklı etkenler daha büyük önem arz etmeye başlamıştır. Örneğin, adayların artık değişik tarihlerde yapılan açık ön seçimler ile belirlenmesi, Ulusal Parti Kongreleri'nin önemini azaltmıştır. Siyasi Hareket Komiteleri ve Özel Menfaat Grupları'nın aday belirlemede ve adaya parasal yardım bulmaktaki etkilerinin artmış olması, bu destek çıkmalar sonucu adayın ön seçimlerde öne çıkmasına ve sonuçta partinin adayı haline gelmesine neden olmuştur.

Cumhuriyetçi Parti'nin daha fazla muhafazakar hale gelmesi ve üst düzey atamalarda kadınlara daha az yer vermeleri, tarafsız birçok kadın organizasyonunun daha çok Demokrat Parti yanlısı olmasına neden olmuştur. Örneğin, NOW 1984 seçimlerinde elindeki parasal olanakların sadece % 15'ini Cumhuriyetçi adayları desteklemek için harcamıştır (Flammang 134).

1984 yılı başkanlık seçimlerinde üçüncü dönem Temsilciler Meclisi üyesi Geraldine A. Ferraro, başkan yardımcısı olarak Demokrat Parti'nin adayı olmakla, o güne kadar ilk defa iki büyük partiden birinin oy pusulasında kadın aday isminin yer almasını sağlamıştır. Bu durum, kadın hareketi gruplarının, Demokrat Parti'nin bir kadın adayı başkanlık seçimlerinde oy pusulasına koyması için gösterdikleri çalışmanın bir sonucu olarak gerçekleşmiştir. Kadının başkan yardımcısı adayı olarak seçimlerde

yer almasının Demokrat Parti'ye seçimi kazandıracakı düşünölmüş olsa da, Demokratlar seçimi çok büyük fark ile kaybetmişlerdir. Seçim sonuçları, Ferraro'nun sonuçlar üzerinde çok az bir etkisi olduğunu göstermiştir (Frankovic 44).

Eşit Haklar Anayasa Değişikliği'nin kabulünün başarısızlığa uğraması sonucu kadın hareketi grupları değişik amaçlara yönelmişlerdir (McGlen ve O'Connor "Women, Politics" 50). Birçoğu kürtaj hakkı üzerine, bir kısmı kadın haklarının genişletilmesi için davalar açılmasına, bir kısmı da ayrımcılığa karşı hakların genişletilmesine yoğunlaşmıştır. Siyasi anlamda kadının temsilini artırmaya yönelik çalışmaları bulunan kadın grupları da siyasette etkinliği artan 'Siyasi Hareket Komiteleri'ne (Political Action Committees; PAC) yoğunlaşmışlardı. Bu Siyasi Hareket Komiteleri'nden bazıları çok etkin hale gelmiş olup, bulunduğu parti içinde kadının temsilini her alanda artırmaya yönelik çalışmalara ağırlık vermiştir.

En büyük Kadın Siyasi Hareket Komiteleri'nden biri olan "EMILY's List" (Early Money is Like Yeast-It Makes the Dough Rise) 1985 yılında Senato, Temsilciler Meclisi ve eyalet valiliği seçimlerinde Demokrat kadın adayları desteklemek için kurulmuştur. Asıl amacı, kadın adaylara seçimlerin ilk safhasında para sağlayarak daha geniş kitlelere ulaşmalarına olanak verip seçim için daha fazla yardım parası toplanmasını sağlamaktır. Bunu yapmak içinde her seçim öncesi, kendi oluşturduğu kadın aday listelerindeki adaylar için özel yardım kampanyaları düzenleyip seçim için gerekli paranın toplanmasını sağlamaya çalışmaktadırlar. Çok kısa sürede çok güçlü hale gelmiş olup günümüzdeki en güçlü kadın siyasi hareket komitesidir. EMILY's List para toplamanın ötesinde, kadın adayların seçimleri kazanmasına yönelik eğitimler vermeye başlamıştır (McGlen ve O'Connor "Women, Politics" 55). Destekledikleri bir çok aday seçimleri kazanmış ve kadınların kongrede daha fazla temsilinin sağlanmasında önemli bir etkisi olmuştur. EMILY's List dışındaki diğer Demokrat kadın siyasi hareket gruplarının da güçlenmesi ve aynı adayları desteklemeleri, kadın adayların önündeki parasal engeli ortadan kaldırmış ve daha çok kadının seçilmesine olanak sağlamıştır (Jost 270).

1992 yılına gelindiğinde sadece kadın adayları destekleyen birçok siyasi hareket komiteleri kurulmuş ve destekledikleri adaylar için para toplamada büyük başarılar elde etmişlerdir (Jost 270).

Bu siyasi hareket komiteleri, 1992 ve sonrasındaki Temsilciler Meclisi ve Senato vekil seçimlerinde kazanan kadın sayısının artmasında en büyük rolü oynamışlardır (Ek 3). 1992 yılına kadar Senato’da yüz senatörden en fazla iki kadın görev almışken, 1992 ve sonrası bu sayı bir anda sekiz-dokuza çıkmış, Temsilciler Meclisi’ndeki 535 milletvekili arasından kadın sayısı 28’i aşmamışken, 1992 sonrası 47-50 sayılarına ulaşmıştır (Ek 3). Aynı zamanda 1992 yılında ilk defa siyahi bir kadın (Demokrat Carol Moseley-Braun) Senato’ya, EMILY’s List’in desteklemesi sonucu girmiştir. Tüm bu hızlı değişim, toplumdaki kadına bakışın ve kadından beklentilerin değişmesi ve kadınların daha fazla siyasi tecrübe elde etmiş olmasının da bir sonucudur (B. Harrison 150). Aynı zamanda 1991 yılında Hakim Thomas’ın, Anita Hill adlı asistanının, cinsel taciz iddalarına rağmen, % 98’i erkek olan Senato’da onaylanarak Anayasa Mahkemesi’ne atanmış olmasının da daha fazla kadının aday olmasını ve kadınların daha fazla bağışta bulunmasını ve kadınları ilgilendiren ve kadınların başarılı olduğu bilinen konuların (cinsel taciz, eğitim, sağlık) daha fazla gündeme gelmesini sağladığı öne sürülmüştür (Jost 272; Witt, Paget ve Matthews 1).

1992 yılı seçimlerinde aday olan kadınların çoğunun seçilmiş olması, 1992 yılının medya tarafından “Kadın Yılı” olarak tanımlanmasına neden olmuştur. Aslında “Demokrat Parti Kadınlarının Yılı” demek daha doğru olacaktır, çünkü seçilen kadınların çoğu, öncelikle Demokrat Parti içinde erkek adayları ön seçimlerde yenmeyi başarmışlar, bunun sonucu olarak elde ettikleri medya ilgisi ile daha fazla şöhrete kavuşmuşlar ve seçimi kazanmayı başarmışlardır (Harrison 107). Medyanın kadın adaylara olan ilgisini gören partililer ve kadın grupları, Demokrat Parti içinde kadını daha ön plana çıkarmaya başlamış ve kadın adaylarını seçilmesi için daha çok uğraş vermişlerdir. Cumhuriyetçi Parti kadınları, Demokrat Parti kadınlarının aday olma noktasında sahip oldukları ilgili ve desteğe karşı çok da istekli değillerdi. Çünkü her iki parti kadınları arasında kadının toplum ve siyaset içindeki yeri konusunda ciddi

farklılıklar bulunmaktaydı. Cumhuriyetçi Parti, daha çok Hristiyan muhafazakar bir tabana yönelik politikalar geliştirmektedir, bunun doğal sonucu olarak kadını aile değerlerinin temsilcisi ve aileden sorumlu asıl kişi olarak görmekteydiler. Cumhuriyetçi Parti'nin kadına olan bu dar bakışına rağmen, Demokrat Parti kadınlarının siyasi alandaki başarıları Cumhuriyetçi Parti kadınlarını da etkilemiş ve onlara da parti içinde pozitif bir katkı sağlamış ve toplumun kadın siyasilerle olan bakışının olumlu yönde değişmesine neden olmuştur. Bunların sonucu olarak da, 1993 yılında Kay Bailey Hutchinson, Cumhuriyetçi Parti'den senatör olarak seçilmiş ve Christie Whitman New Jersey eyalet valisi olarak seçilmiştir (B. Harrison 108). Aynı dönemde 25 eyaletin Demokrat Parti başkanı kadın iken, 7 eyaletin Cumhuriyetçi Parti başkanı kadın idi ki, bu sayılar her iki parti için eskiye göre büyük ilerleme anlamına gelmekteydi (Shea 167).

EMILY's List'in Demokrat Parti içindeki kadınlara sağladığı büyük avantajı gören Cumhuriyetçi Parti kadınları, aynı başarıyı yakalayabilmek için 1995 yılında benzer amaçları taşıyan Cumhuriyetçi Parti kadın organizasyonu olan WISH List'i kurmuşlardır. WISH List, Cumhuriyetçi Parti içindeki siyasi geleceği olan kadınların belirlenmesi, parti içi ve genel seçimleri kazanmaları konusunda eğitilmeleri, parasal yardım toplanması konularında çalışmalar yapmaktadır. Tüm bu çalışmalar sonucu, kurulduğu günden bugüne Cumhuriyetçi Parti vekil sayısı dört kadına çıkmıştır.

Kadınların yüksek düzey siyasi pozisyonlara seçilebilmeleri için öncelikle oy kullanma hakkı elde etmeleri gerekiyordu. Bu hakkı 1920 yılında 19'uncu Anayasa Değişikliği ile elde ettiler. Değişiklik sonrasında Kongre'ye seçilmek için aday olan yedi kadından sadece biri (Alice Robertson) seçilebilmiştir. 1920 yıllarına da bakıldığında aday olan kadın sayısı beklendiği gibi bir artış göstermemiştir (Andersen, "After Suffrage" 113). Partisinin aday olarak gösterilen birçok kadın da "kurbanlık koyun" olarak, partilerinin kazanma ihtimalinin olmadığı seçimlerde aday gösterilmişlerdir (Andersen, "After Suffrage" 124). Ayrıca Kongre'ye giren ilk kadınların çoğunluğu direkt seçimle değil, ölen kocalarının boşalan pozisyonlarını doldurmak üzere seçilmişlerdir. 1940 yılına kadar seçilen kadınların % 60'a yakını bu

şekilde seçilmiş kişilerdir (Whicker, Jewell, ve Duke 143). Bu oran 1970 yılına gelindiğinde % 30'lara düşmüş ve 1980 yılına gelindiğinde ise azalarak istisnai bir durum haline gelmiştir (Gertzog 435). Kongreye seçilmiş bir çok ünlü kadın (örneğin, Margaret Chase Smith, Lindy Boggs, Cardiss Collins ve ünlü müzisyen Sonny Bonno), aslında ölen eşlerinden boşalan pozisyonlara seçilmişlerdir. Bu duruma en iyi örnek ise 2000 yılında Senato seçimlerinden iki hafta önce ölen kocasının yerine seçime giren ve zamanın Adalet Bakanı'na karşı seçimi kazanan Jean Carnahan'dır. Ölen eşlerinin yerine seçilen kadınların diğer kadınlara göre bir çok avantajı bulunmaktadır. Öncelikle kocalarının görev esnasında sağlamış oldukları ünü kadınlar da kullanmaktadırlar. Ayrıca kocasını yeni kaybetmiş bir kadına karşı hiçbir aday olumsuz bir kampanya yürütememektedir veya yürütmeye kalksa bile kendisine olumsuz etki yapmaktadır (Darcy, Welch, ve Clark 91). Her ne kadar kadın, siyasetçi olmasa da çoğunlukla tüm aktivitelere hayatta iken eşiyle birlikte katıldığından, eşi öldüğünde eşinin tüm çalışanlarını ve parti destekleyicilerini ikili düzeyde tanıyor olduğundan, yeni bir parti kampanyası oluşturmak yerine var olan seçim kampanyasını kaldığı yerden devam ettirme olanağını elde etmiştir. Tüm bunlar kadınlar açısından avantaj olmuş ve kocalarının sağladığı birçok olanak sonucu seçilmeleri kolaylaşmıştır (B. Harrison 150).

2000'li yıllara gelindiğinde, Demokrat Parti içinde kadınların yeri iyice sağlamlaşmış ve özellikle başkan Bill Clinton Dönemi'nde birçok kadın üst düzey görevlere atanmıştır. Cumhuriyetçi Parti'de kadınlar eskiye göre büyük ilerlemeler sağlamıştır. Elizabeth Hanford Dole, 2000 yılı başkanlık seçimleri için Cumhuriyetçi Parti içinden aday olmayı düşünmüştür. Bayan Dole, daha önce seçilerek bir yere gelmemiş olsa da, iki değişik bakanlık görevinde bulunmuş ve ayrıca daha önce kendisi de başkan adayları olan Senatör Bob Dole'un eşi olarak siyaset ve seçimler içerisinde yer almıştır (Gutgold 111). Başarılı geçmişine ve tecrübesine rağmen, Elizabeth Dole yeterli miktarda para toplayamadığından dolayı seçimlere girmekten vazgeçmiştir (Kellerman ve Rhode 288).

Bakanlık düzeyinde yapılan kadın atamalarında, 1970 ve sonrasında büyük artışlar gözlenmiştir (Ek 1). 1973 ve 1977 yılları arasındaki Cumhuriyetçi başkan

Richard Nixon ve Gerald Ford döneminde sadece bir kadın bakan ve bir kadın da bakanlık düzeyindeki yöneticilik pozisyonuna atanmıştır. Bu durum o güne kadar olan atama oranlarından çok farklılık göstermemektedir. 1977 ve 1982 dönemi arasında görev yapan Demokrat başkan Carter ise dört kadını bakan olarak atayarak, ilk defa o kadar yüksek sayıda kadını bakan olarak atayan başkan ünvanını almıştır. Carter sonrası 1989 yılına kadar iki dönem görevde kalan Cumhuriyetçi başkan Reagan, üç kadın bakan ve bir üst düzey yönetici atamıştır. Halefi Cumhuriyetçi Bush, bir dönem içinde aynı miktarda kadın ataması yaparak Cumhuriyetçi'ler açısından büyük bir ilerleme sağlamıştır. 1993 ve 2000 yılları arasında iki dönem başkanlık yapan Demokrat başkan Bill Clinton, hala rekoru kırılmamış sayıda kadın ataması gerçekleştirmiştir. Bill Clinton bu dönem içinde, altı kadın bakan ve sekiz üst düzey yönetici olmak üzere toplamda ondört kadın ataması gerçekleştirmiştir. Bu dönem aynı zamanda Demokrat Parti için de kadınların büyük güç kazandığı bir dönemdir. Bill Clinton döneminde yapılan kadın atamaları, kadının halk nezdindeki imajını artırmış ve kadının siyasetteki yerini sağlamlaştırmasına neden olmuştur. 2000 ve 2008 yılları arası iki dönem başkanlık görevi yapan Cumhuriyetçi başkan George W. Bush'da altı kadın bakan ve iki üst düzey yönetici ataması yaparak o güne kadar Cumhuriyetçi başkanların yaptıkları atama sayısını iki katına çıkarmıştır. 2008'den beri görevde bulunan Barack Hussein Obama, tezin yazıldığı döneme kadar geçen 2 yıl içerisinde toplam dört kadını bakan ve üç kadını üst düzey göreve atamıştır.

Cumhuriyetçi başkan George W. Bush, siyahi kadın Condoleezza Rice'ı 2001 yılında Ulusal Güvenlik Danışman'ı olarak atamış ve 2005 yılında da Dışişleri Bakan'ı olarak atayarak ilk Cumhuriyetçi Dışişleri Bakan kadın ataması yapan başkan ünvanını almıştır.

Demokrat Temsilciler Meclisi üyesi Nancy Pelosi, 2001 yılında Demokrat Parti Grup başkanı ve 2002 yılında da Temsilciler Meclisi Demokrat Parti lideri seçilerek bir kadının elde ettiği iki büyük ünvanı, iki yıl içerisinde ard arda elde etmeyi başarmıştır. 2007 seçimleri sonucu, Meclis içinde çoğunluğu ele geçiren Demokrat'lar, Nancy Pelosi'yi Meclis başkanı olarak seçmişlerdir. Bu pozisyon Amerikan siyasi sisteminde

en önemli üçüncü (başkan ve başkan yardımcısından sonra) pozisyonudur, çünkü başkan ve başkan yardımcısı seçilemediği takdirde başkan olarak görev yapacak kişi Meclis başkanıdır, aynı zamanda da Temsilciler Meclisi'nde hangi yasaların gündeme alınacağını karara bağlama yetkisine sahip olmasından dolayı da yasamanın iki başından biridir. Bundan dolayı Nancy Pelosi, günümüze kadar seçilmiş en yüksek düzeyde kadın politikacı ünvanına sahiptir.

Hillary Clinton 1993 ve 2000 yılları arası başkan Bill Clinton'ın eşi olarak siyasi arenada yer almış, 2001 yılında New York Eyaleti'ni temsilen Senatör olarak seçilmiştir. 2008 seçimlerinde Demokrat Parti başkan aday adayı olmuş ve günümüze kadar en rekabetçi kadın başkan aday ünvanını kazanmıştır.

Cumhuriyetçi Parti adayı Sarah Palin, 2006 yılında Alaska Eyaleti'nin ilk kadın valisi ve 2008 yılı seçimlerinde Cumhuriyetçi Parti başkan adayı John McCain tarafından başkan yardımcısı olarak seçilmiştir. Sarah Palin, iki büyük partinin başkanlık pusulasında yer alan ikinci kadın ve ilk Cumhuriyetçi kadındır.

Kongre'deki toplam kadın vekil sayıları 1970 ve 2010 yılları arasında on yıllık aralıklarda şu şekilde artış göstermiştir ("Historical Data"): 1970 yılında 11 (90'ıncı dönem: 1 senatör ve 10 Meclis vekili), 1980 yılında 23 (97'inci dönem: 2 senatör ve 21 Meclis vekili), 1990 yılında 31 (101'inci dönem: 2 senatör ve 29 Meclis vekili), 2000 yılında 69 (106'inci dönem: 9 senatör ve 60 Meclis vekili), 2010 yılında 96 (111'inci dönem: 18 senatör ve 78 Meclis vekili). Son yirmi yılda kadının Amerikan siyasetinde gösterdiği gelişim, kadının siyasetteki geleceğine de işaret etmektedir. Özellikle siyasi tecrübesi olan kadın sayısının git gide artıyor olması, bir kadın başkan adayı için de altyapı oluşmasına neden olmaktadır (Ek 3).

Tüm bu gelişmeler ilerleme olarak görülse de Amerikan siyasetinde kadın ve erkek eşitliğinden bahsetmek için çok erkendir. Son on yılın katlanarak artan kadın vekil sayısına rağmen günümüzde Senato'nun sadece % 18'i ve Temsilciler Meclisi'nin de sadece % 15'i kadın vekillerden oluşmaktadır. Senatörler 50 eyaletten sadece 14

eyaleti temsil etmektedir ve 27 eyalet, tarihinde hiçbir zaman kadın Senatör seçmemiştir. Günümüzdeki 18 kadın Senatör'ün 14'u Demokrat Parti'den ve sadece dördü Cumhuriyetçi Parti'dendir. Günümüzdeki Temsilciler Meclisi kadın vekilleri ise sadece 28 eyaleti temsil etmekte olup altı eyalet, tarihinde hiçbir zaman kadın vekil seçmemiştir. Temsilciler Meclisi'ndeki 78 kadın vekilin 58'si Demokrat Parti'li ve 17'si Cumhuriyetçi Parti'lidir. Günümüzde 50 eyaletten sadece altısının (% 12'lik bir oran) kadın valisi vardır ve tüm Amerikan tarihinde sadece 31 kadın vali 23 eyaletten seçilmiştir (Ek 2). Senatör, Temsilciler Meclisi üyesi ve eyalet valileri içerisinde kadınların oranı ortalama % 15'e tekabül etmektedir ki, toplam nüfusun yarısının kadın olduğu düşünüldüğünde bu sayı temsili demokrasi açısından sorunludur. Amerika'nın en gelişmiş demokrasilerden biri olarak kabul edildiği göz önüne alındığında, hala bir kadın başkan seçilememiş olması ve kadın temsilcilerin sayısının çok düşük olması, kadınların aşılması zor olan, görünmeyen bir "cam engel" ile karşı karşıya kaldığı yorumlarına neden olmaktadır (Caroll ve Fox 5).

Erkek ve kadın feministlere göre, özünde eşit olması gereken iki cinsiyetin seçimlerde de eşit şekilde temsil edilmesi gerekmektedir (B. Harrison 4). Siyaset teorisi açısından bakıldığında da gerçek demokraside seçilenler, kendilerini seçenleri her anlamda temsil ediyor olmaları gerekmektedir ki, buna kadın seçmen oranının kadın seçilenler oranı ile benzer olması da dahildir. Çünkü kadın seçmenleri en iyi anlayacak, benzer konulara önem verip benzer istenilen çözümleri üretecek olan yine kendilerine benzeyen kadınlardır. Temsil kabiliyeti düşük olan demokrasiler daha kırılgandır, kaosa ve toplum içi çatışmalara neden olma ihtimali daha yüksektir.

Amerikan siyasetinde kadınların temsilini artırmak için, kadınların önünde bulunan engellerin tespiti, bu engellerin azaltılması ve kaldırılması yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir ki, demokrasinin temeli olan eşit temsil oranı yakalanmış olsun. 1970 yılına kadar çok yavaş gelişen kadının siyasette yer edinmesi, 1970'li yıllardaki feminist kadın hareketleri sonucu 1980 sonrasındaki dönemde katlanarak artmaya başlamıştır. Günümüze gelindiğinde hala olması gereken noktadan çok uzakta bulunulsa da son 20 yıllık dönemde kadınlar birçok önemli göreve gelmeyi

başarmışlardır. Kadının Amerikan siyasetindeki yeri açısından dönüm noktası olarak kabul edilen bu dönemdeki kadının başarıları şu şekilde listelenebilir.

1977-1979 yılları arasında Patricia Robert Harris, başkan Jimmy Carter tarafından Ev ve Yeni Yerleşim Birimi Geliştirme Bakanı olarak atanmıştır. 1979-1981 yılları arasında Sağlık Bakanı olarak görev yapmıştır. Amerikan tarihinde, başkan kabinesinde (bakanlar kurulu) görev alan ilk siyahi kadın ve iki farklı kabine üyeliği görevi alan ilk kadındır.

1978 yılında Nancy Landon Kassebaum, Kansas'lı Cumhuriyetçi, Birleşmiş Milletler Senatosu'na seçilmiştir. Bu seçimden önceki Senato'da görev alan kadınlar ya eşlerinin vefatıyla göreve devam eden veya ilk göreve atandıklarında süresi dolmamış dönemleri doldurmak üzere görevlendirilen kişilerdi.

1981 yılında Sandra Day O'Connor, önceki görevi Arizona'dan Eyalet Temyiz Mahkemesi'nde eyalet yasamacılığı iken, başkan Ronald Reagan tarafından Anayasa Mahkemesi'ne atanan ilk kadın üye olmuştur.

1984 yılında Kongre üyesi Lynn Morley Martin (Cumhuriyetçi-İllinois) iki dönem Temsilciler Meclisi'nde Cumhuriyetçi Parti grup başkan yardımcılığı görevinin ilk dönemine seçildi. Kongre'ye ait parti hiyerarşisinde seçimle görev alan ilk kadındır.

1985-1991 dönemlerinde Demokrat Madeline Kunin, Vermont valisi seçilmiştir. Üç dönem görev yapan ilk kadın validir.

1986 yılında Maryland'li Demokrat Barbara Ann Mikulski, daha önce süresi dolmamış Kongre dönemi doldurmak gibi bir pozisyonda görev almadan Senato'ya seçilen ilk kadındır. 1992-1998 ve 2004 yıllarında tekrar tekrar seçilmiştir.

1987 yılında Nebraska'dan, Cumhuriyetçi Parti'li Kay Orr bir eyalete seçilen ilk Cumhuriyetçi kadın validir.

1991 yılında Temsilci Barbara Kennelly (Demokrat-Connecticut), Temsilciler Meclisi Demokrat Parti grup başkan vekili görevini alan ilk kadındır.

1992 yılında, Illinois'li Demokrat Carol Moseley Braun, Amerikan Senatosu'na seçilen ilk Afrika'lı-Amerika'lı ve ilk beyaz olmayan kadındır.

1993 yılında, Janet Reno Birleşmiş Devletler Adalet Bakanı olarak görev yapan ilk kadındır. 1993-2001 yılları arasında başkan Bill Clinton'ın kabinesinde görev yaptı.

1997-2001 yılları arası, Madeleine K. Albright ilk kadın Amerikan Dışişleri bakanı olarak görev yaptı.

2001 yılında, Hillary Rodham Clinton New York'tan Amerikan Senatosu'na seçilen ilk kadın ve devlet görevine seçilen tek Başbayan (First Lady) idi. Genel seçimde halkın oyuyla seçilerek görev almıştır.

2001 yılında, Condoleezza Rice, Ulusal Güvenlik Danışmanlığı görevi alan ilk kadındır, Başkan George W.Bush tarafından atanmıştır.

2001 yılında, Elaine Chao ilk kadın Çalışma Bakanı, Gale Norton ilk kadın İçişleri Bakanı, Ann Veneman ilk kadın Ziraat Bakanı olarak George W. Bush tarafından atanmışlardır.

2001 yılında, Temsilci Nita Lowey (Demokrat-New York) ilk kadın Demokrat Parti Kongre Seçimleri Kampanya Komitesi başkanı olmuştur.

2005 yılında Washington Eyaleti, hem kadın valiye sahip olup (Christine Gregoire, Demokrat) ve hem de Amerikan Senatosu'nda iki kadın (Patty Murray ve Maria Cantwell, Demokrat) adayı bulunan tek eyalet olmuştur.

Gallup Anketleri: 1970-2006

1930'lu yıllardan beri Gallup adlı araştırma şirketinin sorduğu “partiniz kadın başkan aday gösterse, başkanlık için yetenekli ise oy verirmisiniz?” sorusuna verilen cevap, toplumun kadın başkana olan bakışını ve kadın başkan adayın seçilebilirliğinin arttığını göstermektedir. 1930'lu yıllarda evet oranı % 30'larda iken bu oran 1970'li yıllara gelindiğinde % 55'e ulaşmıştır. 1975, 1987 ve 1996 yıllarında sorulan aynı soruya verilen evet cevabı sırasıyla % 73, 82 ve 92 şeklinde artış göstermiştir (Kennedy 314). 2006 yılında *CBS/New York Times* tarafından yapılan ankette sorulan aynı soruya katılanların % 92'si evet şeklinde cevaplamıştır (“A Woman”).

Değişik anketlerde sorulan “bu ülkenin seçmenleri kadın bir başkan seçer mi?” sorusuna verilen cevapta evet oranı 1982 yılında % 41, 1996 yılında % 40 ve 2006 yılında % 55'tir (Kennedy 134 ve “A Woman”). Aslında bu soru kadın başkanın seçilebilirliğini göstermesi açısından daha doğru bir ölçüttür. Bu anket aynı zamanda halkın yarısına yakınının kadın başkan fikrine yakın durmadığını da göstermektedir ki, toplumun kadın başkana olan bakışında son yirmi yıl içinde bir iyileşme olsa da hala kat edilmesi gereken çok yol olduğunu da göstermektedir.

“Kadının yeri evidir ve ülkeyi yönetmeyi erkeğe bırakmalıdır” adlı ifadeye, 1975 yılında ankete katılanların % 62'si katılmadığını ifade ederken bu oran, 1986 yılında % 73, 1996 yılında % 80 ve 2000 yılında % 85'e ulaşmıştır (Kennedy 135 ve “Woman take care”). Bu anket ile de kadına toplumun yüklemiş olduğu “ev kadını” bakışının yavaş yavaş değişmeye başladığı görülmektedir.

1970'ten günümüze kadar yapılan değişik anketlere bakıldığında, toplumun siyasetteki kadına - özellikle de kadın bir başkan adayına-olan bakışı büyük oranda değişmiştir. 1980 ve 1990'lı yıllarda kadın hareketi gruplarının vermiş oldukları mücadele, özellikle de daha fazla kadını kamusal görevlere seçtirmedeki mücadeleleri başarıya ulaşmıştır denilebilir. En azından toplumsal anlamda Amerikan siyasetinin kadın başkana daha hazır olduğu söylenebilir. Bugüne kadar birçok ülkenin kadın başbakan veya cumhurbaşkanı seçtiği gözönüne alındığında (47 ülkede 63 kadın başkan) – ki aralarında demokrasileri geri olan ülkelerde bulunmaktadır - şu ana kadar Amerika'da bir kadın başkan seçilememiş olması ve hala seçilebilir mi sorusunun soruluyor olması Amerikan Demokrasisi'nin eksikliği olarak görülmektedir (“Women who”).

II.2. Amerikan Politikası’nda Kadınların Karşılaştığı Engeller

II.2.1. Amerikan Politikası’nda Kadınların Karşılaştığı Toplumsal Engeller

Her toplumda cinsiyet, varolan kültüre dayalı olarak kadınlara toplumsal kimlikler, roller ve haklar biçmektedir. Kadının siyasetteki yerini anlamak için öncelikle biçilen bu rolleri ve toplum içindeki siyasi mekanizmayı, erkek-kadın karşılaştırması yaparak anlamaya çalışmak gerekmektedir. Kadınların toplum tarafından algılanış biçimleri, toplumun kadından beklentileri ve bu görüş ve beklentilerin bir yansıması olarak kadının kendisinin kendi hakkında (siyasetteki yerine ilişkin) düşünceleri genel itibariyle kadın adayları erkek adaylardan ayıran toplumsal değerlerdir ve bu değerler için oluşturulmuş kadın erkek adaylar arasındaki algılanma farklılıkları kadınlar için çoğu zaman engel şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Siyasette bulunan erkek ve kadın adayların toplum tarafından farklı şekilde algılandıkları ve bu algıların zaman ile yerleşik tektipleştirmeler (stereotype) oluşturduğu ve cinsiyete dayalı bu tektipleştirmelerin siyasetteki kadın adayların başarılı olmalarının önünde bir engel olduğu bilinmektedir (Alexander ve Andersen 542 ve Huddy ve Terkildsen “Gender” 120). Siyasetteki kadınlara dezavantaj oluşturan siyasi tektipleştirmeler; siyasi ideoloji, kişisel karakterler ve konulara olan hakimiyet şeklinde üç genel alanda toplanabilir. Bu tektipleştirmeler bazen hayali olsa da, gerçek dünyaya olan yansımaları bilgi, tecrübe ve liderlik gibi vasıfların önüne dahi geçebilmektedir (Heldman 22).

Kadın adaylar, kadın hakları ve kürtaj gibi konularda bulundukları parti içindeki erkeklerden daha liberal ve özgürlükçü düşünceye sahip olduklarından dolayı, ideolojik anlamda genelde erkeklere nazaran daha liberal olarak görülmektedirler (Koch “Gender Stereotypes” 458). Gerçekte bunun doğruluk payı olsa da, kadınlar olduklarından çok daha fazla liberal görünmektedirler ki, bu durum özellikle Demokrat Parti’li kadınları olumsuz yönde etkilemektedir. Çünkü seçmenlerin çoğunluğu merkezci düşünceye sahip iken, çok fazla liberal algılanan Demokrat Parti kadın adayları solun daha solunda

görünmekte ve bu algılama seçilebilirliklerini düşürmektedir. Öte yandan, Cumhuriyetçi Parti kadın adayları da kendi parti tabanları tarafından sağın solunda görünerek daha merkeze yaklaşmakta, toplumun genelinde kabul görme oranları artarken bu sefer de kendi partisi içerisinde kabul edilme ve yükselme ihtimallerini azaltmaktadırlar. Nitekim, Cumhuriyetçi Parti'nin kadın aday sayısı Demokrat Parti'ye göre çok azdır (Conway, Steuernagel ve Ahern 117 ve Sanbonmatsu 194). Sonuçta kadınların olduklarından daha liberal görünmeleri, her iki parti kadınına da bir anlamda olumsuz manada etkilemekte ve bu etki günümüzde hala etkisini göstermektedir.

Toplumun kadına bakışında yer edinen kişisel karakterler ile ilgili tektipleştirmeler de kadın adayları etkilemektedir (Kahn 5). Fakat bu tektipleştirme, seçmenden seçmene farklı şekilde (pozitif veya negatif) etkiye neden olabilmektedir. Kadın adaylar daha duygusal, sıcak kanlı, kendini daha iyi ifade edebilen ve aynı zamanda erkeklere göre daha az yetenekli, daha az güçlü ve daha zor karar veren şeklinde görülmektedirler (Leeper 254). Değişik kültürlerde yapılan kendi karakterini tanımlama araştırmaları da kadınların, kendilerini erkeklere göre depresyona meğilli gördüklerini fakat daha uzlaşmacı, daha cana yakın ve yeni fikirlere daha açık olduğunu düşündüklerini ortaya koymuştur (Costa, Terracciano ve McCare 328). Alice Eagly ve Maureen Crowley'nin geliştirdiği teoriye göre kişilere yönelik karakter tektipleştirmelerinin kaynağı, toplumun cinsiyetlere yüklediği beklentilerden kaynaklanmaktadır (295). Örneğin, kadınların anne olup çocuklardan sorumlu olması ve sevgi kaynağı, olarak görülmesi, kadının yumuşak başlı, şefkatli ve uyumlu olarak algılanmasına; neden olurken, öte yandan erkek eve aş getiren kişi olarak görüldüğünden dolayı da erkekler daha güçlü ve daha iddialı olarak algılanmaktadır. Hatta bu tektipleştirmenin iş dünyasındaki yansıması olarak kadınların genelde sekreterlik, öğretmenlik, hemşirelik gibi “şefkat ve bakım” çağrıştıran işlerde, erkeklerin ise “iddialılık ve güç” çağrıştıran liderlik pozisyonlarında çalışması örnek olarak gösterilmektedir (Reskin, McBrier ve Kmek 350).

Karakter tektipleştirmelerinin en önemli etkisi ise toplum tarafından erkeksi özelliklerin genelde “iyi siyasetçi” de olması gereken özellikler olarak belirtilmesidir (Duerst-Lahti 28). Özellikle bu erkeksi beklentilerin adaylığın getirdiği sorumluluğun artması ile daha da arttığı gözlenmiştir ki, bu da kadınların ulusal çapta seçim kazanmalarının yerel seçim kazanmalarına göre daha zor olduğunu göstermektedir (Huddy ve Terkildsen “Consequences” 520). Yapılan bir araştırmaya göre, iyi bir başkanın sahip olması gerektiği özellikler önem sırasıyla; kriz yönetim kabiliyeti, zor kararlar alabilme kabiliyeti, güvenilirlik ve dürüstlük şeklinde ifade edilmiştir (Erbe B7). Bu sıralamadaki ilk iki özelliğin daha çok erkeklere atfedilen özellikler olması, toplumun kadın başkana karşı olumsuz bir bakışını ortaya koymaktadır. 2004 yılında yapılan başka bir araştırmada, seçmenlere verilen dört erkeksi özellik ve dört kadınsı özelliklerden, bir politikacıda görmek istedikleri özellikleri sıralamaları istendiğinde, ilk dört özelliğin üçünün erkeksi özelliklerden seçilmiş olması toplumun liderlik vasıflarını nasıl “erkeksileştirdiğini” göstermektedir (Woodwal ve Fridkin 73). Amerikan siyasetinde başkanlık makamı o kadar erkeksileştirilmiştir ki, bu kültürel kural (norm) haline gelmiş olup görünmez şekilde adayları etkilemektedir (Heldman 20). Başkanlığın diğer siyasi yöneticilik pozisyonlarına göre aşırı erkeksi özelliklerinin temeli, başkanların aynı zamanda ordunun başkomutan görevini de yürütüyor olmasıdır. Bu başkanlarda askeri bilgi ve tecrübe beklentisini ortaya çıkarmaktadır ki, bu durum kadın adaylar için karşılanması zor bir beklentidir. Leonie Huddy ve Nayda Terkildsen yaptıkları bir araştırmada askeri krizi yönetmekte seçmenlerin erkekleri kadınlara göre çok daha yetenekli bulduklarını ortaya koymuşlardır ki, bu da tektipleştirme ile örtüştüğünü göstermektedir (Huddy ve Terkildsen “Consequences” 515). Jennifer Lawless yaptığı araştırma ile “11 Eylül” saldırıları sonrasında seçmenlerin, erkek adayların ülkeyi korumaya yönelik kadın adaylara göre daha başarılı olacağını düşündüklerini ve bu yüzden erkek adayları kadın adaylara göre daha çok tercih ettiklerini saptamıştır (Lawless 486). Başkanlık makamının seçmen nezdinde erkeksileştirilmiş olması (erkeksi özellikler ile anılması) günümüzde hala devam eden bir tektipleştirmedir ki, günümüzde varolan global terörizmden dolayı bu tektipleştirme kadın adaylar için dezavantaj olmaya devam edecektir (Thomas ve Schroedel 47). Hem erkeklerin hem kadınların Amerikan siyasetinde başarılı olmaları için erkeksi özellikler

göstermeleri gerekmektedir, fakat doğası gereği kadınların “erkeksi ideolojiye bağlılığı ve üstünlüğü” her zaman için sorgulanacaktır (Norton ve Norris 191). Tüm bunlara rağmen, yöneticilik pozisyonlarına daha fazla kadının gelmesi zaman ile liderlik kelimesini erkeksi bir özellik olmaktan çıkarabilir ve başkanlık makamının daha cinsiyetten bağımsız olarak algılanmasını sağlayabilir.

Başkanlık makamının erkeksi özellikler çağrıştırdığını bilen başkan adayları bunu kendi avantajlarına, ama kendilerini daha “maço” göstererek ama karşı adayı daha “kadınsı” göstererek kullanmaktadırlar. Örneğin erkek adaylar, askeri üniforma giyerler veya erkeksi özelliği olan sert sporları halk önünde oynarlar. Bir başka örnek de , Texas’lı George W. Bush’un kovboy özelliğini öne çıkarması ile erkeksiliğine vurgu yaptığının bilinmesi ve bu özelliğinin ikinci defa seçilmesinde önemli rol oynamasıdır. Aynı şekilde George W. Bush, karşısındaki Demokrat Parti adayı olan John Kerry’nin Irak Savaşı konusundaki fikrini değiştirmesinden dolayı Kerry’yi kadınsı özellikler ve tektipleştirme içeren “sık fikir değiştirme” anlamına da gelen “flip-flop” (parmakarası terlik) şeklinde lanse etmiştir ki, halkın çoğu bu özelliğinden dolayı Kerry’yi tercih etmediğini belirtmiştir (Heldman 23).

Toplum aynı zamanda kadını, “merhamet” odaklı konulara daha yatkın görmektedir. Bundan dolayı da seçmenler, kadın adayların yoksulluk, eğitim, sağlık, yaşlılar, çevre, çocuklar ve aile meselelerinde daha kabiliyetli olacaklarını düşünürken, erkek adayların da ekonomi, savunma, suç ve uluslararası ilişkilere yönelik konularda daha kabiliyetli olduğunu düşünmektedirler (Alexander ve Andersen 546). Kadın adaylar, kadınları doğrudan ilgilendiren kürtaj, cinsel taciz ve kadın hakları konularında daha duyarlı görülmektedirler (Huddy ve Terkildsen “Gender” 132). Yapılan araştırmalar siyasetteki kadınların yukarıdaki tektipleştirmeleri doğrular şekilde politika geliştirdiklerini göstermektedir (Huddy, Cassese ve Lizotte 40). Örneğin, kadın politikacıların genelde aile, sağlık, eğitim konularına daha fazla önem verdikleri, suçlulara karşı aşırı güç kullanımından ziyade eğitici programlar geliştirilmesi gerektiğini ve uluslararası ilişkilerdeki sorunları savaş yerine barışçıl çözümler ile halletmeye yönelik düşüncelerinin olduğu yapılan bu araştırmalar ile ortaya konmuştur

(Lawless 458). Bu durum aile, eğitim, sağlık gibi “yumuşak konuların” işlendiği seçimlerde kadınlar için (örneğin 1992 yılı başkanlık seçimlerinde olduğu gibi) avantaj oluştursa da, savaş, terörizm, savunma ve liderlik gibi “erkeksi ve sert konuların” önem kazandığı seçimlerde ise kadın adaylar için bir dezavantaj oluşturmaktadır.

Konuya dayalı tektipleştirmeler, kadın adayları partilerine göre farklı yönde etkilemektedir. Demokrat Parti tabanının daha çok sosyal içerikli konulara önem vermesi ve kadınların toplumsal anlamda bu konularda erkeklere göre daha başarılı görünmeleri, Demokrat Parti kadın adaylarına avantaj sağlamaktadır (Reingold 136). Öte yandan Cumhuriyetçi Parti tabanının daha çok savunma ve ekonomiye önem vermesi ve bu iki konuda kadınların toplum tarafından daha az başarılı görülmesi, Cumhuriyetçi kadın adaylar için bir engel teşkil etmektedir. Ayrıca, kadın seçmenler, kadın adayları erkeklere göre daha çok tercih ettiklerinden ve kadın seçmen erkek seçmene göre “kadınsı konuları” daha çok önemseydiğinden, Demokrat Parti’li kadın adaylar bu konuda daha avantajlı konumdadırlar (Huddy, Cassese ve Lizotte 45). Cumhuriyetçi Parti tabanının daha muhafazakar olması, bu parti tabanını oluşturan kadınların, kadın adaylara olan yaklaşımının erkeklerinkinden çok farklı olmadığı gözlenmiştir ki, bu da ayrıca Cumhuriyetçi Parti içindeki kadın siyasetçilerin daha zor yükselmesi anlamına gelmektedir (Lawless ve Fox 94). 2000 yılında Cumhuriyetçi Parti’den başkan adayı olmayı düşünen Elizabeth Dole’un parti içinden aşırı direnç ile karşılaşması, hatta eşinin dahi kendisine yeterli destek vermemesi buna örnek olarak gösterilebilir (Kennedy 320). Demokrat Parti içinden daha fazla kadının aday olarak çıkması ve Kongre’deki kadınların çoğunun Demokrat Parti’den olması bu yaklaşımı destekler niteliktedir.

Kadınlar fiziksel görünümlerine, ırk ve renklerine göre birçok toplumsal beklenti ile karşı karşıya gelmektedirler. Bunun sonucu olarakda, kendilerini tüm bu beklentileri karşılamak zorunda hissettiklerinden erkeklere göre daha az avantajlı durumdadırlar. Amerikan kültüründe varolan kadına yönelik “cinsel nesnelleştirme” (sexual objectification) kadının vücudunu sahip olunacak ve bakıldığında zevk alınması gereken bir nesne olarak görmektedir (Heldman 28). Güzellik kültürünün son yıllarda artmış

olması ile cinsel nesnelleştirme kadına bakışta akıl/vücut ikilemini meydana getirmiştir ki, bir kadın güzelleştikçe bilgisinin önemi toplum nezdinde azalmaktadır (Matschiner ve Murnen 636). Erkeklerin fiziksel görünüşleri çok büyük bir anlam ifade etmese de, kadınların fiziksel görünüşleri çok daha önem arz etmektedir. Amerika’lı ünlü öykü yazarı, gazeteci Ambrose Bierce bunu şu şekilde ifade etmiştir “erkek için nasıl bir yüz taşıdığıнын önemi yoktur, önemli olan aklısıdır; kadın ise vücuduyla var olmaktadır” (alıntı, Disch 308). Caroline Heldman’a göre de, Amerikan kültürünün ideal kadınının sahip olması gereken özellikleri ile başkanlık makamına atfedilen özellikler birbiriyle çelişki oluşturmaktadır ki, bu da kadının dezavantajına işlemektedir (30). Yapılan araştırmalarda kadının kendini nesnelleştirmesi de siyasi anlamda başarısını düşürmektedir ki, özellikle son yıllarda genç kadınlardaki aşırı güzellik düşkünlüğü ve cinsel nesnelleştirmenin kadınların siyasi geleceğini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir (Heldman 31). Çekiciliği yüksek olan kadın adaylar, seçmenler tarafından daha “kadınsı” görülmektedirler ki, bu durum da “kadınsı görünen adaylar aynı zamanda başkanlık için ehil olarak görülmez” düşüncesinden ötürü kadın adayları olumsuz yönde etkilemektedir. Erkeklerle atfedilen “yakışıklılık” tabiri başarı ve gücü temsil ederken, kadına atfedilen “güzel” ifadesi sadece dış görünümü temsil etmektedir.

Kadınların çalışıyor olmalarına rağmen hala çocuklardan ve ev işlerinden sorumlu görülüyor olmaları da başarılı olmalarının önündeki önemli engellerden biridir. Kadınlar profesyonel işlerde çalışıyor olsalar bile, ev ve çocuk bakımı işlerinden hala birincil derece sorumlu görülmektedirler. Örneğin, *New York Times Dergisi’nde* çıkan bir makalede iş dünyasında çok başarılı Harvard, Princeton, ve Yale gibi üniversitelerden mezun sekiz kadının, iş ve ev sorumluluklarını dengeleyemedikleri için işlerini bırakıp sadece evleri ile ilgilendikleri belirtilmiştir ki, bu durum eğitilmiş ve başarılı kadınlarda dahi ev-iş ikileminin yaşandığını göstermektedir (Belkin 43). Bu genellikle siyasi aktivitelere daha fazla zaman ayırmalarının önünde daha da büyük bir engeldir, çünkü siyaset, ev ve işten sonra üçüncül bir iş olarak görülmektedir. Siyasetteki erkekler ise sadece iş ve siyasete yoğunlaştıklarından daha fazla zaman ayırabilmekte ve bu da daha fazla başarılı olmalarını sağlamaktadır. Örneğin, eyalet valisi Jane Swift’in ikiz bebekleri olduğunda çocuklarına bakmak için valilik işlerinin

bir kısmını evinden yöneteceğini açıklaması, tüm siyasiler tarafından eleştirilmiştir (Eagen 2). 1999 yılında yapılan bir araştırmaya göre katılanların % 51'i, kadınlar çalışsalar da hala ev işlerinden sorumlu oldukları inancının toplumda yerleşik olduğunu göstermiştir (Kennedy 317). Başka bir araştırmaya göre de çalışan kadınların, eşlerine göre ev işlerine en az iki-üç saat daha fazla zaman harcadıklarını ortaya koymuştur (Lawless ve Fox 60). Yapılan araştırmalar kadın adayların ev sorumlulukları ile ilgili erkeklere göre çok daha fazla soru ile karşılaştıklarını ve seçmenin kadın adayların seçtikleri taktirde ailelerini ihmal edeceklerini düşündüklerini ortaya koymuştur (Heldman 27). Bu engeli aşmak için, başkanlık için aday olan kadının bakmakla yükümlü olduğu bir ailesinin ve çocuklarının olmaması gerekmektedir, aksi taktirde seçmende, diğer sorumluluklarının kadın başkan için işlerine yoğunlaşmasına engel teşkil edeceği kanısını doğurabilmektedir. Profesyonel kariyerleri olan kadınlar incelendiğinde, bekar veya dul olan kadın sayısının erkeklere oranla iki kat daha fazla olduğu ve kadınların erkeklere oranla en az iki kat daha az çocuk sahibi oldukları gözlenmiştir ki, bu sonuç bir önceki ifadeyi doğrular niteliktedir (Lawless ve Fox 61).

Kadınlara Tanrı tarafından verilmiş olan görevlerin eşlerine yardımcı olmaları ve geleceğin neslini yetiştirmeleri şeklindeki Protestan Hristiyan(özellikle Evengelical) görüşünün günümüzde hala kilise tarafından sıklıkla vurgulanması, dindar seçmenin kadın siyasetçilere olan bakışını önemli derece de etkilemektedir (Heldman 51). Tabanı muhafazakar protestanlara dayalı olan Cumhuriyetçi Parti'de, kilisenin bu etkisini daha çok görmek mümkündür (Greenberg 64). Sosyal ve siyasi konularda lobicilik yapmak için elliye yakın farklı kilise topluluğunu kendi bünyesinde barındıran Protestan Kiliseler Birliği'nin (NAE: National Association of Evengelicals) güçlü olduğu güney eyaletlerindeki kadın siyasi lider sayısının diğer eyaletlere göre az olduğu belirlenmiştir. Bu eyaletlerin kuvvetli Cumhuriyetçi Parti geleneğine sahip oldukları göz önüne alındığında, Kilise Birliğinin hem parti içinde hem de eyalet çapında kadın adaylara karşı olan etkisini görmek mümkündür (Thomas ve Schroedel 50).

Deborah Tannen, Hillary faktörü üzerine *New York Times* Gazetesi'nde yazdığı makalede, anne olmanın kadınların önünde toplumsal anlamda engel oluşturmasını şu şekilde çok güzel ortaya koymuştur: “Annelik bağının tüm kadınlar üzerinde etkisi vardır. Eğer anne değilsen başarısız bir kadınsındır, eğer anne isen de ciddi işe verecek yeterli dikkatin olmaz. Eğer ciddi bir iş ile ilgileniyorsan da çocuklarını ihmal ettiğinden kötü bir annesindir” (alıntı, Ford 87).

Genelde Kongreye vekil olarak ilk defa seçilen kadınlar, erkeklere göre daha yaşlıdırlar (Darcy, Welch ve Clark 98). Kadınların çocuklarından birinci derecede sorumlu olmaları ve çocukları belli bir yaşa gelene kadar kadınların siyasi bir pozisyon almamaları buna neden olan en büyük etkidir. Siyasi hayata da bu toplumsal beklentiden dolayı geç katılıyor olmaları kadınlar için daha yüksek düzey siyasi pozisyonlara gelmelerindeki engellerden biridir, çünkü hem daha az siyasi tecrübe kazanmaktadırlar ve hem de siyasi görevlere seçildiklerinde ise çok yaşlanmış oldukları için çok daha kısa süreli görevde kalmaktadırlar (B. Harrison 156). Bu da yeterli sayıda kadın aday bulma yönündeki en büyük engellerden biridir (Jost 270).

Günümüz Amerikan siyasetindeki kadının en büyük problemlerinden biri “siyasi isteksizlik”tir. 1980’den günümüzde olan tüm başkanlık seçimlerinde oy kullanan kadın seçmen sayısının erkek seçmen sayısına göre çok daha fazla olmasına rağmen (2004 seçimlerinde 75.6 milyon kadın seçmene karşılık 66.4 milyon erkek seçmen oy kullanmıştır) ve seçim kampanyalarında görev alan kadın sayısının da en az erkek sayısı kadar olmasına rağmen, kadınların siyasi liderlik görevine karşı erkeklere göre daha isteksiz oldukları saptanmıştır (Jost 270; Palmer ve Simon 53). Bu durum aynı eğitim seviyesine sahip erkek ve kadın denekler üzerinde yapılan araştırmada aynı sonucu göstermiştir (Lawless ve Fox 34 ve Burrell “Political” 165). Nedenleri araştırıldığında, öne çıkan en önemli etkenlerin kadınların kendilerini liderlik için uygun bulmamaları, siyaseti bir iş olarak görmemeleri, ailelerine olan sorumluluklarını yerine getiremeyeceklerine inanmaları ve toplumun kendilerini siyasi lider olarak kabul etmeyeceği düşüncesinde olmalarıdır (Carroll 129 ve Dolan “Woman” 114). 2005 yılında yapılan bir araştırmaya göre kadınlar, siyasi bir pozisyon için seçime girmeyi

düşünmede, siyaset içinde liderlik pozisyonu için yarışmada, gelecekte böyle bir düşünceye sahip olmada, böyle bir siyasi pozisyon içinde yarışması için aldığı teşvikte, kendisinin böyle bir pozisyon için yeteneklerinin yeterli olduğu konusunda erkeklere göre daha olumsuz düşünmekte veya isteksiz davranış sergilemektedirler (Lawless ve Fox 50, 148). Toplumun özellikle aile sorumluluğunu kadına yüklemiş olması ve politikanın toplumsal anlamda erkek egemen görünmesi, kadınların siyasi alanda liderlik için isteksiz olmasındaki en önemli toplumsal engellerdir. Bunlara ek olarak Kay Schlozman “kadınların adaylık öncesi eşlerinin izinlerini almaları gerekirken, erkeklerin böyle bir izine gerek duymamalarını da” kadınların aday olmalarındaki engellerden biri olarak görmektedir (alıntı, Jost 270). Kadınların bu siyasi liderlik isteği arttırılmadığı müddetçe, Amerikan siyasetinde kadının umulan temsil eşitliğini elde etmesi mümkün görünmemektedir. Ayrıca, daha az kadının aday olması daha az kadının seçilmesi demektir ki, daha az kadın aday başkan adayı anlamına gelmektedir. Kadınların siyasete olan isteklerine rağmen aday olma noktasındaki isteksizliklerinin nedenleri toplumsal anlamda giderilmediği taktirde, kadın bir başkan yakın zamanda seçilecek olsa bile süreklilik arzetyemeyecektir. Sürekliliğin sağlanması için de hem kadına yönelik toplumsal beklentilerin ve bakışın değişmesi, hem de kadınların erkekler kadar teşvik edilmesi gerekmektedir.

Kadınlar hakkındaki tektipleştirmeler, kadın aday sayısının artmasıyla git gide azalma göstermektedir. Kadın aday sayısı daha az olan Cumhuriyetçi Parti’de bu tektipleştirmenin etkilerinin daha çok olduğu gözlenmiştir (Koch “Do Citizens” 416). Buradan kadın siyasetçi sayısının artması ile kadına yönelik olan toplumsal tektipleştirmelerin azalacağı ve kadın adayların erkekler ile bu konuda eşit algılanabilecekleri sonucu çıkarılabilir.

Jamieson, kadınların siyasette başarılı olabilmeleri ve daha çok yer alabilmeleri için, Amerikan toplumunda yer edinmiş kadınlara yönelik olan aşağıdaki toplumsal inanışların aşılması gerektiğini belirtmektedir (Jamieson 14);

Kadınlar ya rahimlerini yada beyinlerini kullanırlar, ama ikisini birlikte asla.

Çok konuşan kadınlar edepsizdirler ve bu yüzden ayıplanmalıdırlar, öte yandan sessiz kadınlar ise gözardı edilmelidirler.

Kadınlar erkeklerden farklı veya erkekler ile eşit olduklarını iddia etseler de ikinci sınıf vatandaşlar.

Kadını kadınlar yeteneksiz olarak algılanırlar, öte yandan yetenekli olanlarda erkeksi kadın olarak algılanırlar.

Erkekler yaşlandıkça hikmet ve güç kazanırlar, kadınlar yaşlandıkça ise buruşuk ve gereksiz hale gelirler.

Kadınların erkeklerden daha fazla liberal, halkın başkanlık seçimlerinde önem verdikleri ekonomi, savunma ve uluslararası ilişkiler gibi konularda erkeklere göre daha az yetenekli, genel itibariyle daha duygusal, tecrübesiz ve kırılgan görünmeleri, başkanlık makamının “erkeksi” özellikler ile bağdaştırılması, kadının toplum tarafından hala ev ve çocuklardan sorumlu olarak görülmesi kadın adayların önündeki en büyük toplumsal engeller olarak sıralanabilir.

Başkanlık için adaylığını koyan kadınların tüm bu tektipleştirmeler ile mücadele etmesi gerekmektedir ki, bazen bu mücadele kadının daha erkeksi görünmesine neden olmakta ve bu da kadın adayı olumsuz yönde etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda kadın adayların, seçim kampanyalarını bu tektipleştirmeleri bertaraf etme etrafında oluşturmak yerine oldukları gibi görünmelerinin ve bir “kadın” gibi kampanya yürütmelerinin erkek adaylara karşı avantaj sağladığı görülmüştür (Dolan “Woman” 118). Buna rağmen, Ulusal Kadınların Siyasi Meclisi’nin yöneticisi olan Clare Giesen’e göre “kültürümüzde hala varlığını devam ettiren siyasi tavırlar sonucu toplumda, bir kadının hem yumuşak ve sıcak kanlı aynı zamanda sert ve ordu başkomutanı olamayacağı, bir kadının hem anne olup iyi çocuk yetiştirip aynı zamanda siyasette yer alıp başkanlığa aday olamayacağı inancı hakimdir” (alıntı, Jost 270).

Binlerce yıl geçmişe dayanan toplumsal beklentiler ve bu beklentiler üzerine inşa edilmiş olan tektipleştirmelerin kısa zamanda kaybolmasını beklemek zor olsa da, 1970 sonrası kadın hareketlerinin etkisiyle ve daha çok kadının iş hayatında ve siyasette yer edinmesiyle günümüzde çok azaldığı söylenebilir. Günümüzde hala toplumun genelinin muhafazakar olmasından dolayı kadın adayların olduklarından daha liberal görünmeleri, ev işleri ve çocuklarının bakımından asıl sorumlu kişi olmalarından ve başkanlık makamının erkeksi özellikler ile özdeşleştiriliyor olması devam etse de, birçok kadının iş ve siyaset dünyasında yüksek pozisyonlara gelmeleri, hukuk ve işletme gibi alanlarda eğitim alıp bu alanlarda başarılı olmaları, aile ve iş hayatlarını aynı anda dengeli bir şekilde yürütebilmeleri, bazı toplumsal engellerin devam etmesine rağmen bazılarının da önemini yitirdiğine işaret etmektedir. Günümüzde asıl yapılması gerekenin kadının kendisi hakkında düşüncelerini değiştirip daha çok siyasette yer almaya çabalaması ve siyasetteki kadın sayısının artırılmasını sağlamasıdır ki, tüm bu tektipleştirmeler zamanla önemsiz hale gelsin ve kadın başkan adaylar için dezavantaj oluşturan bu engeller bir bir ortadan kalkabilsin.

II.2.2. Amerikan Politikası’nda Kadınların Karşılaştığı Yapısal Engeller

Kadınlar tüm toplumsal engelleri belli oranda aşmış olsa da, seçim sisteminin gerekliliği olan yapısal engellerin aşılması için daha uzun zaman gerekmektedir, çünkü Amerikan siyaseti kurulduğu günden bugüne hep erkek egemen bir yapıya sahip olan yapısal çarkını kendisine göre kurmuştur. Yapısal engeller olarak, önseçim döneminde başarılı olmak için gerekli parasal bağış toplanmasının zorluğu, yeniden seçime giren erkek Kongre üyelerine karşı aday olunması, siyasette başarılı olmanın gerekliliği olan mesleki eğitim ve tecrübeye sahip olmama, erkek egemen olan parti desteğinin önemi, “kadın karşıtı” seçim bölgelerinin “kadın dostu” seçim bölgelerine oranla çok olması ve kadınların çocuk bakımından sorumlu tutulmalarından dolayı siyasete geç girmeleri sonucu siyasette geç yükselmeleri gösterilmektedir.

Kadın adayların önündeki en büyük yapısal engellerden biri, başkan seçim kampanyalarının başarılı olması için gerekli olan yüksek miktardaki paradır. Adaylar kendi partileri içinde adaylık yarışını kazanmak için ön seçim kampanyası yürütmek zorundadırlar. Önseçimde başarılı olmak için de bir çok eyalette tanıtım kampanyası düzenlemek gerekmektedir ki, bu da paraya dayalı bir başarıdır (Kellerman ve Rhode 289). Para, başarılı bir önseçim kampanyasının ve parti adaylağını elde etmenin en önemli basamağıdır. Elbetteki, sadece para adayların önseçimi kazanmasını sağlamamakta, aynı zamanda bu paranın etkili ve düzenli bir kampanyaya da dönüşmesi önem arz etmektedir. 1970 ve 1980 sonrası, başkan adayını önseçim ile belirlemek, sistemi daha demokratik hale getirmiş olsa da, bu yapı aday belirleme sürecinde adayların başarısından ve konulara hakimiyetinden ziyade paranın önemini artırmıştır. Önemi artan para, eskiden kadınlar açısından erkek adaylara göre daha olumsuz bir engel teşkil etmiştir. Daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi, her iki büyük partiden aday olmayı düşünen fakat önseçim öncesi adaylıktan vazgeçen kadınlar, (örneğin Elizabeth Dole) erkek adaylar kadar geçmiş tecrübeye ve yeteneğe sahip olsalar bile, yeterli miktarda parasal bağış toplayamadıklarından henüz adaylık sürecinde başkanlıktan çekilmişlerdir.

Kadın adayları maddi anlamda destekleyen siyasi hareket komitelerinin olması, (EMILY's List ve WISH List) bu problemi git gide azaltmış ve hatta kadınlara önseçim öncesi avantaj oluşturmuş olsa da, 2000 sonrası seçimlerde tüm adayların topladığı paraların yüzde elliden fazlası bireysel bağışlardan gelmiştir (Dolan "Woman" 121 ve Farrar-Myers 120). Yapılan araştırmalar, 2000 ve sonrasında yapılan eyalet ve kongre seçimlerinde kadınlarında artık erkekler kadar çok para toplayabildiklerini ortaya koymuştur (Farrar-Myers 116). Aynı araştırmalar, her iki partiden aday olan kadınların kendi parti erkeklerine göre para toplamada geri kalmadıklarını ve her iki parti kadını içinde para toplamının kongre ve eyalet seçimleri için engel olmaktan çıktığını göstermektedir (Farrar-Myers 117). Kongredeki kadın senatör ve milletvekillerinin ileriki yıllarda başkanlık için aday olma ihtimalleri olduğu düşünülürse, yakın gelecekte para bulmaktaki başarılarını başkanlık seçimleri için de kullanabilirler.

Yeterli miktarda bağış parasına sahip olmak, parti önseçimlerinde başarılı olmanın tek yeterli şartı değildir. Aynı zamanda iyi bir kampanya yönetme gerekliliği, adayı destekleyecek bir seçmen ağı oluşturmak ve özellikle de ismiyle ünlü kişilerin desteğini kazanmış olmak, partinin adaylığını almakta önemli yapısal etkenlerdir (Farrar-Myers 122). Bu etkenler de, daha çok aday olan kişinin ne kadar süredir siyasette olduğu, ne kadar fazla seçime girdiği ve seçimlerden elde ettiği tecrübeler ile doğru orantılıdır. Bu konuda erkeklerin kadınlara göre geçmişten gelen avantajları bulunmaktadır. Fakat siyasete giren kadın sayısının artması ve uzun süre siyasette kalmaları ile kadınlar da günümüzdeki kampanya yönetmek ve halkın desteğini almaktaki tecrübe eksikliklerini git gide kapatmaktadırlar.

Günümüze kadar seçilen başkanların çoğunun ya senatör ya da eyalet valisi tecrübesinin olması, kadınların da başkan seçilebilmek için bu pozisyonlara gelmeleri ve daha fazla tecrübe edinmelerinin gerekliliğini göstermektedir. Bu pozisyonlara seçilmelerinin önündeki tüm engeller, aynı zamanda kadınların başkanlık için aday olmaları önünde de engel teşkil etmektedir.

Kongre'ye seçilen kadın sayısının 2000 yılından günümüze kadar %13-16 aralığında kalmış olması ve Kongre'deki kadın sayısının çok yavaş artış göstermesinin en büyük nedeni ise, tekrar seçilmek üzere aday olan Kongre üyelerinin (incumbent) ilk defa seçime giren adaylara göre çok daha fazla başarı göstermesidir, çünkü halihazırda Kongre'deki üyelerin çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır ve kadınların başarılı olmaları ancak bu üyelerin bir seçimde aday olmaması ile mümkündür (Lawless ve Fox 25). 1959'dan günümüze kadar yapılan Kongre seçimleri incelendiğinde %90-95 oranında seçimi kazanan kişinin her zaman görevde bulunan ve yeniden seçime girmiş olan Kongre üyesi olduğu gerçeği ile karşılaşırız (Palmer ve Simon 37). Yeniden seçilme konusunda kadın Kongre üyelerinin (% 95.6'ya karşılık % 94.8 yeniden seçilme oranıyla) erkek Kongre üyelerine göre daha başarılı olduğu gözlenmiştir (Palmer ve Simon 127). Kadınlar, kendileri gibi ilk defa seçime giren erkeklere karşı yarıştıkları zaman genel itibarıyla kadın olmalarının çok fazla bir dezavantajını görmemektedirler. Öte yandan, Kongre üyeliklerinin çoğunun eskiden beri aynı pozisyona seçilen erkekler

tarafından tutulması ve siyasette yeni yükselmeye başlayan kadın adayın böyle bir erkek adaya karşı seçime girmek zorunda kalması, kazanma şansını ciddi oranda düşürmektedir (B. Harrison 148). Bundan dolayı da partiler, seçim esnasında Kongre üyesi olarak görev yapan erkeğe karşı aday seçiminde erkekleri kadınlara tercih etmektedirler. Bu da, kadınların siyasette yükselmelerini ve tecrübe kazanmalarını engellemektedir ki, tecrübesizlikleri de başkanlık için aday olmaları önünde bir engeldir. Kongre üyeliği için aday olan erkek ve kadınların, her ikisi de yeni aday ise, her ikisinin de seçilme şansı artık günümüzde eşitlenmiştir. Fakat Kongredeki üyelerin çoğunun tekrar seçime girmeleri ve bunların %85'nin şu an için erkek olması nedeniyle, erkeklerin Kongre'deki çoğunluğunun değişmesi uzun zaman alacaktır. Genel itibariyle her iki yılda bir yapılan Kongre seçimlerinin en fazla % 7'si her iki adayın da ilk defa girdiği seçimlerden oluşmaktadır. Bunların bir kısmında kadın aday olmadığı da düşünüldüğünde kadınların, yakın zamanda Kongre'deki oranlarını artırmaları ve dolayısıyla başkanlık için gerekli siyasi tecrübeyi kazanmalarının son on yıllık rakamlara bakıldığında mümkün olduğu görülmektedir (Carroll 119; Palmer ve Simon 48).

Kongre'ye seçilen üyelerin siyasete girmeden önce sahip oldukları mesleklere bakıldığında, "hukuk" ve "işletme" öne çıkmaktadır. Kongre'deki kadın sayısının az olmasında siyaset öncesi sahip olunan mesleğin de büyük etkisi olduğu belirtilmektedir (Lawless ve Fox 26). Kadınlar Amerika'da 1950'li yıllara kadar hukuk fakültelerine alınmamıştır. 1970 yıllara kadar Harvard Üniversitesi, Hukuk Fakültesi'de dahil kadın kabullerini % 3-4 arasında tutmuş ve İşletme Bölümü'ndeki kadın sayısı da aynı oranlarda seyretmiştir. Kadınlar siyaset için gerekli olarak görülen iş ve hukuk deneyiminden, eğitime getirilen kısıtlamalar nedeniyle uzun yıllar yoksun bırakılmışlardır (Palmer ve Simon 7). Bunun sonucu olarak da, günümüze kadar kadınlar erkeklere nazaran bu açıdan hep dezavantajlı konumda bulunmuşlardır ki, bu durum Kongre'deki az olan kadın sayısı ile doğrulanmaktadır. 1970 ve 1980'li yıllarda Kongre'ye giren kadınların çoğu, bu mesleki tecrübeden yoksun olarak daha uzun ve zor olan parti içinde yükselme yolunu kullanmışlardır. 2002 yılına gelindiğinde ise hukuk ve işletme programlarından mezun olan kadın sayısının erkekler ile eşitlenmiş

olması, artık kadınların da erkekler ile benzer mesleki seçimlerde bulunduğunu göstermektedir ve bu durumun gelecek için bir yapısal engel olmaktan çıktığı söylenebilir (Bose 172; Palmer ve Simon 198).

Bundan sonraki dönemde bu mesleki tecrübenin siyasi tecrübeye dönüşmesi ve Kongre'deki kadın sayısının daha hızlı artış göstermesi için, kadınların siyasette liderlik için var olan isteksizliklerinin arttırılması gerekmektedir. Bunun içinde kadınların parti önderleri tarafından aday olmaları için desteklenmelerinin aday olma isteklerini büyük oranda artırdığı gözlenmiştir (Lawless ve Fox 93). Bu durum da parti yapılarının şimdiye kadar çoğunlukla erkek egemen olması, kadınların karşısına yapısal bir engel olarak çıkmaktadır. Demokrat ve Cumhuriyetçi Parti'lerin kadına bakışlarında daha önceden belirtildiği üzere büyük farklar olması nedeniyle, parti tarafından adaylık için destek alma konusunda her iki parti kadınları arasında büyük farklar vardır (Dolan "Woman" 121). Demokrat Parti kadınlarının parti içi destek görme ve aday olma isteğinin yüksekliği konusunda Cumhuriyetçi kadınlara göre daha avantajlı olduğu söylenebilir. Bu durum hem adaylık sayısı bakımından hem de Kongre'deki kadın sayısı bakımından Demokrat Parti'li kadınların Cumhuriyetçi kadınların iki katı olmasıyla da doğrulanmaktadır (Jost 272). Amerikan seçim sisteminde adaylık için parti onayının alınmasına gerek olmasa da, partinin destek vermesinin partinin adaylığının belirlendiği önseçim sonucunu etkiliyor olması, parti önde gelenlerinin hala aday belirlemede belli bir güce sahip olduğunu göstermektedir (Conroy 134).

Siyasi partilerin, kadınları hem Kongre'ye hem de başkanlığa aday olarak göstermeleri için kadınların parti içinde önceden bir çok görevde bulunmuş olmasının ve parti içerisinde tanınmış olmasının önemi çok büyüktür (Conroy 136). Kadınların ise çocuk bakmak ile yükümlü olmaları, daha önce de belirtildiği gibi siyasete geç girmelerine neden olmaktadır ki, bu da parti içinde yükselmelerini ve tecrübe kazanmalarını geciktirmektedir. Bunun doğal sonucu olarak da daha az kadın, hem Kongre hem valilik seçimleri için partileri tarafından aday olarak seçilmektedirler.

Kadınların aday oldukları seçimlerde başarılı olmaları için seçime girdikleri seçim bölgesinin de önemli olduğu yapılan araştırmalar ile bulunmuştur. 1960'lı yıllardan günümüze birçok siyasetçinin, seçim bölgelerini kendilerini yeniden seçtirecek şekilde değiştirmesini, Kongre seçimlerinde başarılı olmanın farklı bir yolu olarak kullandığı bilinmektedir (Palmer ve Simon 13). Bu yöntem özellikle de görevdeki Kongre üyelerinin seçimlerde koltuklarını korumak için kullandıkları bir yoldur. Aynı yolu kullanan kadınlar da, öncelikle eyaletlerin seçim bölgesi belirleme komitelerine girmiş ve seçim bölgelerini kendilerini seçtirecek şekilde şekillendirdikten sonraki ilk seçimlerde aday olup başarılı olmuşlardır (Palmer ve Simon 16). Barbara Palmer ve Dennis Simon, 2006 yılında yaptıkları bir araştırma ile kadınların seçilebilirliğinin yüksek olduğu “kadın dostu” ve kadın adayların seçilebilirliğinin çok düşük olduğu “kadın karşıtı” seçim bölgelerinin olduğunu ortaya koymuşlardır (201). Kadın dostu seçim bölgelerinin çoğunluğunun şehir içi, çeşitli kültürlere sahip, eğitim ve gelir seviyesi yüksek seçim bölgeleri olduğu belirlenmiştir. Başka bir araştırmada ise “kadın dostu” seçim bölgelerindeki kadın hukukçu sayısının diğerlerine göre önemli oranda fazla olduğu, “kadın karşıtı” olan seçim bölgelerinde ise geleneksel toplum ve siyasi düşüncenin daha yaygın olduğu ortaya çıkmıştır (Oxley ve Fox 115). 2004 seçimlerine göre, kadın karşıtı seçim bölgelerinin hemen hemen hepsinin güney eyaletlerinde olması; bu eyaletlerin Cumhuriyetçi Parti tabanı olmaları, daha muhafazakar olmaları ve yapısal kurum olan kiliselerin siyasette daha etkin olması ile açıklanabilir (Palmer ve Simon 206).

Bu araştırma sonuçları, kadınların öncelikle eyaletlerin seçim bölgesi belirleme komisyonlarında çalışıp kendilerine uygun seçim bölgesi belirleyerek veya direkt kadın dostu olarak bilinen seçim bölgelerinden aday olarak girerek adaylık yarışındaki ve seçimlerdeki başarılarını artıracabileceklerini göstermektedir. 2004 seçim sonuçlarına göre kadın dostu olan seçim bölgelerinin sadece yarısının kadınlar tarafından kazanılmış olması, kadınların bu bölgelerde daha fazla aday olmaları ile daha fazla seçim kazanabileceklerini göstermektedir (Palmer ve Simon 206). Seçim bölgelerinin toplamının yaklaşık % 40'nın aşırı derecede kadın karşıtı olması, kadınların büyük bir toplumsal siyasi engel ile karşı karşıya olduklarını göstermektedir. Kadın dostu seçim

bölgeleri incelendiğinde, bu bölgelerin çoğunluğunun Demokrat Parti'ye daha yakın bölgeler olduğu ve bundan dolayı Demokrat Parti'li kadınların adaylık elde etmede ve seçim kazanmada yüksek başarı elde ettikleri gözlenmiştir. Öte yandan, Cumhuriyetçi Parti'ye oy verenlerin çoğunlukta olduğu seçim bölgelerinde ise Cumhuriyetçi Parti kadınlarının şansı diğer bölgelere göre azalmakta, bu yüzden Cumhuriyetçi Parti kadınlarının kendi seçim bölgelerini kendi avantajlarına kullanmalarının daha zor olduğu görünmektedir. Kadın dostu olan seçim bölgelerinde çoğunluk Demokrat Parti seçmeni olsa da, Cumhuriyetçi kadınların bu bölgelerde “kadın” olmalarından dolayı parti içi önseçimi kazanıp Cumhuriyetçi Parti adaylığını aldıkları, öte yandan Demokrat Parti'ye yakın seçim bölgesi olduğundan dolayı da seçimi “Cumhuriyetçi Parti” adayı oldukları için kaybettikleri gözlenmiştir (Palmer ve Simon 206).

Günümüzde yapısal engellerin bir kısmı kalkmış olsa da, bazılarının etkisi hala devam etmektedir. Kadınlar kendilerine dost olan seçim bölgelerini daha etkili kullanarak bu yapısal sorunların bir kısmını aşabilir ve seçilebilirliklerini artırabilirler. Bu konuda Demokrat Parti kadınlarının Cumhuriyetçi Parti kadınlarına göre daha avantajlı olduğu görülmektedir.

II.2.3. Kadın Cinsiyetine Karşı Önyargı ve Medya

Seçmenler başkan adayları hakkındaki bilgiyi medyadan aldıklarından dolayı, medyanın başkan adaylarının seçmen gözündeki yerini belirlemekte büyük önemi bulunmaktadır. Medya, adayların topluma yansımalarını olumlu veya olumsuz anlamda etkileme gücüne sahiptir.

Medyanın kadın adaylar ile ilgili yaptığı haberlere olan yaklaşımında son yüzyılda çok fazla bir değişim olmamıştır (Palmer ve Şimon 129). Yapılan birçok araştırmaya göre medya, kadına karşı toplumda yer alan tektipleştirmelere dayalı haberler yapmakta ve adayları bu bakış ile değerlendirmektedir (Paletz 136). Özellikle 1980 sonrası, internet, televizyon ..vs gibi haber alma organlarının artması ve çeşitlilik

göstermesi, haberin kısa sürede yayılması ve ulusal medyanın başkanlık seçimlerinde seçmen tercihlerini etkilemekteki gücünün artması, medyanın kadın aday için daha belirgin bir şekilde engel teşkil etmesine neden olmuştur (Bystrom 171).

Şimdiye kadar bahsedilen toplumsal tektipleştirmeler, medyanın da kadın adaylara aynı toplumsal ilkeleri kullanarak yer vermesi, kadın adayların erkek adaylara göre daha farklı şekilde medyada yer almasına neden olmakta ve bu da olumsuz olan toplumsal tektipleştirmelerin pekişmesine yardımcı olmaktadır (Palmer ve Simon 134). Medyanın etkisi ile pekişen olumsuz tektipleştirmeler de, genelde kadın adayların aleyhine işlemektedir.

Medya kadın adayları eşlerinin ve çocuklarının yaptıklarından da sorumlu tutarken aynı göstergeyi erkekler için uygulamamakta, kadın adaylara sordukları soruları erkek adaylara sormamakta, kadın adaylar ile ilgili haberlerde erkeklerden farklı olarak kadının giyimine, evlilik durumuna atıfta bulunmakta ve özellikle başkanlık seçimlerinde adayları daha çok erkeksi ifadelerle gündeme getirmektedirler (Bystrom 171). 2000 ve 2005 yılları arasında yapılan başkanlık seçimleri için basında çıkan haberlerde yapılan kelime taraması sonucu adayları tarif için kullanılan “erkeksiliği” öne çıkaran “sert, güç, kontrol, saldırgan” gibi kelimeler, kadınsılığı öne çıkaran “yumuşak, uyumlu, duyarlı, fedakar” gibi kelimelere göre yaklaşık beş kat daha fazla yer almıştır (Duerst-Lahti 100). Bu araştırma sonuçlarına göre medya başkanlık makamını kullandığı kelimeler ile erkeksileştirmekte ve aynı zamanda toplumda yer edinmiş tektipleştirmeleri pekiştirmektedir.

Kadın adayların erkek adaylara oranla medyada daha az yer alması, yer aldığı zaman ise fikirlerinden ziyade giyimi, kuşamı, ailesi, evliliği gibi konular bağlamında ele alınması ve medyanın kadınları daha çok kadınlara yönelik tektipleştirmeler ile bağdaştırarak gündeme getirmesi, medyanın kadın aday için bir dezavantaj olmasını sağlamıştır (Carlin ve Winfrey 329; Carroll ve Schreiber 135).

Medyanın kadın adayları tarif ederken kullandığı cinsiyete dayalı dilin tek amacı aslında adayın “kadın” olduğunu belirginleştirmektir (Pozner “Cosmetic Coverage”). Erkeklerin giyimlerinin hiç bir önemi yokmuşçasına medyada yer almamasına karşılık, kadınların ise diğer tüm özelliklerinden çok daha önemliymiş gibi sürekli elbiselerinden ve görünümülerinden bahsedilmesi medyanın adaylar arası uyguladığı belirgin önyargı ve taraf tutmayı sergilemektedir (Witt, Paget ve Matthews 183). 1992 yılı senatörlük seçimlerinde *Washington Post* Gazetesi Lynn Yeakel’i “Cesur ve kadınısı elli yaşında bir kadın.....bir milletvekilinin kızı olup başbayana yetecek kadar elbisesi olan.....eskiden anne olan” şeklinde tarif etmiş ve benzer şekilde 1998 yılı eyalet valisi seçimlerinde *Arizona Republic* Gazetesi vali adayı Jane Dee Hull’u “babaanne tavırlı, kırmızı saçlı ve duygusal bir elbise giymiş...” şeklinde tarif etmiştir (Pozner “Cosmetic Coverage”).

Giyimin dışında kadınlar ile ilgili haberlerde “ağlamanın” da öne çıkarıldığı görülmektedir. Bu durum, kadın adayları zayıf ve duygusal olarak göstermektedir ki, bu da kadınların seçilebilirliğini ciddi anlamda etkilemektedir. Örneğin, Temsilciler Meclisi üyesi Pat Schroeder’in tekrar seçime girmeyeceğini açıkladığı basın toplantısındaki on saniyelik gözyaşları medyada çok geniş yer almış ve haftalarca tartışılmıştır (Witt, Paget ve Matthews 205). Pat Schroeder bu durumu değerlendirirken “sanki tamamen kendimden geçmişçesine ağlıyormuşum gibi” haber yapıldı demiş ve “yıllarca yaptığım milletvekilliğimden geriye sadece haber olarak ağlamamı gösterdiler” diye haberlerin ne kadar yanlı olduğundan yakınmıştır (Schroeder 185). Benzer şekilde 2002 yılı valilik seçimlerinde aday olmayacağını açıklayan Jane Swift çalışanlarına duyduğu minnetten ve destekten dolayı teşekkür ettiği yarım saatlik basın toplantısında yirmi saniye kadar ağlamış olmasına rağmen, haber *Boston Globe* Gazetesi tarafından ağlayan fotoğrafıyla birlikte “gözyaşlarıyla dolu basın toplantısı” başlığı altında verilmiştir. Pat Schroeder daha sonraları seçim kampanyası sırasında ağlayan birçok erkek aday veya başkan örneklerine işaret etmiş ve bunların hiçbirinin olumsuz imaj verecek şekilde kadınlar gibi haber yapılmadığını belirtmiştir (Schroeder 186). Medya, erkeklerin ağlamasını “merhametli” şeklinde olumlu yorumlarken, kadınların ağlamasını ise siyaset için “zayıf ve duygusal” olarak yorumlamaktadır.

2000 yılı başkanlık seçimlerinde aday olmayı düşünen Elizabeth Dole diğer erkek aday adaylardan McCain ve Forbes'e göre anketlerde daha önde görünmesine rağmen, hem yer aldığı haber sayısı olarak hem de haber kalitesi olarak medyada çok daha az yer almıştır ve yer aldığı haberlerin çoğunda da ortaya koyduğu fikirlerinden ziyade eşi, giyim tarzı ve renk seçimleri haber yapılmıştır (Bystrom 172). Yapılan bir araştırma Elizabeth Dole'un fikirlerinden daha çok görünüşü, giyimi ve kişisel karakteri ile haber yapıldığını ve bu haberlerinin çoğunun da olumsuz ton içerdiğini göstermiştir (Aday ve Devitt 68). Benzer şekilde, Hillary Clinton'ın 2000 yılındaki Senato seçimlerinde, hakkında "mücadele için uygun olan 8 bedene düştü" şeklinde ifadeler yer almış, kendisinin kıyafetleri, renk seçimleri ve saç modeli hep gündeme getirilmiştir (Pozner "Cosmetic Coverage").

İki kadın adayın birbiriyle yarıştığı seçimlerde bile medyanın kadın adaylara yaklaşımı değişmemektedir. Örneğin, Patty Murray ve Linda Smith arasında geçen 1998 yılı senatörlük seçimlerinde Murray'in giydiği yumuşak pembe renkli elbiselere atıfta bulunulmuş ve çok anne gibi görüldüğü belirtilmiş, aynı haber içerisinde Linda'nın giydiği elbisedeki mavinin tonları ile Murray'in elbisesindeki mavi renklerinin tonları karşılaştırılarak hangisinin daha güçlü olduğu yorumları yapılmıştır ki, tüm bunların kadınların gerçek fikirleri ve tecrübeleri ile hiçbir alakası bulunmamaktadır (alıntı, Bystrom 172).

2004 yıllarına gelindiğinde haber sayısı olarak erkek ve kadın adayların eşit miktarda ele alınması konusunda ilerleme sağlanmış olsa da, kadınların medya tarafından gündeme getirilme şekilleri, toplumsal tektipleştirmelerin kullanılması ve kadınsı özelliklerinin öne çıkarılması açısından kadınlar hala erkeklere göre dezavantajlı konumda bulunmaktadır (Dolan "Women" 119).

Popüler kültürün parçası olan sinema filmleri ve TV dizileri incelendiğinde, başkanlık makamı rolünün hep erkeksi özelliklerinin öne çıkarıldığı ve çoğunlukla erkek başoyuncular tarafından oynandığı ortaya çıkmaktadır (Heldman 32). Günümüze

kadar sadece 3 sinema filminde kadınlar başkan rolünü oynamışlardır ki, bu üç film de düşük bütçeli, genel gösterime girmemiş filmlerdir. Son dönemde yapılan başkanlık ile ilgili filmlerden 1996 yılında yapılan *Independence* filminde oynayan Bill Pullman, uçak kullanıp dünyayı kurtaran savaşçı başkan imajı ile ve 1997 yılında yapılan *Air Force One* filmindeki Harrison Ford, teröristler ile savaşan başkan imajı ile başkanlık rolünün “erkeksi” özelliklerini öne çıkarmışlardır. 2005 ve 2006 yıllarında yapılan *West Wing* ve *Commander in Chief* adlı Tv dizilerinde ilk defa kadın başkanlar yer almışlardır. *West Wing* dizisinde daha gerçeğe yakın bir başkan imajı çizilmiş olsa da, *Commander in Chief* dizisinde kadın başkanın kadınsılığı nesnelleştirilerek öne çıkartılmış ve aile hayatına gereğinden fazla yer verilmek suretiyle dizideki rolünde başkanın kadın olması, başkanlığının önüne geçirilmiştir (Heldman 35). Öte yandan 2004 yılında yapılan *Manchurian Candidate* filminde Meryl Streep, oğlunu başkan seçtirip başkanlık makamını ele geçirmeyi düşünen kadın rolü ile, kadınların başkanlık makamını asla normal yollardan ele geçiremeyeceği düşüncesine sanki vurgu yapmaktadır (Heldman 32).

Günümüze gelindiğinde yukarıda ifade edilen medyanın olumsuz yaklaşımı azalmış olsa da, medya hala kadın ve erkeği cinsiyet anlamından farklı ele alıp gündeme getirdikleri konuları cinsiyetlerine göre öne çıkarmaktadır. Örneğin, erkek adayları erkeksi olarak ifade edilen ekonomi, savunma ve uluslararası ilişkiler ile ilgili konularda daha çok gündeme getirirken, kadın adayları ise daha çok kadınsı olarak ifade edilen sosyal konularda gündeme getirmektedirler. Bu durum da, seçim yılındaki seçmenlerin önem verdikleri konuların sıralamasına göre kadınların aleyhine işleyebileceği gibi lehine de işleyebilmektedir. Fakat son on yıllık dönemde yapılan seçimlerde en önemli konular ekonomi, savaş ve Amerika’nın dünyadaki yeri olduğundan dolayı, erkekler medya tarafından bu konulara ilişkin daha çok gündeme getirilmiş ve kadın adayların fikirlerine medya tarafından yer verilmeyerek önemsenmemiş ve seçmenin bilgilendirilmesine engel olunmuştur.

Medya, toplumda varolan tektipleştirmeleri yaptığı haberler ile veya kadın adayları ele alış biçimi ile pekiştirmekte ve bu da medyanın kadın ve erkek adayların yarıştığı seçimlerde erkek adaylara yönelik avantaj sağlanmasına neden olmaktadır. Erkek adayları tarif ederken seçilebilirliği artıran “erkeksiliği” çağrıştıran kelimelerin kullanılması, kadın adayları tarif ederken seçilebilirliği azaltan kadınsılığı çağrıştıran kelimelerin kullanılması ve adaylara karşı toplumsal tektipleştirmeler kullanılarak yorumlarda bulunması, medyanın seçimleri etkilemekteki gücünü hala kadına karşı kullandığını göstermektedir.

John Hopkins Üniversitesi’nde siyaset iletişimi uzmanı olan Erika Falk, “kadınlar medyada çıkan haberleri okudukça belki de kendilerinin kazanma şansının çok düşük olduğunu düşünmekte ve bundan dolayı da aday olmada isteksiz davranmaktadırlar” şeklinde yorumda bulunarak, medyanın kadınları ele alış biçimiyle kadınların yükselmesinde ve yapısal engel olarak belirtilen aday olmadaki isteksizliklerinde önemli bir rol oynadığına işaret etmiştir (alıntı, Jost 278).

III. GÜNÜMÜZ AMERİKAN POLİTİKASI'NDA KADININ YERİ

III. 1. Sarah Palin'in Durumunun İncelenmesi

Sarah Palin 2008 başkanlık seçimlerinde Cumhuriyetçi Parti'nin başkan yardımcısı adayı olarak yer almış ve bu kendisine başkanlık yarışında Cumhuriyetçi Parti tarafından oy pusulasına konulan ilk kadın aday ünvanını kazandırmıştır.

Sarah Palin, 1982 yılında başladığı üniversite öğrenimini beş yıl sonra gazetecilik diploması olarak bitirmiş ve üniversitenin ilk yıllarında Cumhuriyetçi Parti'ye kayıt olmuştur. Kısa bir süre değişik televizyon ve gazetelerde çalıştıktan sonra, 1992 yılında siyasete Alaska eyaleti Wasilla şehri meclisine üye seçilerek girmiştir. 1996 yılında Wasilla şehrinin belediye başkanlığını kazanmış ve 2002 yılına kadar bu görevini sürdürmüştür. 2003 yılında Alaska eyaleti petrol ve doğal gaz komisyonu başkanı olmuştur. 2006 yılında Alaska valiliği için Cumhuriyetçi Parti'den adaylığını koymuş ve görevde bulunan Cumhuriyetçi vali Frank Murkowski'yi parti ön seçimlerinde yenmeyi başarmıştır. Aynı şekilde valilik genel seçimlerinde daha önce valilik yapmış olan Demokrat Parti adayını da yenerek, Alaska'nın ilk kadın valisi ünvanını almıştır. Görüldüğü üzere Sarah Palin, hem parti içerisinde önemli görevlerde bulunmuş hem de başkanlık için en çok adayın seçildiği eyalet görevinde bulunmuştur ki, liderlik ve siyasi tecrübesi olduğundan dolayı başkan olarak seçilebilirliği yüksek bir kadın adaydır. Sarah Palin tüm bu özelliklerine rağmen, aday gösterilmeden önce ulusal çapta tanınan biri değildi ve yapılan anket sonuçları da bu yargıyı doğrulamaktadır. Sarah Palin ismi başkan yardımcılığı için ilk açıklandığında, (29 Ağustos 2008) yapılan ilk Gallup Anketine göre halkın % 71'i kendisini tanımadığını belirtmiştir (Newport "Palin Unkown").

Sarah Palin 2008 seçimleri için başkan adayı John McCain tarafından Cumhuriyetçi Parti'nin başkan yardımcısı adayı olarak seçilmiştir. Katha Pollitt'e göre Palin, başkan adayı olan McCain'e göre daha muhafazakar görüşlere sahip olup Cumhuriyetçi Parti'nin tabanına hitap etmesi ve kadın oylarını almada daha etkili

olabileceği düşüncesiyle başkan yardımcısı olarak aday gösterilmiştir (10). Sarah Palin'in seçim kampanyasına olan etkisini ölçmek için yapılan bir araştırma, seçim kampanyası boyunca yapılan değişik anket sonuçlarını analiz ederek kadın oylarını çekmekte başarısız olduğu fakat muhafazakar tabanın oylarını çekmekte başarılı olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır (Brox ve Cassels 360). Sarah Palin'i olumlu bulan kadın oranı olumsuz bulanlara göre (net olumluluk oranı) %18 iken, CBS televizyonunda Katie Couric ile yaptığı mülakat sonrası oluşan “başkan olmak için yeterli bilgisi yok” imajından sonra bu oran %1'in altına düşmüştür (Brox ve Cassels 353). Sarah Palin'den uzaklaşan kadın oyların çoğunun Barack Hussein Obama'ya gittiği aynı dönemde Obama üzerine yapılan anketlerde Obama'yı olumlu bulan kadın oranının olumsuz bulana göre net %7 artış gözlenmesi ile ifade edilmektedir (Brox ve Cassels 354). Aynı araştırma sonuçlarına göre kendini muhafazakar olarak tanımlayan seçmenler, Sarah Palin'i % 64 'lük net olumluluk oranıyla onayladıklarını belirtmişlerdir ki, bu yüksek oran Sarah Palin'in Cumhuriyetçi Parti tabanı tarafından sevildiğini göstermektedir (Brox ve Cassels 356).

Sarah Palin'in aşırı muhafazakar görüşleri, Cumhuriyetçi Parti tabanında olumlu karşılanmış ve seçim kampanyasına belli oranda heyecan getirmiştir. Eylül sonuna gelindiğinde yapılan bir araştırmaya göre, Cumhuriyetçi Parti seçmeninin % 60'ı seçim için umutlu olduklarını belirtmişlerdir ki, bu oran Palin'in adaylık için seçilmesi öncesinde % 40'larda bulunmaktaydı (Newport “Republican's Enthusiasm”). Cumhuriyetçi Parti tabanı kadın adaylara karşı olumsuz olmasına rağmen Sarah Palin'in bu olumsuzluğu aşmasındaki en büyük neden, muhafazakar değerlerin tümünü en uç biçimde kendinde toplamış olmasında yatmaktadır ki; bu özellikler çok çocuklu olması (beş tane), hiç bir zaman doğum kontrol yöntemi kullanmamış olması, son çocuğunun Down sendromlu olduğunu bildiği halde doğurmuş olması, kendisini “İncil'e bütünüyle inanan Hristiyan” olarak tanımlaması, oğlunun Irak Savaşı'na katılmış olması ve Irak Savaşı'nı kadın olmasına rağmen destekliyor olması şeklinde sıralanabilir. Tüm bu özellikler muhafazakar seçmen tarafından olumlu karşılanırsa da, merkez sol ve liberal kadın seçmen tarafından olumsuz karşılanmıştır.

Palin'in kadın olarak medya tarafından ele alınış biçimi incelendiğinde, medya etkisinin anlatıldığı bölümdeki önyargıların Sarah Palin için uygulandığını görmek mümkündür (Carlin ve Winfrey 339). Sarah Palin'in medyada ele alınış biçimiyle, kendisi hakkında seçmenin varolan olumlu düşüncesinin olumsuzla dönüşmesinde doğrudan bir bağ görmek mümkündür. Öte yandan, büyük bir partiden kadın başkan yardımcısı adayı olması ve özellikle de Cumhuriyetçi Parti'nin başkanlık seçimlerinde aday gösterdiği ilk kadın olması nedeniyle de medya tarafından normalden daha fazla gündemde tutulmuştur. Medyada yeterli miktarda yer almasına rağmen yine de yeralış biçimi ve içerik olarak birçok önyargı ve tektipleştirmelere maruz kalmıştır (Carlin ve Winfrey 330).

Medya, güzelliğinden dolayı Palini aşırı derecede cinsel nesnelleştirmeye tabi tutmuştur (Carlin ve Winfrey 330) ve güzellik kraliçesi olduğu defalarca gündeme getirilmiştir (Goldstein ve Shear A1). *Berkeley Daily Planet* Gazetesi'nin başyazısında "tecrübesiz bir eski güzellik kraliçesinin seçilmiş olması... Amerikan başkanlık seçimi, güzellik yarışmasından çok daha fazla mana ifade etmelidir" şeklinde ifadeler kullanılarak, Sarah Palin'in güzelliği olumsuz anlamda yorumlanmıştır (O'Malley "Sarah Palin"). *New York Times* Gazetesi Sarah Palin'i defalarca "Barbie" şeklinde nitelendirmiştir ve başka önemli bir gazetede çıkan haber başlığında Sarah Palin'den "babe" şeklinde bahsedilmiştir ki, tüm bunlar medyanın Sarah Palin'i nasıl basitleştirdiğini ve cinsel metaya dönüştürdüğünü göstermektedir (Carlin ve Winfrey 330 ve Pollitt 10). *Reuters Ajansı*'nın çektiği, Sarah Palin'in bacakları ve yüksek topuklarının görüntülediği bir fotoğrafta, başka bir genç erkeğin başının bacakları arasına gelecek şekilde görüntülenerek fotoğrafın medyaya sunulmuş olması, medyanın Sarah Palin'in güzelliğini cinsel nesneye çevirme konusunda aşırıya kaçtığını göstermiştir. Görüldüğü üzere, genç, güzel ve bakımlı olmak her ne kadar her kadından bekleniyor olsa da, bunu yerine getiren siyasetteki kadın için medyanın olayı ele alış biçimiyle aşırı olumsuz hale dönüşmektedir. İşin ilginç ise bu haberleri yapanların bir kısmının bayan gazeteciler olmasıdır (Carlin ve Winfrey 331).

Öte yandan bazı medya yazarları, Sarah Palin'in güzelliğine olumlu yaklaşıyor görünerek onu tamamen cinsel bir nesneye çevirmişlerdir. Örneğin *CNBC*'den Donny Deutsch'ün, "erkekler seksi kadın ister. Kadınlar seksi kadını idealize eder....Kadınlar Sarah gibi olmak ister, erkekler de onunla birlikte olmayı ister" şeklinde yaptığı yorum ile Sarah Palin'i okuyucularına siyasi bir birey olmak yerine bir cinsel nesne olarak sunmuştur (Carlin ve Winfrey 331). *Washington Post* Gazetesi'nde Sarah Palin'in moda anlayışı üzerine bir makale yayınlanmış ve "Palin güçlü görünmek için değil güzel görünmek için giyiniyor" şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir ki (Givhan M1), Demokrat Parti başkan yardımcısı aday Joe Biden bu tip yorumların hiçbirine maruz kalmamış ve daha çok yapmış olduğu açıklamalar ve fikirleri ile gündeme gelmiştir.

Sarah Palin'in beş çocuk annesi olması ve en küçük çocuğunun dört aylık olup down sendromlu olması da medyada çok geniş yer bulmuştur. Böyle bir aileye sahip olup aynı zamanda eyalet valiliğini başarıyla yürütüyor olmasına rağmen, bir gazete yazısında "sizce Sarah Palin down sendromlu bir bebek ve beş çocuk annesi olarak başkan yardımcısı olduğunda, ailesine yeterince vakit ayırabilecek mi?" sorusunun sorulması kadınların hala aileye bakmakla yükümlü olarak görüldüklerini ortaya koymaktadır (Bozel). Muhafazakar kadın yazarlardan Anne Faircloth bile "küçük bir eyaletin valisi olup aile bakmak ile başkan yardımcısı olup aile bakmak aynı şey değildir" diyerek Sarah Palin'in anneliği üzerinden hakkında olumsuz bir imaj ortaya koymaktadır (Carlin ve Winfrey 331).

Medyanın Sarah Palin'i ele alış biçimi, daha önceki bölümlerde bahsedilen kadın başkan seçilmesinin önündeki toplumsal ve medya engellerinin hala Amerikan toplumunda ve medyasında var olduğunu göstermektedir.

Sarah Palin'in Charles Gibson ve Katie Couric ile yapmış olduğu televizyon röportajlarında sorulan sorulara verdiği yanlış cevaplar kendisinin kişisel hatası olup bu kişisel hatalar toplum gözündeki yerini olumludan olumsuza çevirmiştir (Carlin ve Winfrey 336). Bu noktadan sonra ise güzelliği kendisi için dezavantaj oluşturmuş, çünkü güzelliği ile bilgisizliği toplumsal tektipleştirme ile örtüşmüştür. Medya'da

yeterli derecede bilgili olmadığı ile ilgili birçok yorum çıkmış ve uzun yıllar senatörlük görevinde bulunan diğer başkan yardımcısı adayı olan Joe Biden ile karşılaştırılıp güzelliği ile birlikte tecrübesizliği ve bilgisizliği de ön plana çıkarılmıştır (Pollitt 10).

15 Eylül 2008 tarihinde yapılan bir araştırmaya göre Palin'in medya tarafından ele alınışını olumsuz bulanların sayısı % 33 iken, aynı sayı Demokrat Parti başkan yardımcısı adayı için % 11 de kalmıştır (Saad "Republican Cry"). Adaylığı ilk açıklandığında yapılan ankete göre Palin'e olumlu bakanların oranı % 22 iken (olumsuz bakanlar % 7), yaklaşık bir ay sonra Eylül ortasında Palin'e olan olumlu bakış % 53'e çıkmıştır (olumsuz bakış % 23) (Newport "Republicans' Enthusiasm"). Seçimler sonrası Kasım ayı ortasında Palin'e olan olumsuz bakış olumlu bakışı geçmiş ve % 49'a yükselmiştir (olumlu bakış oranı % 42) (J. Jones "Palin's Favorable"). Yapılan araştırmalar bunun altında yatan en önemli nedenlerin biri olarak medyanın Sarah Palin'in bikinili fotoğraflarını gündeme getirmesi, 150 bin dolarlık yeni elbiseler alınarak imaj değişikliğine gidildiğinin haber yapılması, güzellik kraliçesi seçilmiş olmasının ve güzelliğinin sürekli gündemde tutulması ile Sarah Palin'in cinsel anlamda nesnelleştirilmesi olduğunu ortaya koymuştur (Heflick ve Goldenberg 600). *The Huffington Post* adlı Gazete'ye göre Sarah Palin'in saçına ve giydiği elbiselere önem vermesi ve bunları sürekli değiştirmesi, kameralara göz kırpması ve *Vogue* dergisine poz vermesi medyada sürekli bu açıdan gündemde tutulmasına neden olmuş (Dunn "She's too sexy") ve *Daily Star* adlı Gazete'de "dışarı fırlayan göğüs çatalı ve seksi olan iş elbiseleri ile patlayacak bir oyuncak bebek" şeklinde tarif edilmesi (Weathley), gösteriyor ki, Sarah Palin medyada çoğunlukla görünümüyle haber yapılmıştır. Toplum, medya'nın Sarah Palin'i yansıttığı cinsel nesnelleştirme sonucu Palin'i "çekici" bir kadın olarak görmeye başlamış ve bunun karşılığında da onu başkan yardımcısı olmak için "yeteneksiz ve bilgisiz" olarak algılamıştır. Bu algılama daha önce de bahsedilen kadın adayların önündeki en büyük engellerden biridir ve Sarah Palin toplumsal tektipleştirmeler ve nesnelleştirmeler sonucu bunun etkisini olumsuz manada görmüştür. 2009 yılında yapılan bir araştırma bu kuramı kanıtlar niteliktedir. Sarah Palin'i cinsel nesneye dönüştüren haberlerin seçmen üzerindeki etkisini araştıran 2009 yılında yapılan bu araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çoğu Sarah Palin'i

güzelliğiyle tarif ederken kendisini başkan yardımcılığı görevi için yeterli görmediklerini söylemişlerdir ki, araştırma “görünüşü” ile tarif edenler ile “yeterli görmeyenler” arasında doğrudan bağlantı olduğunu ortaya koymuştur (Heflick ve Goldenberg 600). Bu araştırma bir çok gazete de yer almış ve *Miller McCune* adlı gazetede “Sarah Palin’in çekiciliği olumsuz etkiliyor” (Jacobs “Sex Appeal”), *The Huffington Post* Gazetesi’nde “Sarah Palin görev için çok seksi” (Dunn “She’s too sexy”), *Los Angeles Times* Gazetesi’nde “Seksi Sarah Palin 2012 seçimleri için şatafatını azaltmalı” (Malcolm “New Study”) ve *Jezebel* adlı ünlü kadın dergisinde ise “Hangisi önce başladı: Nesnelleştirilmesi mi yoksa yeterli görülmemesi mi?” (“Which came first”) başlıkları ile sunulmuştur.

2008 başkanlık seçimleri sonrası Sarah Palin, Alaska eyalet valiliğinden istifa etmiş ve bir sonraki başkanlık seçimi için çalışmalarına başlamıştır. Şubat 2010 yılında yapılan bir ankete göre Palin’e olan olumsuz bakış % 55’e çıkmış ve Amerika genelinde başkanlığa % 71 oranıyla uygun görülmemiştir (Langer “Poll”). Aynı zaman diliminde yapılan başka bir araştırmaya göre de, Palin 2012 başkanlık seçimlerinde Cumhuriyetçi Parti aday adayı olarak en çok ikinci oyu alan kişi olmuştur. Kendisi “eğer ülkem için doğru olan aday olmam ise, aday olurum” diyerek adaylık için niyetli olduğunu belirtmiştir (alıntı, Chandrashekhar 1). 2008 seçimlerinde erkeksi konular tabir edilen güvenlik, ekonomi ve uluslararası ilişkiler ile ilgili bilgisizliğinden dolayı medya tarafından aşırı derecede eleştirilen Sarah Palin, 2012 seçimleri için danışmanları tarafından günlük olarak bu konularda email yoluyla bilgilendirildiğini belirtmiştir ki, bu da kendisinin başarılı olma ihtimalini artıracaktır (Chandrashekhar 1).

Siyaset yazarı Marc Arbinder, Sarah Palin’ın son dönemdeki halka açık konuşmalarını dinledikten sonra Sarah Palin’in 2012 başkanlık seçimleri için olan şansı konusundaki görüşünü olumlu yönde değiştirdiğini belirtmiştir (alıntı, Chandrashekhar 1). Öte yandan Cumhuriyetçi Parti strateji uzmanlarından John Feehery, Sarah Palin 2012 yılında aday olmayacağını düşünmekte ve son dönem yapmakta olduğu konuşmaların asıl amacının para kazanmak olduğunu iddia etmektedir (alıntı, Chandrashekhar 1). Richard Carter “Sarah Palin’in hakkında açılan davalardan dolayı

beşyüzbin dolarlık bir tazminatla karşı karşıya olduğunu ve beş çocuk annesi olarak bir çok sorumluluğunun da olduğu düşünüldüğünde, şu an konuşma başına 60 bin dolar alıyor olması ile finansal anlamda rahatlamış olduğunu” belirtmektedir (Carter 10). Buna rağmen Richard Carter, Sarah Palin’in heyecanlı konuşmaları ve aşırı muhafazakar görüşleri ile Cumhuriyetçi Parti’nin tabanına çok iyi hitap ettiğini ve bundan dolayı da 2012 seçimleri için en iyi aday olduğunu belirtmektedir (Carter 10). Nitekim, Sarah Palin 5 Şubat 2010 yılında yaptığı bir konuşmada başkan Barack Hussein Obama’yı kastederek “savaşı kazanmak için hukuk profesörü değil, Başkomutan olmak gerekir” şeklinde eleştiride bulunmuş ve kendisinin Obama’dan daha savaşçı olduğuna vurguda bulunmuştur. 2008 seçimlerinde öne çıkan kadınsı imajını sert ve savaşçı imaj ile değiştirerek bir kadın olarak seçilebilirliğini artırmaya çalıştığı söylenebilir.

Sarah Palin, 2008 seçimlerinden günümüze bir önceki bölümde bahsettiğimiz birçok toplumsal nesnelleştirme ve tektipleştirmeye maruz kalmasına rağmen, siyasette kalmayı başarabilmiş ve hatta tüm bu engellere rağmen iki yıl öncesine göre çok daha iyi bir konuma gelebilmiştir. Ulusal çapta üne sahip olması, Cumhuriyetçi seçmen tarafından seviliyor olması, iyi bir konuşmacı olması, savaşçı ve lider bir görüntü çizmeye çalışması, işletme bilgisine ve eyalet valisi tecrübesine sahip olması, eksik olduğu ekonomi ve uluslararası konularda bilgi birikimini artırması Sarah Palin’i bir sonraki seçimlerde ve hatta sonrasında Cumhuriyetçi Parti’yi başkanlık seçimlerinde temsil edecek kadın aday yapabilir. Sarah Palin’in taşıdığı veya bilgi eksiklerini gidermesiyle birlikte taşıyacağı tüm özelliklere bakıldığında, kadınların başkan olmamasının nedeni olan engellerin bir çoğunun Palin için engel olmaktan çıktığı görülmektedir. Bu da Sarah Palin’in aday olduğu taktirde kazanma ihtimalinin yüksekliğini göstermektedir.

Sarah Palin’in muhafazakar ve kadın adayların pek desteklenmediği Cumhuriyetçi Parti’de başkanlık için aday olarak önde görünüyor olması bile, muhafazakar seçimde daha şimdiden kadın siyasetçiye olan bakıştaki yaşanan değişimi göstermektedir. Kadınların siyasette yer almasına çok olumlu bakmayan

Cumhuriyetçi Parti tabanına karşı bu başarıyı kazanan Sarah Palin, genelde kadınların desteklediği kürtaja karşı olduğunu açıkça söyleyerek kendisini olduğundan daha fazla liberal görünmesine yol açacak tektipleştirmeyi bir anlamda kırmış ve bu durum kendisine Cumhuriyetçi Parti içinde değer kazandırmıştır. Bu durumda Sarah Palin, kadınların Cumhuriyetçi Parti içinde de başarılı olup yükselmelerinin yolunu açmıştır diyebiliriz. Eğer Sarah Palin Cumhuriyetçi Parti'nin başkan adaylığını kazanıp başkan seçilemeyecek olsa bile bu iki büyük partiden birinin kadın başkan adayı göstermiş olması açısından ve daha önemlisi bu adayın muhafazakar olan Cumhuriyetçi Parti'den çıkmasının etkisi büyük olacaktır. Bu hem toplumdaki psikolojik bir duvarı ortadan kaldırmış olacak ve aynı zamanda Cumhuriyetçi Parti içindeki kadın siyasetçilere olan bakışın değişimini sağlayacaktır. Bu değişim daha çok kadının parti içinde yükselmesini de beraberinde getirecektir. Bunun toplumsal etkisi ise muhafazakar olup Cumhuriyetçi Parti'ye yakın olan fakat bu parti içinde yükselmenin zor olduğunu düşünüp siyasete girmekten çekinen muhafazakar Amerika'lı kadının, Sarah Palin örneğinden yola çıkarak kendini daha güçlü hissedip siyasette daha fazla yer almayı istemesine yol açması olacaktır. Bunun sonucu olarakta toplumun neredeyse dörte birini oluşturan muhafazakar kadın seçmen kendini temsil eden adaylara daha rahat ulaşabilmiş olacak, toplumsal güçte kendisinin söz hakkı olacak ve kendi düşüncesini toplumsal yapıya ve kültürüne katma yetisine sahip olacaktır. Bu değişim aynı zamanda bugüne kadar toplumdaki yeri evi olarak tanımlanan muhafazakar kadının kamusal alanda daha çok yer almasıyla kendisini de değiştirmesine yol açıp, çok daha büyük bir kültürel değişimin bir başlangıcı olacaktır.

III. 2. Hillary Clinton'ın Durumunun İncelenmesi

Hillary Clinton 2000 seçimlerinde New York eyaleti senatörü seçilerek, bu eyaletten seçilen ilk kadın senatör ve senatör olarak seçilen ilk eski başkan eşi ünvanlarını almıştır. Bundan da önemlisi Hillary Clinton şimdiye kadar iki büyük parti içinde başkanlık önseçiminde başkan adaylığına en çok yaklaşan kadın ünvanını almıştır. Hillary bundan sonra başkanlık için yarışacak kadınların işini büyük oranda kolaylaştırmıştır. Clare Giesen “Hillary başkanlık için yarışıyor ve başarılı olması durumunda insanların gözünü açacak ve kadınların da başkan olabileceği inancını yerleştirecektir. Kazansa da, kaybetse de çok başarılı ve profesyonel bir seçim kampanyası yönetmiştir” yorumunda bulunarak benzer bir gerçeği ifade etmiştir (alıntı, Jost 282). Hillary Clinton televizyon kanalı *MSNBC* için verdiği röportajda, seçilmesinin önemini “seçilmem, ülkemde ve dünyada denizler kadar büyük değişikliklere neden olacaktır” şeklinde yorumlamıştır (alıntı, Jost 272).

Hillary Clinton, kadınlar için bir sanat okulu olan ünlü Wellesley College'dan Siyaset Bilimi diploması ile mezun olmuş ve sonrasında Yale Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazanmıştır. Hukuk fakültesi mezunu olması ve belli bir dönem avukatlık yapmış olması nedeniyle, şimdiye kadar başkan seçilenlerin çoğunluğunun hukuk mesleğinden geldiği düşünüldüğünde, birçok kadın için engel olan siyaset öncesi mesleğin Hillary Clinton için engel teşkil etmediği söylenebilir.

Hillary Clinton, 2001 yılında senatör olana kadar hiçbir siyasi pozisyona seçilerek gelmemiştir. Her ne kadar bu durum kendisi için tecrübe eksikliği gibi görünüyorsa da, eşi Bill Clinton dolayısıyla sürekli siyaset içerisinde yer almıştır. Bill Clinton Arkansas eyalet valisi olduğu 1983-1992 yıllar arasında, Hillary Clinton bir çok sosyal konuda eyalet yönetiminde aktif görev almış ve tecrübesini arttırmıştır (Rosenfeld ve Yglesias 18). 1992 ve 2000 yılları arasında başkanlık yapan eşinin yanında o güne kadar en aktif başkan eşi olarak yer almış ve bir çok siyasi konuda eşine yardımcı olmuştur. Hatta Bill Clinton tarafından bazı özel konularda devlet adına görevlendirilmiştir. Örneğin, Kosova Savaşı sırasında barışın sağlanmasında önemli

rolü olmuştur. Ayrıca Hillary Clinton, Bill Clinton'ın başkanlığı önerilen sağlık reformunun da yaratıcısıdır (Rosenfeld ve Yglesias 20).

Başkan eşi olarak katıldığı tüm devlet işleri Hillary'nin hem uluslararası konularda hem de yasama konularında tecrübe kazanmasına neden olmuştur. Aynı zamanda Hillary'nin, tüm seçim kampanyalarında eşinin yanında olması ve eşinin en büyük yardımcısı olması kendisinin de seçim kampanyası yönetmekte tecrübe kazanmasına olanak sağlamıştır. Tüm bu deneyimleri kendisini başkanlık yarışına hazırlamış olup, adaylığını açıkladığında en yakın diğer adaya göre %10 daha önde görünmekteydi (Jost 267).

Öte yandan, Hillary Clinton'ın başkan eşi olarak yoğun bir şekilde devlet işlerine katılıyor olması o dönemde ve sonrasında eleştiri konusu olmuştur (Sperling 9). Daha önce de belirtildiği gibi Demokrat kadınlar olduklarından daha fazla liberal olarak algılanmakta ve bu da kendilerini merkezden uzaklaştırıp daha sola yaklaştırmaktadır. Hillary Clinton, kadın olduğu için her zaman olduğundan daha liberal görünmüştür ki, yukarıda belirtilen tektipleştirme tespitine uymaktadır. Hillary Clinton'ın aşırı liberal olarak bilinmesi (Mayıs 2005 yılında yapılan bir ankete göre katılanların %54'ü liberal, %30'u ise merkeze yakın olarak nitelendirmiştir), kendisinin merkez ve merkez sağ seçmenleri tarafından olumsuz algılanmasına neden olmuştur. Bu durum kendisine 2008 seçimlerinde zarar vermiştir, halen de zarar vermektedir (Rosenfeld ve Yglesias 19).

Kadın seçmenler genel olarak Hillary Clinton'ı, siyasi olarak erkek seçmenlere oranla daha olumlu algılamışlardır. Bunun ardında Hillary'nin kadın olması nedeniyle sosyal ve kadınlara yönelik konularda kadınlara daha yakın ve inandırıcı gelmesi yatmaktadır. Demokrat Parti önseçimlerinde kadınların çoğu oyunu Hillary'den yana kullanmıştır (Jost 272). Fakat siyahi kadınlar için ırk, cinsiyetin önüne geçmiş olup çoğunluğu Barack Hussein Obama'ya oy vermiştir (Jost 273). Önseçim döneminde yapılan bir ankete göre, siyahi kadınların % 66'si Barack H. Obama'yı desteklediğini belirtirken, buna karşılık beyaz kadınların da % 60'ı Hillary Clinton'ı desteklediğini belirtmiştir (Newport ve Saad "Black Men"). Hillary'nin yapılan anketlerdeki olumlu

algılanma oranları, 1992’den günümüze kadar anketler ile ölçülmektedir. İçinde bulunduğu dönemin özelliklerine göre olumlu algılanması % 60’lara çıkmış (1992-1994 yılları arası), sonrasında % 45-50’lere düşmüştür (J. Jones “Hillary Clinton”). Eşinin kendisini aldattığının ortaya çıkmasının sonucu sergilediği tavır ve duruş, toplum tarafından genel anlamda olumlu karşılanmış ve olumlu algılanma oranları 1998 yılında % 70’e kadar çıkmıştır (J. Jones “Hillary Clinton”). Senatör seçildikten sonraki dönemde olumlu algılanma oranı her zaman olumsuz algılanmanın üstünde olmuş ve 2008 seçimleri için aday olduğu dönem sonrası olumlu algılanma oranı % 55 ve % 60’lara kadar yükselmiştir (J. Jones “Hillary Clinton”). Aralık 2009 yılı anketlerine göre, Sarah Palin (% 44) ile karşılaştırıldığında Hillary Clinton’ın Amerika genelindeki olumlu algılanma oranı (% 65) daha yüksektir (J. Jones “Hillary” ve J. Jones “Palin”). Ayrıca, 2010 yılı ocak ayında yapılan bir ankette göre Hillary Clinton en çok hayran olunan kadın seçilmiştir (J. Jones “Clinton Edges”).

Hillary Clinton’ın medya tarafından ele alınışı, Sarah Palin ile karşılaştırıldığında çok farklıdır. Hillary Clinton’ın daha yaşlı olması, çekiciliğini öne çıkarmaması ve sadece bir yetişkin çocuğunun olması sonucu medya tarafından aşırı derecede cinsel nesne olarak haber konusu yapılamamıştır. Fakat buna rağmen kadın olmanın dezavantajını, medya tarafından lanse edilmiş biçimi ile görmüştür. Örneğin, *Oklahoman* adlı gazetede çıkan bir yorum yazısında “büyük kalçalı vücudunu örtmek için sık sık siyah pantolon giymek....” şeklinde bir ifade ile bir kadın olarak sık sık pantolon giymesi eleştirilmiş ve aynı zamanda vücut yapısı alay konusu edilmiştir ki, böyle bir yorum hiçbir erkek politikacı için yapılmamıştır (Heimer). Ayrıca *Washington Post*’ta çıkan bir yazı da kadın gazeteci olan Robin Given, Hillary’nin “normal giyiminin aksine göğüs çatalını gösterir bir elbise giydiğini ve bununla şimdiye kadar öne çıkarmadığı çekiciliğini öne çıkardığını” yazmıştır ki, bu yazı birçok gazetede alıntı yapılarak yayınlanmıştır (Carlin ve Winfrey 332). *New York Times* Gazetesi’nde çıkan bir haber, kızartılmış tavuk satan KFC kutusu üzerine Hillary Clinton için yazılmış , “Hillary yemek menüsü: iki büyük but, iki küçük göğüs, ve birkaç sol kanat” şeklindeki yazıyla alaya/dalgaya alan bir pankarata yer vermiştir (Fortini “The Feminist”). Pankartta Hillary’nin vücudu ile tavuk benzetmesi kullanılarak alay edilmiş aynı

zamanda liberal olduğu vurgusu yapılmıştır ki, pankartın tümü Hillary Clinton’ ı kadın olarak nesnelleştirmekte ve toplumu olumsuz yönde etkilemektedir. Medyanın böyle olumsuz ve ayrımcı bir pankartı haber yapması, etkisinin daha geniş kitlelere yayılmasına neden olmuştur.

Yaşlı olması ve sık sık pantolon giymesi Hillary Clinton’ın sıkça cinsel nesne olarak sunulmasını engellemiş olsa da, kadın olarak çifte standarta uğramasına engel olamamıştır. Drudge Report adlı gazetede “yaşlanmak en çok kadınları yıpratır ve Amerika sana olan ilgisini kaybeder. Seçmenler gözleri önünde yaşlanan bir kadın başkan görmek ister mi diye sormak gerekir?” şeklinde çıkan yorum bu çifte standarta örnek olarak verilebilir (Limbaugh “Does our look”). Medya, aynı zamanda Hillary Clinton’ın çekiciliğini yeterince öne çıkarmamasını, toplumda (sadece pantolon giymesi, hep kısa saçlı olması gibi) “erkeksi” bilinen özellikleri ile öne çıkarıp, yeterince kadın değil imajı oluşturmuştur. Hillary’nin “aşırı kariyer düşkünü”, “aşırı istekli”, “çok hesapçı”, “soğuk”, “ciddi”, “kontrolü seven” gibi “erkeklik” ifade eden kelimeler ile medyada yer alması ve çekiciliğini öne çıkarmaması, kendisini olumsuz olarak etkilemesine neden olmuştur (Carlin ve Winfrey 337).

Yinede ünlü Amerikan kadın siyaset bilimi uzmanı Susan Carroll, Hillary Clinton’ın cinsiyet bariyerini aştığını, cinsiyetler üstü bir marka haline geldiğini ve bu yapısıyla gelecek kadın siyasetçilere örnek olduğunu belirtmiştir (Jost 283).

Hillary Clinton seçim kampanyasında “bana sırf kadın olduğum için oy vermeyin” demiş ve sonrasında kadın olarak geliştireceği politikaların farklı olacağına işaret etmek için de “ama kadın olduğumu da unutmayın” diye eklemiştir (Jost 273).

Hillary Clinton’ın, karşı adayı olan Barack H. Obama ile medyadaki ele alınışı karşılaştırıldığında da kadın olmasının büyük dezavantaj olduğu görülmektedir. Her ikisinin de adaylıklarını ilk açıkladıkları dönemde, Hillary Clinton anketlerde % 10 daha önde görünüyormuş olmasına rağmen, büyük gazetelerin birinci sayfalarında Barack H. Obama % 59 oranında yer alırken, Hillary Clinton ise sadece % 36 oranında yer almıştır

(Jost 279). Yapılan bir araştırmaya göre de, ulusal televizyonlarda yapılan yorumlarda Barack H. Obama % 84 oranla olumlu şekilde anılırken, Hillary Clinton ise sadece % 51 gibi çok daha düşük bir düzeyde olumlu olarak gündeme getirilmiştir (Fridkin 281). *New York Times* Gazetesi tarafından yapılan bir ankete göre, katılanların % 48'i medyanın Hillary'i olumsuz yansıttığını belirtirken bu oran Barack H.Obama için % 14 gibi çok düşük düzeyde kalmıştır (Fridkin 281).

Hillary Clinton Demokrat Parti başkan adaylığına önseçimin en önde gösterilen adayı olarak seçilmiş olmasına ve önseçim esnasında uzun süre tecih edilen aday olarak yarışı sürdürmüş olmasına rağmen, altı ay kadar süren önseçim sürecinin ortalarında Barack H. Obama'ya yenilmiş ve önseçim sonucunda Demokrat Parti başkanlık adaylığını kaybetmiştir. Tecrübe, yetenek, bilgi ve liderlik gibi başkan olmak için gerekli tüm özelliklerin hiçbirinde hiçbir eksikliği olmamasına rağmen önseçimde Barack H.Obama gibi devlet ve liderlik deneyimi daha az olan birine yenilmiş olmasında, medyanın Hillary Clinton'ı kadın olarak çok daha olumsuz şekilde gündeme getirmesinin çok büyük bir faktör olduğu söylenebilir. Ayrıca, *CNN* tarafından Demokrat Parti önseçimleri öncesi 2008 yılı başında yapılan bir anket, Amerikan toplumunun siyahi bir başkana (% 68 kabul oranıyla), kadın bir başkana (% 63 oranına) kıyasla daha hazır olduğunu ortaya çıkarmıştır ki, önseçimin sonuçları da bu anketi doğrular niteliktedir (Malcolm "New Poll").

2008 yılına kadar hiçbir kadın başkan adayının iki büyük parti önseçiminde, önseçimin sonuna kadar yarışmayı sürdürmeyi başaramamış olmasından dolayı, Hillary Clinton'ın önseçimleri sonuna kadar sürdürüp en sonunda kaybetmesini bile Hillary Clinton tarafından kadınlar için elde edilmiş çok büyük bir başarı olarak sunmak mümkündür. Bu anlamda Hillary, kadınlar adına bugüne kadar hiç başarılammış olanı başarmış olmakla kadın başkan fikrinin toplumda kabul edilebilirliğini artırmıştır. Şuan ki Barack Obama hükümetinde dışişleri bakanlığı görevini başarı ile yürütüyor olması ve bakanlığındaki birçok bürokrat ve hükümetteki diğer bakanlar ile çok uyumlu çalışıyor olması, Hillary Clinton için oluşturulmuş olan "kontrolcü, ekip çalışmasından ziyade yalnız çalışmayı seven" gibi olumsuz yakıştırmaların aslında asılsız olduğunu

ortaya koymuştur (L. Savage 27). Bu yeni algılamannın Hillary Clinton'ı bir dahaki adaylık serüveninde olumlu yönde etkileceği muhakkaktır.

şubat 2010 tarihinde yapılan bir araştırmaya göre, Hillary Clinton Amerika Birleşik Devletleri genelinde en çok hayranlık duyulan kadın ünvanına sahiptir ki, bu araştırmada Sarah Palin ve Oprah Winfrey gibi diğer ünlü kişileri geride bırakmayı başarmıştır. Hillary Clinton'ın 2016 seçimlerinde tekrar aday olması muhtemeldir ve kendisi ilk kadın başkan olmaya en yakın görölen kişidir.

Hillary Clinton'ın Demokrat Part'nin başkanlık adaylığını alması aslında kimseyi şaşırtmaması beklenir, çünkü bu parti içindeki kadın sayısı, partiden seçilen kadın Kongre üyesi sayısı ve kadın siyasetçiye olan destek Cumhuriyetçi Parti'ye göre çok daha fazladır. Fakat yine de Amerikan toplumunun genelinde iki büyük partiden birinin kadın başkan adayı göstermesi, kadın siyasetçiye yönelik olan toplumsal psikolojik engeli ortadan kaldıracaktır. Hillary Clinton'ın, başkan olarak seğildiği takdirde şu ana kadar elde ettiği bilgi ve deneyimine bakarak, başkanlık makamının getirdiği sorumluluk ve gücü en iyi şekilde yerine getirebileceği söylenebilir ki bu da ilk kadın başkan olmanın ötesinde başarılı bir kadın başkan olabilir şeklinde yorumlanabilir. Başarılı olması ise kadınların başkanlık için “yetersiz” olacağı toplumsal düşüncesinin ortaya çıkarmış olduğu engelleri ortadan kaldıracak ve gelecekte ki kadın siyasetçilerin önünü açacaktır. Ayrıca kendisinin bugüne kadar izlemiş olduğu sosyal konulara ağırlık veren siyasi yönü başkan seçilmesi sonucuda devam edeceğinden, bu konularda yeni yaklaşımlar ve değişimler getirecektir ki bunun sonuncu olarak belkide kadınların günümüze kadar toplumsal “güç” de paylaşım eşitliği elde etmek için verdikleri mücadeleden kadın haklarının önünde ki birçok engelin kaldırılması ile bir çok kazanımlar elde edilmesine neden olacaktır.

IV. SONUÇ: AMERİKA KADIN BAŞBAKAN İÇİN HAZIR MI?

İkiyüz yıl kadar önce kurulan Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucuları, kurulma aşamasında siyasi gücün tek bir elde toplanmasını engellemek için yürütmenin başı olan başkanlık makamını iki yapılı meclis ve yargı sistemi ile etkin bir biçimde dengelemeye çalışmışlardır. Bunda bir anlamda başarılı olup günümüzde yürütme, yasama ve yargı arasındaki güçler ayrılığının en iyi uygulandığı ülkelerden birinin oluşmasına neden olmuşsa da, yürütmenin başı olan başkanlık makamının gücü ve yetkileri tarihsel olayların gerekleriyle zaman içerisinde kurucuların tahmin edemeyeceği bir noktaya ulaşmıştır. Bugün başkanlık makamı Amerikan siyasetinde gücün en çok temsil edildiği makam olarak bilinmektedir.

Kadınlar hem Amerikan siyasetinde ve toplumunda kendilerine karşı yapılan haksızlıkları gidermek hem de güç paylaşımında söz sahibi olarak sosyal adaleti yerleştirmek için Amerika Birleşik Devletleri kurulduğu günden bugüne değişik platformlarda mücadele vermişlerdir. Bu mücadeleleri oy verme hakkını elde etmek ile başlamış olup değişik sosyal devreler geçirerek günümüze kadar gelmiştir. İkiyüz yıllık mücadele sonrasında hala kadın bir başkan seçilememiş olsada kadınlar toplumsal ve çalışma alanında birçok hak elde etmişler ve eskiye göre siyasette daha çok yer edinmeye başlamışlardır.

2010 yılına gelindiğinde, Amerikan toplumunun kadın siyasetçiyi algılaması büyük oranda değişmiş olup günümüze kadar varolan birçok olumsuzluk artık değerini yitirmeye başlamıştır. Amerikan halkının da çoğunluğunun bir kadının başkan olarak seçilebileceğine inanmaya başlaması, kadınlar için başkan olmanın zamanın yaklaştığını göstermektedir. Fakat yine de, kadınların başkanlık yolunda başarılı olmaları erkeklere göre birçok zorluk içermektedir ki, ilk kadın başkan tüm bu zorlukları aşabilmeyi başarabildiği takdirde başarılı olacaktır ve kendisinden sonraki kadınların daha kolay başkan seçilmesinin önünü açacaktır.

Kadınların başkanlık için seçilebilirliğini artıran hukuk ve işletme alanlarında eğitim almaları ve erkekler ile eşit seviyeye gelmiş olmaları, bu konudaki engellerin ortadan kalktığını göstermektedir. Günümüzde hem toplumsal anlamda hem de medyada yer alış biçimiyle başkanlık makamının erkeksilik üzerine oturtulmuş bir imaja sahip olması ve kadın adayların tektipleştirmelere maruz kalmaları kadın adayların önünde bir engel olarak devam etmektedir.

Başkanlık seçimlerinde tecrübe, bilgi, beceri ve liderlik gibi özelliklerin dışında, adayların seçilebilirliği “ırk, cinsiyet, medyada yer alış biçimi, din” gibi özelliklere de bağlıdır ki, bu konuda kadınlar erkeklere göre daha dezavantajlıdır. Günümüzde kadın adaylar seçimlerde hala olağan dışı olarak görülmekte ve medyada “kadınsı” özellikleri “aday” özelliklerinin önüne geçmekte, bu da kadın adayları olumsuz olarak etkilemektedir.

Başkanlık makamının ordunun başkomutanı olması, günümüze kadar hep erkeklerin başkan seçilmesi ve bu makamın medya tarafından erkeksi özellikler ile tanımlanıyor olması, kadın başkan adayları için devam eden başka bir büyük olumsuzluktur. Bunun aşılması, ancak kadınsı özelliklerini koruyan ama aynı zamanda erkeksi özelliklere de sahip olan, yani bir anlamda “cinsiyet özellikleri kaybolmuş” bir kadın tarafından başarılması ile mümkün görülmektedir. Hillary Clinton’ın bugüne kadar başkanlığa en yaklaşmış kadın aday olmasının altında da Hillary Clinton’ın, ne kadın ne de erkek olarak görülmesi, aksine nötr-cinsiyetli görülmesi yatmaktadır (Jost 273).

2006 yıllarında yapılan değişik anketlere göre Amerikan halkının % 92’si kadın başkana eğer deneyimli ise oy verebileceğini belirtmiş ne varki bu oran, “Arkadaşlarınız veya Amerikan halkı kadın başkan seçer mi?” diye sorulduğunda bu oran değişik anketlerde % 44-55 aralığında olmuştur. Aslında ikinci oran, kadın başkanın toplum tarafından kabulünü daha doğru şekilde yansıtmaktadır. Bu oran, Amerikan halkında yerleşmiş olan toplumsal önyargı ve tektipleştirmelerin günümüzde hala varolduğunu göstermektedir.

Kadınların önündeki büyük engellerden biriside siyasette liderlik pozisyonları için aday olmakta isteksiz olmalarıdır. Bunun en önemli nedenleri ise kadınların kendilerine olan bakışlarında erkeklere göre daha olumsuz olmaları (kendilerini daha az başarılı ve daha az yetenekli bulmaları gibi) ve aynı zamanda hala aile işlerinin toplumsal anlamda ve pratikte kadından bekleniyor olmasıdır. Kadının başkan olmasının önündeki diğer tüm engeller kalkmış olsa dahi, kadınların aday olma isteksizlikleri giderilmediği müddetçe kadınların başkanlık için seçimlere girmesi süreklilik kazanıp bir norm haline gelmeyecektir.

Başkanlığa aday olan kadınlar, günümüzde hala varlığı belli ölçüde varolan tüm bu engellere karşı hazırlıklı olmalı ve başarılı olabilmek için bu engelleri aşabilmelidirler. Erkek adaylara nazaran birçok açıdan hem toplum nezdinde hem medya nezdinde dezavantajlı konumda olan kadınlar, kendilerini ispat etmek için daha fazla çaba sarfetmek zorundadırlar.

2008 seçimlerinde, Sarah Palin'in Cumhuriyetçi Parti'den başkan yardımcısı olarak aday gösterilmiş olması ve aynı seçim döneminde Demokrat Parti'den Hillary Clinton'un başkan seçilen Barack H.Obama'ya karşı çok güçlü bir önseçim kampanyası yönetmesi, her iki partinin de kadın adaylara yönelik olumlu algısını artırmıştır.

Hillary Clinton'ın kadın olarak elde ettiği önseçim başarısı, Sarah Palin için de yol gösterici olmuş ve kendisi şimdiden 2012 yılı başkanlık seçimleri için hazırlıklara başlamıştır. Cumhuriyetçi Parti içerisinde 2012 seçimleri için en çok tercih edilen ilk iki adaydan biri olması, Sarah Palin'in yakın zaman Cumhuriyetçi Parti'nin başkan adayı olarak seçimlere girme ihtimalini göstermektedir. 2012 yılında kaybetmesi halinde, 2016 yılı seçimlerinde Hillary Clinton'a karşı aday olması da muhtemeldir.

Hillary Clinton'ın şuan ki hükümette dışişleri bakanı olarak çalışıyor olması, kendisinin siyaset ve yönetim tecrübesini artırmakta ve kendisini 2016 seçimlerine hazırlamaktadır. Hillary Clinton'ın 2016 seçimlerinde aday olup olmayacağına dair

henüz bir şey söylemek için çok erken olsa da, aday olduğu taktirde Demokrat Parti'nin adaylığını elde etmesine kesin gözüyle bakılabilir. O zamana kadar bakan olarak göstereceği başarı, aynı zamanda başkan olarak seçilmesinin de önünü açabilir ve Amerika'nın ilk kadın başkanı ünvanını alabilir.

2008 yılında hem Sarah Palin'in hem Hillary Clinton'ı başkanlık seçiminde yer alması, Amerikan siyasetinde kadınların önündeki görünmez “cam engelini” bir anlamda çatlatmıştır. Görünen o ki, 2016 yılı Amerikan başkanlık seçimlerinin Amerika'lı kadınlar için tarihsel ve kültürel anlamda bir dönüm noktası olma ve belki de görünmez “cam engeli” tamamen kırarak ortadan kaldırma ihtimali çok yüksektir.

Her iki kadından birinin veya yakın zamanda yıldızı parlayabilecek başka bir kadının başkan seçilmesi Amerikan kültüründe ve siyasetinde geleceğe yönelik büyük değişimlere neden olacaktır. Öncelikle bu konudaki psikolojik duvar ortadan kalkmış olacak. Bir kadın başkanın erkek başkanlara oranla daha başarılı olması durumunda başkanlık yolunda kadınlara yönelik olan toplumsal engellerin ve tektipleştirmelerin bir çoğu ortadan kalkmış olacak, kadınların siyasette yükselmeye karşı olan isteksizliklerini olumlu yönde etkiliyerek azaltacak, ve en önemlisi ise sosyal konularda getirecekleri yeni politikalar ile birçok konuda değişimler olacaktır. Bu değişimler sonucu Amerikan kadının toplum içerisindeki statüsü yükselmiş olacak ve “güç”ten aldığı pay artmış olacağından dolayıda sosyal adalet artmış olacaktır.

EK 1: Yıllara ve partilerine göre kabine de görev alan kadınlar

Frances Perkins başkan kabinesine atanan ilk kadındır. Patricia Harris kabineye atanan ilk siyahi kadın, Aida Alvarez ilk Latin kökenli kadın, Elaine Chao ilk Asya kökenli kadındır. Günümüze kadar kırk kadın kabine veya kabine düzeyinde pozisyonlarda görev almıştır. Bunlardan 23'ü Demokrat başkan, 17'si de Cumhuriyetçi başkan tarafından atanmıştır.

İsim	Bakanlık	Başkan(parti)	Yıl
Frances Perkins	Çalışma Bak.	F. D. Roosevelt (D)	1933-45
Oveta Culp Hobby	Sağlık ve eğitim Bak.	Eisenhower (R)	1953-55
Anne Armstrong	Başkan Danışmanı*	Nixon (R), Ford (R)	1973-74
Carla Anderson Hills	Bayındırlık Bak.	Ford (R)	1975-77
Patricia R. Harris	Bayındırlık Bak.	Carter (D)	1977-79
Juanita A. Kreps	Ticaret Bak.	Carter (D)	1977-79
Shirley M. Hufstedler	Eğitim Bak.	Carter (D)	1979-81
Patricia R. Harris	Sağlık Bak.	Carter (D)	1979-81
Jeane J. Kirkpatrick	B.M. Elçisi *	Reagan (R)	1981-85
Margaret M. Heckler	Sağlık Bak.	Reagan (R)	1983-85
Elizabeth H. Dole	Ulaştırma Bak.	Reagan (R)	1983-87
Ann D. McLaughlin	Çalışma Bak.	Reagan (R)	1987-89
Elizabeth H. Dole	Çalışma Bak.	G. H. Bush (R)	1989-91
Carla Anderson Hills	Özel Ticaret Elçisi *	G. H. Bush (R)	1989-93
Lynn Morley Martin	Çalışma Bak.	G. H. Bush (R)	1991-93
Barbara H. Franklin	Ticaret Bak.	G. H. Bush (R)	1992-93
Hazel R. O'Leary	Enerji Bak.	Clinton (D)	1993-97
Madeleine K. Albright	B.M. Elçisi *	Clinton (D)	1993-97
Janet Reno	Adalet Bak.	Clinton (D)	1993-01
Carol M. Browner	Çevre Koruma Kurumu*	Clinton (D)	1993-01
Donna E. Shalala	Sağlık Bak.	Clinton (D)	1993-01
Alice M. Rivlin	Bütçe Kurumu	Clinton (D)	1994-96
Laura D Tyson	Ekonomi Danışma Kurulu*	Clinton (D)	1993-95

Laura D. Tyson	Ulusal Ekonomi Kurulu*	Clinton (D)	1995-96
Janet L. Yellen	Ekonomi Danışma Kurulu*	Clinton (D)	1997-99
Madeleine K. Albright	Dışışleri Bak.	Clinton (D)	1997-01
Aida Alvarez	KOBİ Kurumu *	Clinton (D)	1997-01
Charlene Barshefsky	Özel Ticaret Elçisi *	Clinton (D)	1997-01
Alexis Herman	Çalışma Bak.	Clinton (D)	1997-01
Janice R. Lachance	Personel Daire Baskan.*	Clinton (D)	1997-01
Christine T. Whitman	Çevre Koruma Kurumu *	G. W. Bush (R)	2001-03
Ann Veneman	Ziraat Bak.	G. W. Bush (R)	2001-05
Gale Norton	İçişleri Bak.	G. W. Bush (R)	2001-06
Elaine Chao	Çalışma Bak.	G. W. Bush (R)	2001-09
Margaret Spellings	Eğitim Bak.	G. W. Bush (R)	2005-09
Condoleezza Rice	Dışışleri Bak.	G. W. Bush (R)	2005-09
Mary Peters	Ulaştırma Bak.	G. W. Bush (R)	2006-09
Susan Schwab	Özel Ticaret Elçisi *	G. W. Bush (R)	2006-09
Hillary R. Clinton	Dışışleri Bak.	Obama (D)	2009-
Janet A. Napolitano	Ulusal Güvenlik Bak.	Obama (D)	2009-
Christina Romer	Ekonomi Danışma Kurulu*	Obama (D)	2009-
Lisa P. Jackson	Çevre Koruma Kurumu *	Obama (D)	2009-
Susan Rice	B.M. Elçisi *	Obama (D)	2009-
Hilda Solis	Çalışma Bak.	Obama (D)	2009-
Kathleen Sebelius	Sağlık Bak.	Obama (D)	2009-

* Bu pozisyonlar bakanlar kurulu düzeyinde kabul edilen yüksek düzey görev alanlarıdır. Kaynak: 50-50 by 2020®: Equal Representation in Government. March 1, 2010 <<http://ergd.org/Women.Cabinet.Members.htm>>

EK 2: Eyalet valisi olan Kadınlar

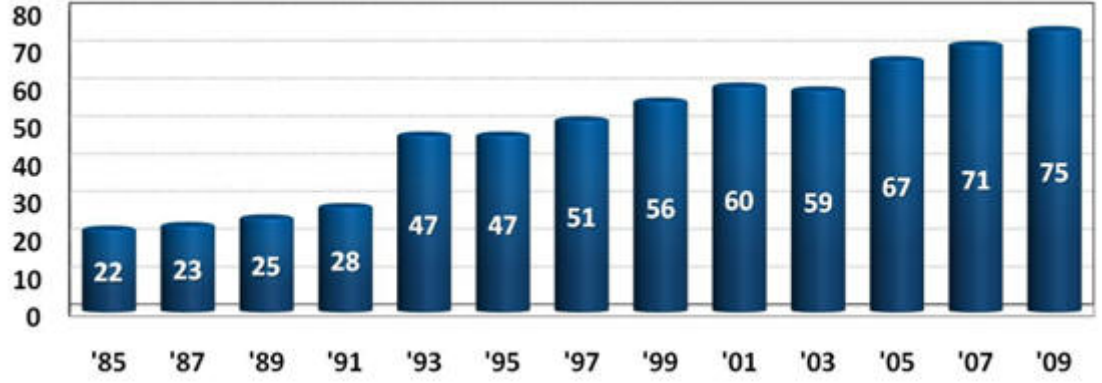
İsim (parti)	Eyalet	Yıl
Nellie Tayloe Ross (Dem)	Wyoming	1925 - 1927
Amanda Wallace Ferguson (Dem)	Texas	1925-27, 1933-35
Lurleen Wallace (Dem)	Alabama	1967 - 1968
Ella Grasso (Dem)	Connecticut	1975 - 1980
Dixy Lee Ray (Dem)	Washington	1977 - 1981
Vesta M. Roy (Cum)	N. Hampshire	12/1982 - 1/1983
Martha Layne Collins (Dem)	Kentucky	1984 - 1987
Madeleine Kunin (Dem)	Vermont	1985 - 1991
Kay Orr (Rep)	Nebraska	1987 - 1991
Rose Mofford (Dem)	Arizona	1988 - 1991
Joan Finney (Dem)	Kansas	1991 - 1995
Barbara Roberts (Dem)	Oregon	1991 - 1995
Ann Richards (Dem)	Texas	1991 - 1995
Christine Todd Whitman (Rep)	New Jersey	1994 - 2001
Jeanne Shaheen (Dem)	N. Hampshire	1997 - 2003
Jane Dee Hull (Rep)	Arizona	1997 - 2003
Nancy Hollister (Rep)	Ohio	12/1998 - 1/1999
Judy Martz (Rep)	Montana	2001 - 2005
Ruth Ann Minner (Dem)	Delaware	2001 - 2009
Jane Swift (Rep)	Massachusetts	2001 - 2003
Linda Lingle (Rep)	Hawaii	2002 -
Jennifer Granholm (Dem)	Michigan	2003 -
Janet Napolitano (Dem)	Arizona	2003 - 2009
Kathleen Sebelius (Dem)	Kansas	2003 - 2009
Olene Walker (Rep)	Utah	2003 - 2005
Kathleen Blanco (Dem)	Louisiana	2004 - 2008

M. Jodi Rell (Rep)	Connecticut	2004 -
Christine Gregoire (Dem)	Washington	2005 -
Sarah Palin (Rep)	Alaska	2006 - 2009
Bev Perdue (Dem)	North Carolina	2009 -
Jan Brewer (Rep)	Arizona	2009 -

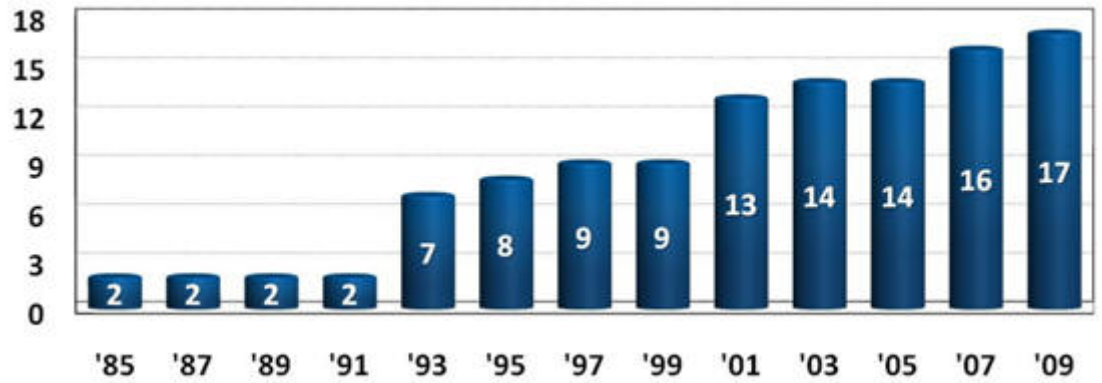
Kaynak: 50-50 by 2020®: Equal Representation in Government
<http://ergd.org/Governors.htm>

EK 3: Kongredeki kadın sayısının yıllara göre dağılımı

Temsilciler Meclisindeki 435 toplam üye sayısından kadın üye sayısının yıllara göre değişimi:

Senatodaki 100 toplam üye sayısından kadın üye sayısının yıllara göre değişimi:

Kaynak: 50-50 by 2020®: Equal Representation in Government. 1 Mart 2010
<<http://ergd.org/HouseOfRepresentatives.htm>>

50-50 by 2020®: Equal Representation in Government. 1 Mart 2010
<<http://ergd.org/Senate.htm>>

KAYNAKÇA

- Aday, Sean and James Devitt. "Style over substance: Newspaper coverage of Elizabeth Dole's Presidential bid". The Harvard International Journal of Press Politics. 2001: 52-73.
- Alexander, Deborah, and Kristi Andersen. "Gender as a factor in the attribution of leadership traits". Political Research Quarterly. 1993: 527-545
- Andersen, Kristi. "Working Women and Political Participation, 1952- 1972". American Journal of Political Science 1975: 442.
- Andersen, Kristi. After Suffrage: Women in Partisan and Electoral Politics before the New Deal. Chicago: University of Chicago, 1996.
- Archives, National. Executive Orders Disposition Tables Index. 18 February 2010: 01 March 2010 <<http://www.archives.gov/federal-register/executive-orders/disposition.html>>.
- Arneil, Barbara. Politics and Feminism. Malden: Blackwell, 1999.
- "A Woman President: Polling Data". Center for American Women and Politics. 1 Mart 2010 <http://www.cawp.rutgers.edu/fast_facts/elections/preswatch_polling.php>.
- Banazsak, Lee Ann. Why Movements Succeed or Fail: Opportunity, Culture, and the Struggle for Woman Suffrage. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1996.
- Baxter, Sandra, and Marjorie Lansing. Women and Politics: The Visible Majority. Michigan: The University of Michigan, 1980.

- Beatty, Jack. "A Sisyphean History of Campaign Finance Reform". *The Atlantic*. 22 March 2010 <<http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2007/07/a-sisyphean-history-of-campaign-finance-reform/6066/>>.
- Belkin , Lisa. "Why Don't More Women get to the Top?". New York Times Magazine October 26, 2003: 43.
- Boles, Janet K. "Building Support for the ERA: A Case of 'Too Much, Too Late'". Political Science 1982: 574-585
- Bose, Meena. "Leadership Challenges in National Security". Rethinking Madam President: Are We Ready for a Woman President in the White House?. Eds. Lori Cox Han and Caroline Heldman. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2007.
- Brady, Henry E. "Trust the People: Political Party Coalitions and the 2000 Election." *The Unfinished Election of 2000*. Ed. Jack N. Rakove. New York: Basic Books, 2001.
- Brox, Brian J. and Madison L Cassels. "The Contemporary Effects of Vice-Presidential Nominees: Sarah Palin and the 2008 Presidential Campaign". Journal of Political Marketing 2009: 349-363.
- Burrell, Barbara. A Woman's Place Is in the House. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1994.
- Burrell, Barbara. "Political Parties and Woman Organizations: Bringing Woman in Electoral Arena" Gender and Elections: Shaping the Future of American Politics. Eds. Susan J. Carroll and Richard Fox. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

- Bystrom, Dianne. "Advertising, Websites, and Media Coverage" Gender and Elections: Shaping the Future of American Politics. Eds. Susan J. Carroll and Richard Fox. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Carlin, Diana B. and Kelly L. Winfrey. "Have you come a long way, baby? Hillary Clinton, Sarah Palin, and Sexism in 2008 Campaign Coverage". Communication studies 2009: 326-343.
- Carroll, Susan J. Women as Candidates in American Politics. Bloomington: Indiana University Press, 1985.
- Carroll, Susan J. and Richard L. Fox. "Gender and Electoral Politics into Twenty-First Century" Gender and Elections: Shaping the Future of American Politics. Eds. Susan J. Carroll and Richard Fox. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Carroll, Susan and Ronnee Schreiber. "Media Coverage of Women in 103th Congress". Women, Media, and Politics. Ed. Pippa Norris New York: Oxford University Press, 1997.
- Carter, Richard. "Sarah Palin Continues to chart Unique Political Course". The New York Amsterdam News September 17-23, 2009: 10.
- Catt, Carrie C. and Nettie R. Shuler. Woman Suffrage and Politics: The Inner Story Of The Suffrage Movement. New York: William S. Hein and Company, 2004.
- Ceaser, James W. "In Defense of Separation of Powers." Separation of Powers: Does it still work?. Eds. Robert A. Goldwin and Art Kaufman. Washington D.C.: AEI, 1986.
- Chafe, William H. The American Women: Her Changing Social, Economic and Political Role, 1920-1970. New York: Oxford University Press, 1972.

- Chandrashekhkar, Vaishnavi. "Sarah Palin, Sarah Palin hints at presidential run in 2012". Christian Science Monitor February 2, 2010: 1.
- Chisholm, Shirley. The Good Fight. New York: Harper Collins, 1973.
- Clift, Eleanor and Tom Brazaitis. Madam President. New York: Scribner, 2000.
- Clinton, Catherine. The Other Civil War. New York: Hill and Wang, 1984.
- Conroy Meredith. "Political Parties: Advancing a Masculine Ideal". Rethinking Madam President: Are We Ready for a Woman President in the White House?. Eds. Lori Cox Han and Caroline Heldman. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2007.
- Conway, Margaret M, Gertrude A. Steuarnagel, and David A. Ahern. Women and Political Participation. Washington D.C.: CQ Press, 1997.
- Coole, Diana. Women in political theory. Boulder: Lynne Rinner, 1993.
- Cooper, Alexandra L. "Nominating Presidential Candidates: The Primary Season Compared to Two Alternatives". Political Research Quarterly 2001: 771-794.
- Costa, Paul Jr., Antonio Terracciano, Robert McCare. "Gender Differences in Personality Traits Across Cultures". Journal of Personality and Social Psychology 2001: 321-332.
- Costantini, Edmond and Kenneth A. Craik, "Women as Politicians: The Social Background, Personality, and Political Careers of Female Party Leaders". Journal of Social Issues 1972: 217-236.

Dahl, Robert A. How Democratic is the American Constitution?. New Haven, CT: Yale University Press, 2002.

Darcy, R., Susan Welch ve Janet Clark. Women, Elections, and Representation. Lincoln: University of Nebraska, 1994.

Davidson, Roger. "Presidential Relations with Congress." Understanding The Presidency. Eds. James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman, 1999.

Davis, James W. American Presidency. 2nd ed. Westport: Praeger Publishers, 1995.

de Tocqueville, Alexis. Democracy in America. 1835; reprint, New York: Doubleday, 1969.

Dino, Felluga. "Terms Used by New Historicism". Introductory Guide to Critical Theory. Purdue University. March 5, 2010
<<http://www.cla.purdue.edu/academic/engl/theory/newhistoricism/terms/>>.

Dolan, Kathleen."Woman as Candidates in American Politics: The continuing impact of sex and gender". Political Women and American Democracy. Eds. Christina Wolbrecht, Karen Beckwich, and Lisa Baldez. New York: Cambridge University Press, 2008.

Dolan, Kathleen. Voting for Women: How the Public Evaluates Woman Candidates. Boulder, Colorado: Westview Press, 2003.

Donovan, Todd; Carolina J Tolbert, and Daniel A. Smith. "Political Engagement, Mobilization, and Direct Democracy". Public Opinion Quarterly 2009: 98-118.

Dubois, Carol Ellen. Feminism and Suffrage: The Emergence of an Independent Women's movement in America 1848-1869. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1978.

Dudley, Robert. "Judicial Control of the Presidency: Stability and Change." Understanding The Presidency. Eds. James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman, 1999.

Duerst-Lahdi, Georgia. "Presidential Elections" Gender and Elections: Shaping the Future of American Politics. Eds. Susan J. Carroll and Richard Fox. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

Dunn, Geoffrey. "She's Too Sexy?: Sarah Palin and Voodoo Social-Psychology". The Huffington Post. March 5, 2009 <http://www.huffingtonpost.com/geoffrey-dunn/shes-too-sexy-sarah-palin_b_172377.html>.

Eagly, Alice H. And Maureen Crowley. "Gender and Helping Behaviors: A meta-analytical review of the social psychological literature". Psychological Bulletin 1986: 283-308.

Eggen, Don. "Poll: Large majority opposes Supreme Court's decision on campaign financing." Washington Post 17 February 2010: 21 Feb 2010. <<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/02/17/AR2010021701151.html>>.

Erbe, Bonnie. "A Woman would be Fine for President, But". San Diego Union-Trubine 19 January 2000: B7.

Ersine, Hazel. "The Polls: Women's Role". Public Opinion Quarterly 1971: 275-290.

- Faludi, Susan. Backlash: Undeclared War against American Women. New York: Crown Publishers, 1991.
- Farrar-Myers, Victoria. "Money and the Art and Science of Candidate Viability". Gender and Elections: Shaping the Future of American Politics. Eds. Susan J. Carroll and Richard Fox. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Flammang, Janet A. Women's Political Voice. Philadelphia: Temple University Press, 1997.
- Fortini, A. "The feminist reawakening: Hillary Clinton and the fourth wave". New York Times Magazine. April 13, 2008. February 15, 2009.
<<http://nymag.com/news/features/46011/>>
- Ford, Lynne E. Women and Politics: The Pursuit of Equality. Boston, MA: Houghton Mifflin Company, 2002.
- Frankovic, Kathleen A. "The 1984 Election: The Irrelevance of the Campaign". Political Science 1985: 39-47.
- Freedman, Estella. "Separatism as Strategy: Female Institution Building and American Feminism, 1870-1930." Feminist Studies 1979: 512-29.
- Fridkin, Kim. "Has Hillary Clinton been treated unfairly as a presidential candidate because of her gender". CQ Researcher. 2008: 281.
- Friedan, Betty. The Feminine Mystique. New York: W.W. Norton, 1963.
- Genovese, Michael A. "The Finitude of Presidential Power." Understanding The Presidency. Eds. James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman, 1999.

Gertzog, Irwing. "Changing Patterns of Female Recruitment o the U.S. House of Representatives". Legislative Studies Quarterly 1979: 429-445.

Givhan, Robin. "Robin Givhan on Sarah Palin's Style". Washington Post September 29, 2008: M1.

Goldstein, Amy. "A Tenacious Reformer's Swift Rise". The Washington Post. August 30, 2008: A1.

Gray, Virginia, and Jacob Herbert. Politics in the American Sates. 6th ed. Washington D.C.: CQ Press, 1996.

Greenberg, Anna. "Race, Religiosity, and the Women's Vote". Women and Politics. 2001: 59-82.

Gross, Jane. "At NOW Convention, Goal Is Putting More Women in Office". New York Times July 1, 1990: p.A-1.

Gruberg, Martin. Women in American Politics. Oshkosh, Wis.: Academic Press, 1968.

Gutgold, Nichola D. Paving the Way for Madam President. Oxford: Lexington books, 2006.

Harrison, Brigid C. Women in American Politics: An Introduction. Belmont, California: Wadsworth Thomson Learning, 2003.

Harrison, Cynthia. On Account of Sex: The Politics of Women's Issues, 1945-1968. London: University of California Press, 1988.

Hartmann, Suzan M.. From Margin to Main Stream: American Women and Politics Since 1960. New York: Knopf, 1989.

Heflick, Nathan. A. and Jamie Goldenberg . "Objectifying Sarah Palin: Evidence that objectification causes women to be perceived as less competent and less fully human". Journal of Experimental Social Psychology. 2009: 598-601.

Heldman, Caroline. "Cultural Barriers to a Female President in the United States". Rethinking Madam President: Are We Ready for a Woman President in the White House?. Eds. Lori Cox Han and Caroline Heldman. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2007.

Hershey, Marjorie R. Party Politics in America. 12th ed. New York: Pearson, 2007.

"Hillary Rodham Clinton" March 1, 2010,
<http://en.wikipedia.org/wiki/Hillary_Rodham_Clinton>

"Historical Data". Women in Congress. 1 Mart 2010
<<http://womenincongress.house.gov/historical-data/>>.

Hirschfield, Robert R. The Power of Presidency. 3rd ed. New York: Aldine, 1982.

Honey, Maureen. Creating Rosie the Riveter: Class, Gender, and Propaganda during World War II. Amherst: University of Massachusetts Press, 1984.

Huddy, Leonar and Nayda Terkildsen "Gender Stereotypes and Perception of Female and Male Candidates". American Journal of Political Science 1993: 119-147.

Huddy, Leonar and Nayda Terkildsen "Consequences of Gender Stereotypes for Woman Candidated at Different Levels and Type of Offices". Political Research Quarterly 1993: 503-525.

Huddy , Leonie, Erin Cassese, and Mary-Kate Lizotte."Gender, Public Opinion and Political Reasoning". Political Women and American Democracy. Eds. Christina Wolbrecht, Karen Beckwich, and Lisa Baldez. New York: Cambridge University Press, 2008.

Jacobs, Tom. "Sex Appeal May Have Hurt Sarah Palin". Miller McCune. March 4, 2009 <<http://www.miller-mccune.com/blogs/news-blog/sex-appeal-may-have-hurt-sarah-palin-3905/>>.

Jackson, Robert A. "Clarifying the Relationship between Education and Turnout". American politics Quaterly 1995: 279-299.

Jamieson, Kathleen H. Beyond the Double-Bind: Woman and Leadership. Oxford: Oxford University Press, 1995.

Jennings, M. Kent and Norman Thomas. "Men and Women in Party Elites: Social Roles and Political Resources". Midwest Journal of Political Science, 1968: 460- 492.

Jones, Charles O. The Presidency in a Seperated System. 2nd ed. Washington D.C.: Brookings Institution Press, 2005.

Jones, Jeffrey. "Palin's Favorable Up Slightly; Obama's Holds Steady". Gallup Polls. March 5, 2010 <<http://www.gallup.com/poll/124736/Palin-Favorable-Up-Slightly-Obama-Holds-Steady.aspx>>.

Jones, Jeffrey. "Hillary Clinton Now More Popular Than Barack Obama". Gallup Polls. March 5, 2010 <<http://www.gallup.com/poll/123665/Hillary-Clinton-More-Popular-Barack-Obama.aspx>>.

Jones, Jeffrey. "Clinton Edges Out Palin as Most Admired Woman". Gallup Polls.

March 5, 2010 <<http://www.gallup.com/poll/124895/Clinton-Edges-Palin-Admired-Woman.aspx>>.

Jost, Kenneth. "Women in Politics". CQ Researcher. 2008: 267-289.

Kahn, Kim F. The Political Consequences of Being a Woman: How Stereotypes Influence the Conduct and Consequences of Political Campaigns. New York: Columbia University Press, 1996.

Kamarck, Elaine C. and Kenneth M. Goldstein. "The Rules Do Matter: Post-reform Presidential Nominating Politics." Understanding The Presidency. Eds. James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman, 1999.

Kellerman, Barbara and Deborah L. Rhode. Women and Leadership. San Francisco,CA: John Wiley & Sons, 2007.

Kennedy, Carole. "Is America Ready for a Woman President? Is the Pope Protestant? Does a Bear Live in a City?". White House Studies 2001: 311-324.

Kinder, Donald R. and Nicholas Winter "Exploring Racial Divide". American Journal of Political Science 2001: 439-453.

Kirkpatrick, Jeanne. The new Presidential Elite. New York: Russell Sage, 1976.

Koch, Jeffrey. "Gender Stereotypes and Citizens Impression of House Candidates Ideological Orientation". American Journal of Political Science 2002: 453-462.

Koch, Jeffrey. "Do Citizens Apply gender Stereotypes to Infer Candidates' Ideological Orientations". Journal of Politics 2002: 414-429.

Kraditor, Aileen S. The Ideas of the Woman Suffrage Movement: 1890-1920.

New York: Norton, 1981.

Langer, Garry. " "Poll: Tea Party Shows Prospects; Less So for Sarah Palin"".

ABCNews. February 11, 2010 <<http://abcnews.go.com/PollingUnit/poll-tea-party-shows-prospects-sarah-palin/story?id=9800379>>.

Langley, Winston E. and Vivian C. Fox, eds. Women's Rights in the United States.

Westport, CT: Greenwood Publishing, 1994.

Lawless, Jennifer, and Richard L. Fox. It Takes a Candidate: Why Women Don't Run for Office. New York: Cambridge University Press, 2005.

Lawless, Jennifer. "Women, War, and Winning Elections: Gender Stereotyping in the Post-September 11th Era". Political Research Quarterly 2004: 479-490.

Leeper, Mark. "The impact of Prejudice on Female Candidates: An experimental look at voter inference". American Politics Quarterly 1991: 248-261.

Limbaugh, Rush. "Does our looks-obsessed culture want to stare at an aging woman?". February 15, 2009 < http://www.rushlimbaugh.com/home/daily/site_121707/content/01125114.guest.html>

Liptak, Adam. "Justices, 5-4, Reject Corporate Spending Limit". New York Times January 22 2010: A1.

Lunardini, A. Christine. From Equal Suffrage to Equal Rights: Alice Paul and the National Woman's Party, 1910-1928. New York: New York University Press, 1986.

Malcolm, Andrew. "New poll: U.S. more ready for black prez than female one". Los Angeles Times. March 1, 2010

<<http://latimesblogs.latimes.com/washington/2008/01/blacks.html>>.

Malcolm, Andrew. "New study suggests hot Sarah Palin should dowdy down for 2012". Los Angeles Times. March 5, 2009

<<http://latimesblogs.latimes.com/washington/2009/03/sarah-palin.html>>.

Matschiner, Melanine and Sarah K. Murnen. "Hyperfemininity and Influence". Psychology of Women Quarterly 1999: 631-642.

Matthews, Glenna. The Rise of Public Women. New York: Oxford University Press, 1992.

Mayer, Kenneth R. With the Stroke of a Pen: Executive Orders and Presidential Powers. Princeton: Princeton University Press, 2001.

McGlen, Nancy E. and Karen O'Connor. Women's Rights: The Struggle for Equality in the Nineteenth and Twentieth Centuries. New York: Praeger, 1983.

McGlen, Nancy E., and O'Connor Karen. Women, Politics, and American Society. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1995.

Miller, Warren E. "Party Identification, Realignment, and Voting". American Political Science Review 1991: 557-570.

Morgan, David. Suffragists and Democrats: The Politics of Women's Suffrage in America. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1972.

Muirhead, Russel, Nancy Rosenblum, Daniel Schlozman, and Francis X. Shen.

"Religion in the 2004 Presidential Elections." Divided States of America. Ed.

Larry J. Sabato. New York: Longman, 2006.

Myers, David G.. "The New Historicism in Literary Study". Academic Questions 1989:
27-36.

Neustadt, Rochard. "The Power to Persuade." Understanding The Presidency. Eds.

James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman, 1999.

Newport, Frank and Lydia Saad. "Black Men, Women Equally Likely to Support
Obama". Gallup Polls. March 1, 2010

<<http://www.gallup.com/poll/104275/black-men-women-equally-likely-support-obama.aspx>>.

Newport, Frank. "Palin Unknown to Most Americans". Gallup Polls. March 5, 2010

<<http://www.gallup.com/poll/109951/Palin-Unknown-Most-Americans.aspx>>.

Newport, Frank. "Republicans' Enthusiasm Jumps After Convention". Gallup Polls.

March 5, 2010 <<http://www.gallup.com/poll/110107/Republicans-Enthusiasm-Jumps-After-Convention.aspx>>.

Norpoth, Helmut. "Under Way and Here to Say: Party Realignment in the 1980's".

Public Opinion Quarterly 1987: 376-391.

O'Malley, Becky. "Editorials: Sarah Palin fails her most important job". The Berkeley

Daily Planet. December 27, 2008. <<http://www.berkeleydailyplanet.com/issue/2008-09-04/article/31032?headline=Sarah-Palin-Fails-Her-Most-Important-Job>>.

Oxley, Zoe and Richard Fox. "Women in Executive Office: Variation Across American

States". Political Research Quarterly 2004: 113-120.

Padilla, Steve. "In Politics, Money Talks--and Keeps Talking, Despite Reforms".

Hoover Institution. 3 Mart 2010

<<http://www.campaignfinancesite.org/history/reform3.html>>.

Paletz, David L. The Media in American Politics. New York: Longman, 2002.

Palmer, Barbara, and Dennis Simon. Breaking the Glass Ceiling. New York: Routledge, 2006.

Peach, Lucinda Joy, ed. Women in Culture: A Women's Studies Anthology. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers Inc., 1998.

Pika, Joseph A, John A. Maltese, and Norman C. Thomas. The Politics of the Presidency. Washington D.C.: CQ Press, 2001.

Pious, Richard M. "Presidential Impeachment Politics". Presidential Studies Quarterly 1998: 806-815.

Pozner, Jennifer. "Cosmetic Coverage". Alternet. March 1, 2010

<<http://www.alternet.org/story/10592/>>.

Pollitt, Katha. "Sarah Palin, Affirmative Action Babe". The Nation October 13, 2008: 10.

Reingold, Beth."Women as Office Holders: Linking descriptive and substansive representation". Political Women and American Democracy. Eds. Christina Wolbrecht, Karen Beckwich, and Lisa Baldez. New York: Cambridge University Press, 2008.

- Reskin, Barbara F., Debra McBrier, And Julie Kmec "The Determinants and Consequences of Workplace of Sex and Race Composition". Annual Review of Sociology 1999: 335-361.
- Rhode, Deborah L., ed. The Difference "Difference" Makes: Women and Leadership. Stanford: Stanford University Press, 2003.
- Rosenfeld, Sam and Yglesias Matthew "Hillary for President? ". The American Prospect April 7, 2007: 18-20.
- Ryan, Barbara. Feminism and the Women's movement: Dynamics of Change in Social Movement, Ideology, and Activism. New York: Routledge, 1992.
- Saad , Lydia. "Republicans Cry Foul Over Media Coverage of Palin". Gallup Polls. March 5, 2010 <<http://www.gallup.com/poll/110359/Republicans-Cry-Foul-Media-Coverage-Palin.aspx>>.
- Sanbonmatsu, Kira. "State Elections; Where Do Women Run? Where do Women Win?" Gender and Elections: Shaping the Future of American Politics. Eds. Susan J. Carroll and Richard Fox. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Sapiro, Virginia. The Political Integration of Women : Roles, Socialization, and Politics. Chicago: University of Chicago Press, 1983.
- Savage, Charlie. "Sotomayor Confirmed by Senate, 68-31". New York Times August 7 2009: A1.
- Savage, Luiza C. "WHY HILLARY CLINTON DESERVES MORE RESPECT". Maclean's August 24, 2009: 26-28
- Shafer, Byron E. Quiet Revolution: The Struggle for the Democratic Party and the Shaping of Post-reform Politics. New York: Praeger, 1983.

- Schaffner, Brian. "Priming Gender". American Journal of Political Science 2005: 803-817.
- Schlesinger, Arthur M. The Imperial Presidency. Boston: Houghton Mifflin, 1973.
- Schroeder, Pat. Twenty-four Hours of House Work and the Place is Still a Mess. Kansas City, MO: Andrews McMeel, 1999.
- Shea, Daniel M. ve John C. Green. The State of the Parties. Lanham, Md.: Rowman and Littlefield, 1994.
- Smith, Raymond A. The American Anomaly: U.S. Politics and government in comparative perspective. New York: Routledge, 2008.
- Sperling, Godfrey. "Why Hillary Clinton will run for president". Christian Science Monitor. June 11, 2002: 9.
- Sundquist, James L. Constitutional reform and effective government. Washington D.C.: Brookings Institution Press, 1999.
- Taub, Nadine and Elizabeth M. Schneider. "Perspectives on Women's Subordination and the Law." The Politics of Law. Ed. D. Kairys. New York: Pantheon, 1982.
- The Wish List. 1 Mart 2010 <<http://www.thewishlist.org/FAQs.htm>>.
- Thomas, Sue and Jean R. Schroedel. "The Significance of Social and Institutional Expectations". Rethinking Madam President: Are We Ready for a Woman President in the White House?. Eds. Lori Cox Han and Caroline Heldman. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2007.

Thurber, James A. "Representation, Accountability, and efficiency in Divided Party Control of Government." Understanding The Presidency. Eds. James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman, 1999.

Tilly, Louise A. and Patricia Gurin, eds. Women, Politics, and Change. New York: Russell and Sage foundation, 1990.

Underhill, Lois B. The Woman Who Ran for President. New York: Penguin Books, 1995.

Ware, Susan. Beyond Suffrage: Women in the New Deal. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1981.

Watson, Richard a. Presidential Vetoes and Public Policy. Lawrence, KS: University of Kansas Press, 1993.

"Which Came First: The Objectification Of Sarah Palin, Or The Mistrust In Her Competence?". Jezebel. March 5, 2009 <Which Came First: The Objectification of Sarah Palin, Or The Mistrust In Her Competence?>.

Whicker, Marcia, Malcolm Jewell, and Lois L. Duke. " Woman in Congress" Women in politics: outsiders or insiders?. Ed. Lois Duke. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1993.

Wilcox, Clyde. "Follow the money: Clinton, Campaign Finance, and Reform." Understanding The Presidency. Eds. James P. Pfifner and Davidson Roger H. 2nd ed. New York: Longman , 1999.

Wilfore, Kristina. "The Impact of the Ballot Initiative Process in America." 2007. Ballot Initiative Strategy Center. 3 March 2010 <
http://www.ballot.org/pages/reports_and_analysis >.

Witt, Linda, Karen Paget, and Glenna Matthews. Running as a Woman Candidate: Gender and Power in American Politics. New York: Free Press, 1995.

"Women Take Care of Home Not Country ". General Social Survey. 1 Mart 2010
<<http://www.norc.org/GSS+Website/Browse+GSS+Variables/Subject+Index/>>.

“Women Who Became Presidents, Prime Ministers and Chancellors”. 50-50 by 2020:
Equal Representation in Government. 1 Mart 2010
<<http://ergd.org/Premiers.htm>>.

ÖZGEÇMİŞ

1993-1997: Ege Üniversitesi Amerikan Kültür Edebiyatı Bölümü Lisans Mezunu

1998-2001: Lise İngilizce Öğretmenliği, İzmir

2001-2004: : Lise İngilizce Öğretmenliği, Evde eğitim programı (Home schooling),
Maryland, A.B.D.

2004-2006: Berlitz ESL Öğretmenliği, Boston, Massachusetts, A.B.D.

ÖZET

Tezin amacı Amerikan kültür çalışmaları için kullanılmak üzere tarihsel eleştiri metodlarını kullanarak Amerikan siyasetinde kadının yerinin tarihsel olaylar ve tartışılan gerçekler ışığında incelenmesidir. Bu bağlamda Amerikan başkanlık sistemi nedir, Amerika’da neden bir kadın başkan seçilmemiştir gibi sorularına tarihsel ve kültürel boyutlarda cevaplar aranmış gelecekteki etkilerini daha iyi kavranması üzerine bir kaynak metin ortaya koymak amaçlanmıştır. Konuya genel itibariyle hakim olabilmek için ilk bölümde Amerikan demokrasisi ve Amerikan seçimlerinin işleyişinin değişik alt başlıklar altında tarihsel gelişimi nasıldır, dünü ve bugünü nedir sorularını yanıtlayarak teze başlanması uygun bulundu. İkinci bölümde, kadınların Amerikan siyasetinde verdikleri mücadelenin tarihsel gelişimi dönüm noktaları dikkate alınarak üç dönem şeklinde ele alındı. İkinci bölüm altında aynı zamanda anket sonuçları ile Amerikan toplumunun kadın başkana bakışının tarihsel gelişimide incelendi. İkinci bölümün ikinci kısmında ise bugüne kadar kadın başkan seçilememiş olmasının altında yatan nedenler ve engellerin günümüze kadar olan değişimleri toplumsal, yapısal ve medya başlıkları altında irdelendi. Üçüncü bölümde ise 2008 yılında Hilary Clinton'ın Demokrat Parti başkan adaylığını kaybetmesinde ve Sarah Palin' in genel seçimi kaybetmesinde kadın olmalarının rolü; kültürel engeller, cinsiyet tektipleştirmeleri, kadın adayların basına yansması, erkeksilik (masculinity), siyasi tecrübe gibi perspektiflerden değerlendirilmiştir. Toplumsal bakış anket sonuçları ve basında çıkan haberleri kullanıp, bu iki aday örneğinden yola çıkarak, Amerikan toplumunun günümüzde kadın başkana olan bakışı ve toplumsal ve yapısal engellerin günümüzdeki etkileri üzerinde çalışılmıştır.

ABSTRACT

The aim of the thesis is to present the position of women in the American politics in the light of American Cultural Studies by using historical events and facts with historicism method. Accordingly, the questions such as how the American Presidential system work and why a women has never been elected as president in America were answered through historical and cultural perspectives and also the effects for the future is studied for the purpose of presenting it as a source text. To get an overview of the subject the thesis starts with the answers to the questions of how American Democracy and American presidential elections work and how the historical progress is, the past and the present. In the second chapter, the historical background of the struggle the women went through to get their political rights in the American Political system is studied in three terms with pointing out the turning points in the history. In the second chapter the historical progress of the perspective of the American society to a woman president is studied and the results of polls were given. In the second part of the second chapter, the underling reasons why there has never been a woman president elected in America, the changes these reasons have gone through unti today and also the barriers are studied under the topics of cultural, structural and media. In the third chapter, the role of being a women in losing the general elections of 2008 for Hilary Clinton as the presidential candidateof Democratic Party and Sarah Palin as the vice presidential candidate of Republican Party in perspective of cultural barriers, sexual stereotypes, the way the women candidates were reflected in the media, masculinity, political experience. By using the Gallup Public polls and the media coverage of these two women, American public perception of woman candidate for presidency and the effects of barriers in today's elections are studied.